

Arabesque

BALLET MAGAZINE

არაბესკი შურნალი ბალეტზე

No1(14)'10

მსოფლიო
საბალეტო პრემიერა
თბილისში

World Ballet Premiere
in Tbilisi

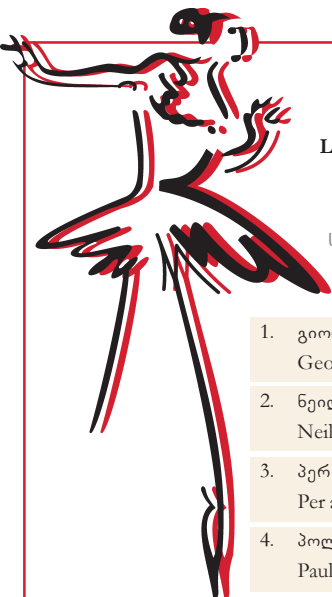

PEOPLE'S BANK
სახალხო ბანკი

www.peoplesbank.ge

კულტურის
შენარჩუნებისთვის

ქართული ბალეტის მეგობართა
საზოგადოების ნაწევარი
LIST OF THE MEMBERS OF FRIENDS
OF THE GEORGIAN BALLET

სეზონი 2009/2010 SEASON

1. გიორგი ჭირაკაძე და სარა ვილიამსონი George Chirakadze and Sarah Williamson	ოქრო Gold
2. ნეილ და მიშელ დანნები Neil and Michele Dunn	ოქრო Gold
3. პერ და ულა ეკლუნდები Per and Ulla Lindhe Eklund	ოქრო Gold
4. პოლ-ჰენრი და კაროლინ ფორისტიერი Paul-Henri and Caroline Forestier	ოქრო Gold
5. მასაიოში და ჯუნკო კამოჰარა Masayoshi and Junko Kamohara	ოქრო Gold
6. პიტერ ჯ. და მიკე ლანგენბერგები Pieter J. and Mieke Langenberg	ოქრო Gold
7. რობინ ს.დ. და სელია მ. ლიდდელები Robin C. D. and Celia M. Liddell	ოქრო Gold
8. პიტერ ჯ. მაქდოუელი და ნატაშა კონონენკო Peter J. McDowell and Natasha Kononenko	ოქრო Gold
9. იონგსუკ ჰ. მანგუმი Youngsook H. Mangum	ოქრო Gold
10. ელვირა სანდალი Elvira Sandalli	ოქრო Gold
11. სილვა აკოპიანი Silva Akopian	ვერცხლი Silver
12. ვახტანგ ანანიაშვილი Vakhtang Ananiashvili	ვერცხლი Silver
13. ელენა ბარნუმი Elena Barnum	ვერცხლი Silver
14. ჰაინო და სტეფანი ჰოუველინგენები Heino and Stephanie van Houwelingen	ვერცხლი Silver
15. მაიუმი ინო Mayumi Iino	ვერცხლი Silver
16. ივან ესტრაბი Ivan Jestrab	ვერცხლი Silver
17. დენის და კატერია კიფები Denis and Catherine Keefe	ვერცხლი Silver
18. ლია მაჭავარიანი Lia Machavariani	ვერცხლი Silver
19. ტაილერ მანლსკი Tyler Manlsky	ვერცხლი Silver
20. ვირჯინია მინგესი Virginia Minges	ვერცხლი Silver
21. პიერ ორლოვი Pierre Orloff	ვერცხლი Silver
22. რეიკო ოჰანა Reiko Ohana	ვერცხლი Silver
23. ელისაბედ საღარაძე Elisabet Sagaradze	ვერცხლი Silver

დამატებითი ინფორმაციისთვის გთხოვთ დარეკოთ:
For additional information, please call:

(995 32) 99 93 64

ქართული ბალეტის
მეგობართა საზოგადოება

გთხოვთ განვერიანდეთ ქართული ბალეტის მეგობართა საზოგადოებაში, რათა დაეხმაროთ ქართულ საბალეტო დასს, რომლის სამხატვრო ხელმძღვანელი გახლავთ მსოფლიოში ცნობილი ბალერინა ნინო ანანიაშვილი.

ქართული ბალეტის მეგობართა საზოგადოების დამფუძნებლები არიან: სილვა აკოპიანი, ლია მაჭავარიანი, ელისაბედ საღარაძე, ირინა ხომერიკი და ლილი ჰაუფი.

საპატიო დამფუძნებლები არიან: მიილ მამკარაძე და ინა გუდამაძე

მმართველობითი საბჭოს წევრები არიან: ელვირა პიეტრა-როუ სანდალი – თავმჯდომარე; ლია მაჭავარიანი – თავმჯდომარეს მოადგილე.

მმართველობითი საბჭოს საპატიო თავმჯდომარე: მარიელა ს. ტეფტი

ქართული ბალეტის მეგობართა საზოგადოების მხარდამჭერია თბილისის ზ. ფალიაშვილის სახელობის ოპერისა და ბალეტის სახელმწიფო თეატრის მმართველი დავით სავაშვილი.

Please join us as members of *Friends of the Georgian Ballet* and help us to support the revitalization of this venerable ballet company under the artistic directorship of world-renowned ballerina, Nina Ananiashvili

Founders of *Friends of the Georgian Ballet* are: SILVA AKOPIAN, LILY HAUF, IRINA KHOMERIKI, LIA MACHAVARIANI and ELISABED SAGARADZE.

Honorary founders are: MAIDA MACLAREN and INNA GUDAVADZE.

Members of the Governing Board are: ELVIRA PIET-RAROIA SANDALI, Chairman; LIA MACHAVARIANI, Deputy Chairman.

Honorary Chairman is: MARIELLA C. TEFTT

Friends of the Georgian Ballet is supported by Managing Director of the Tbilisi Z. Paliashvili Opera and Ballet State Theatre DAVID SAKVARELIDZE.

Friend of
THE GEORGIAN BALLET

BlackBerry®

BlackBerry® BOLD™ 9000 smartphone

BlackBerry®, RIM®, Research In Motion®, SureType®, SurePress® და სხვა დადასტურებული სავაჭრო ნიშნები, სახელწოდებები და ლოგოები წარმოდგენს Research In Motion Limited - ის საკუთრებას და ჩვეისტიფიკაციას დასაბუთებულია აშშ-სა და მსოფლიოს სხვა ქვეყნებში. გამოყენება Research In Motion Limited - ის ოცენებით.

ბეელაინი

**მეტი დრო
ცხოვრებისათვის**

1533-3331

Arabesque

No1(14)'10

Ballet Magazine

„არაბესკი“ ჟურნალი ბალეტზე

ზაქარია ფალიაშვილის სახელობის თბილისის ოპერისა და ბალეტის სახელმწიფო თეატრის საბალეტო ფანის ჟურნალი

MAGAZINE ABOUT THE BALLET COMPANY OF THE TBILISI Z. PALIASHVILI OPERA AND BALLET STATE THEATRE

გამოცემის წელიწადში ორჯერ

Issued twice a year

საბალეტო ფანის სამხატვრო ხელმძღვანელი ნინო ანანიაშვილი

ARTISTIC DIRECTOR OF THE BALLET COMPANY NINA ANANIASHVILI

მთავარი რედაქტორი ილია თავბერიძე

Editor-in-Chief ILIA TAVBERIDZE

ინგლისური ტექსტების რედაქტორი

Editor of the English language version

თორნიკე ხომერიკი

TORNIKE KHOMERIKI

დიზაინი

Design by

ბესიკ დანელია

BESIK DANELIA

ფოტოგრაფი

Photographer

ლადო ვაჩნაძე

LADO VACHNADZE

ნომერში გამოყენებულია თეატრის მუზეუმისა და ბალეტის მსახიობთა პირადი არქივის ფოტოები

Printed in the issue are photos from the Theatre Museum and the private archives of the ballet artists.

თბილისი, რუსთაველის გამზ. 25
25, RUSTAVELI ave. 0108, TBILISI, GEORGIA
ტელ/TEL: +995 32 99 93 64

დაიბეჭდა შპს სეზანში
წერეთლის გამზირი 140, ტელ: 357002
ელ-ფოსტა: brola@cezanne-web.com
ტირაჟი: 500

UDC (უბკ) 792 . 6
A - 70
ISSN 1512-3294

www.ballet.ge

02

ვანტანგ ჭაბუკიანი
VAKHTANG CHABUKIANI

04

BALLET NEWS

08

მსოფლიო პრემიერა · WORLD PREMIERE

უენდი პერონ
ციმბირიდან მოსკოვამდე
FROM SIBERIA TO MOSCOW
WENDY PERRON

12

ერიკ აშენგრენი
დანიადან საქართველომდე, ახალი ძველი ბურნონვილი
FROM DANEMARK TO GEORGIA, A NEW OLD BOURNONVILLE
ERIK ASCHENGREEN

16

ჯონათან გრაი
დანიადან შორს
FAR FROM DENMARK
JONATHAN GRAY

22

მარგარეტ უილისი
ოთხი დღე თბილისში
საქართველოს სახელმწიფო ბალეტთან ერთად
FOUR DAYS IN TBILISI
WITH THE STATE BALLET OF GEORGIA
MARGARET WILLIS

28

დიალოგი · DIALOGUE
„არაბესკის“ რედაქციის შეხვედრა
MEETING WITH ARABESQUE

36

ახალი სპექტაკლი · NEW PERFORMANCE
ილია თავბერიძე
ბალეტი ქორეოგრაფიაზე
THE BALLET ABOUT CHOREOGRAPHY
ILIA TAVBERIDZE

39

პრემიერის წინ · AHEAD OF PREMIERE
ბრიჯიტ მარტინი
„თქვენთან ისე ვგრძნობ თავს, როგორც სახლში“
"I FEEL AT HOME HERE"
BRIGITTE MARTIN

42

თარიღი · DATE
ირინა ბაგაური
დიაცელევიჩის რუსული სეზონების საიუბილეოდ
FOR THE ANNIVERSARY OF DIAGILEV'S RUSSIAN SEASONS
IRINA BAGAURI

46

სახელები ბალეტის სამყაროდან · NAMES FROM THE BALLET WORLD
ალექსი ჩიღვინაძე
ტრიშა – სახურავიდან
TRISHA FROM THE ROOF
ALEX CHIGVINADZE

50

მსტატი · MASTER
გურამ კუკულაძე
GURAM KUKULADZE

54

ბასტროლი · TOUR
იქ, სადაც სდუმან პირამიდები...
WHERE THE PYRAMIDS STAND STILL....

100th Anniversary of the birth
of Vakhtang Chabukiani
Celebrated in association with UNESCO

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization
გაერთიანებული ერების
განათლების, მეცნიერების და
კულტურის ორგანიზაცია

• ვახტანგ ჭაბუკიანის
• დაბადებიდან 100 წლის იუბილე
• აღინიშნება იუნესკოს მონაწილეობით

ვახტანგ ჭაბუკიანის
100 წლის იუბილეს
იუნესკო აღნიშნავს

THE UNESCO CELEBRATES
100TH ANNIVERSARY
OF THE BIRTH OF
VAKHTANG CHABUKIANI

100

იუნესკოს გენერალური კონფერენციის 35-ე სესიამ დაამტკიცა იმ საიუბილეო თარიღების ჩამონათვალი, რომლებიც 2010-2011 წლებში აღინიშნება იუნესკოს წევრი სახელმწიფოების მიერ. მსოფლიო მნიშვნელობის 63 იუბილის ჩამონათვალში შეტანილია ვაჟა-ფშაველას დაბადების 150 წელი (აღინიშნება 2011 წელს), ვახტანგ ჭაბუკიანის დაბადების 100 წელი (აღინიშნება 2010 წელს) და სვეტიცხოვლის აგების 1000 წლისთავი (აღინიშნება 2010 წელს).

გამოჩენილი მოცეკვავისა და ქორეოგრაფის, მამაკაცის ცეკვის რეფორმატორისა და ქართული ბალეტის ფუძემდებლის ვახტანგ ჭაბუკიანის იუბილე 2010 წლის 27 თებერვალს სრულდება. ვახტანგ ჭაბუკიანის საიუბილეო ღონისძიებები მთელი წლის განმავლობაში ჩატარდება. ძირითადი საიუბილეო ღონისძიებები კი 2010 წლის შემოდგომაზეა დაგეგმილი, რადგან თებერვალში საბალეტო დასი ერთთვიან გასტროლზე მიემგზავრება იაპონიაში.

ბალეტის სამხატვრო ხელმძღვანელის ნინო ანანიაშვილის განცხადებით ვახტანგ ჭაბუკიანის 100 წლისთავთან დაკავშირებით თბილისში საიუბილეო საბალეტო ფესტივალი გაიმართება, რომელშიც მონაწილეობის მისაღებად უკვე მიმდინარეობს მოლაპარაკება მსოფლიო ბალეტის ვარსკვლავებთან. ფესტივალის ფარგლებში, დასის რეპერტუარიდან, წარმოდგენილი იქნება რამდენიმე სპექტაკლი, რომელშიც მთავარ პარტიებს სწორედ ბალეტის ვარსკვლავები იცეკვებენ. ფესტივალი დასრულდება საიუბილეო გალაკონცერტით.

„ჩვენი მიზანია, რომ მსოფლიოს მასშტაბით აღინიშნოს ისეთი დიდი ხელოვანის საიუბილეო თარიღი, როგორც ვახტანგ ჭაბუკიანი გახლდათ. საბალეტო სამყარო დიდადაა მისგან დავალებული. დღეს ბევრმა არ იცის, რომ ის ვარიაციები და ცალკეული ცეკვები, რომლებიც ბევრ კლასიკურ ბალეტში სრულდება, სხვადასხვა თეატრების სცენებზე, სწორედ მის მიერაა შექმნილი. იუნესკოს მიერ ამ გადწყვეტილების მიღება ამ საქმეში კიდევ უფრო დაგვეხმარება. ჩვენ უკვე დაგვიკავშირდა მსოფლიოს მრავალი გამოცემა და გეთხოვეს მასალები ჭაბუკიანის შემოქმედების შესახებ. ბევრ მნიშვნელოვან ღონისძიებას ვგეგმავთ, რომელსაც მალე გავაცნობთ საზოგადოებას. მათ შორის მნიშვნელოვანი იქნება გალაკონცერტისათვის მისი ქორეოგრაფიით შექმნილი ცალკეული ვარიაციების თუ ცეკვების აღდგენა“, – განაცხადა ნინო ანანიაშვილმა.

UNESCO General Conference 35 C has approved the list of celebration of anniversaries in Member States in 2010-2011. Among the 63 anniversaries of worldwide importance are 150th anniversary of the birth of Vazha Pshavela (celebrated in 2011), 100th anniversary of the birth of Vakhtang Chabukiani (celebrated in 2010) and the 1000th anniversary of the commencement of construction of Svetitskhoveli Cathedral (celebrated in 2010).

The Anniversary of Vakhtang Chabukiani, the great dancer and choreographer, male dance reformer and the founder of the Georgian ballet takes place on 27 February 2010. Celebratory events connected to the Anniversary will be taking place during the year. The main events are planned for Fall 2010, as in the month of February the Ballet Company will be taking a one-month Tour to Japan.

According to the Artistic Director of the Ballet Company Ms. Nina Ananiashvili, the Ballet Festival dedicated to the 100th Anniversary of the birth of Vakhtang Chabukiani will be held in Fall in Tbilisi. Worldwide ballet stars are already in the negotiation process regarding the participation in the Festival. In frame of the Festival, several performances from the Ballet Company repertory will be presented, featuring the ballet stars. The Festival will be rounded off by a celebratory gala concert.

“Our aim is to celebrate the Anniversary of such great artist as Vakhtang Chabukiani worldwide. The ballet world owes a lot to him. It is not known to the many that many variations and dance pieces, performed in many classical ballets on various stages, were created by him. The UNESCO decision will help us in reaching this goal. We have already been contacted by many worldwide publications, asking for materials regarding Chabukiani's work. We are planning many important events, which will soon be unveiled to the public. One of these important events will be re-creating variations and dance pieces by his choreography, for the gala festival,” – Nina Ananiashvili said.

დაჯილდოება

29 დეკემბერს საქართველოს კულტურის, ძეგლთა დაცვისა და სპორტის სამინისტროში ღირსების ორდენები გადასცეს საბალეტო დასის წამყვან სოლისტებს ლალი კანდელაკსა და ვასილ ახმეტელს. მთავრობის ჯილდოების გადაცემისას კულტურის მინისტრმა ნიკოლოზ რურუამ აღნიშნა თბილისის ოპერისა და ბალეტის თეატრის წამყვანი მოცეკვავეების განსაკუთრებული წვლილი ქართული საბალეტო ხელოვნების განვითარებაში. ლალი კანდელაკი და ვასილ ახმეტელი საქართველოს პრეზიდენტის 2009 წლის 24 ნოემბრის განკარგულებით ღირსების ორდენებით დაჯილდოვდნენ ქართული საბალეტო ხელოვნების განვითარებისა და პოპულარიზაციის საქმეში შეტანილი განსაკუთრებული წვლილისა და ნაყოფიერი შემოქმედებითი მოღვაწეობისათვის.

პრეზიდენტის ნიშნით ანანიაშვილი, ნიკოლოზ რურუა, ლალი კანდელაკი
YASHI AKHMETELI, NINA ANANIASHVILI, NIKOLOZ RURUA, LALI KANDELAKI

Awarding

On December 29, at the Ministry of Culture, Monuments Protection and Sport of Georgia, the leading soloists of the Company Lali Kandelaki and Vasil Akhmeteli were awarded the Order of Honour. The Minister Nikoloz Rurua noted the special share of the leading dancers of the Tbilisi Opera and Ballet Theatre in developing the Georgian ballet art. Lali Kandelaki and Vasil Akhmeteli have been awarded the Order of Honour for special part in developing and popularization of the Georgian ballet art and the fruitful artistic work, according to the behest of the President of Georgia dated November 24, 2009.

სახანძრო პოეტი ბათუმში

ახალი 2010 წლის დადგომა ბათუმში გრანდიოზული კონცერტით აღინიშნა, რომელშიც მსოფლიო საოპერო ხელოვნების ვარსკვლავები, მათ შორის ლეგენდარული ხოსე კარერასი მონაწილეობდა. ახალი წლის ასეთი გრანდიოზული აღნიშვნა ჩვენ ქვეყანაში პირველად მოხდა. ბათუმს უამრავი სტუმარი ეწვია. გრანდიოზული და ლამაზი სანახაობა პირდაპირ ეთერში გადაიციმოდა. გალა-კონცერტში მონაწილეობდა საბალეტო დასი, რომელმაც ცნობილ ჰიტზე "Time to say goodbye" დადგმული ქორეოგრაფიული ნომერი შეასრულა (დამდგმელი ქორეოგრაფი ნუკრი მაღალაშვილი). საბალეტო დასის სოლისტებთან და კორდებალეტთან ერთად ბათუმის კონცერტში პრიმა-ბალერინა ნინო ანანიაშვილი მონაწილეობდა.

The New Year in Batumi

The marking of the new 2010 year in Batumi represented a grand concert, where world opera stars, among them legendary Jose Carreras, took part. Such high-scale celebrations took place for the first time in our country. Batumi hosted numerous guests. The beautiful event was broadcasted live. The Company took their part in gala-concert, performing a choreographic number, staged on the well-known hit *Time to say goodbye* (Staging Choreographer Nukri Maghalashvili). Taking part in the concert with the soloist and corps de ballet was the Prima Ballerina Nina Ananiashvili.

Tour to Batumi and Kutaisi

On December 2-6 the Ballet Company organized the first local tour. On December 2 and 3, at the Batumi I. Chavchavadze State Theatre, *Giselle* by A. Adan (leading parts: Lali Kandelaki and Vasil Akhmeteli; Nino Gogua and Irakli Bakhtadze) was presented. On December 5 *Giselle* was danced in front of the Kutaisi audience (leading parts were performed by Anna Muradeli and Irakli Bakhtadze). The Company performances for the local audience will now become a tradition.

გასტროლი ბათუმსა და ქუთაისში

2-6 დეკემბერს საბალეტო დასმა პირველი გასტროლი მოაწყო ქვეყნის შიგნით. 2 და 3 დეკემბერს ბათუმის ი. ჭავჭავაძის სახელობის სახელმწიფო თეატრში წარმოდგენილ იქნა ა. ადანის ბალეტი „ჟიზელი“ (მთავარ პარტიებში: ლალი კანდელაკი და ვასილ ახმეტელი; ნინო გოგუა და ირაკლი ბახტაძე). 5 დეკემბერს „ჟიზელი“ ქუთაისელ მაყურებელს უჩვენეს (მთავარი პარტიები იცეკვეს ანა მურადელი და ირაკლი ბახტაძემ). საქართველოს რეგიონებში საბალეტო დასის სპექტაკლები ტრადიციული გახდება.

ნინო ანანიაშვილი – 2009 წლის ახტ-პეხსონა

ყოველწლიური პუბლიცისტური ენციკლოპედია – კატალოგის „სახელების“ მორიგ ნომერში დიდი ადგილი დაეთმო 2008-2009 წლების საბალეტო ცხოვრებას. „სახელების“ პრეზენტაცია 19 იანვარს გაიმართა ქორთიარდ მარიოტში. საბალეტო დასის სამხატვრო ხელმძღვანელი ნინო ანანიაშვილი წლის არტ-პერსონად დასახელდა ქართული საბალეტო ხელოვნების პოპულარიზაციისათვის.

Nina Ananiashvili – Art-Persona of 2009

The edition of the annual publicistic encyclopedia-catalogue *Names* included a review of the 2008-2009 ballet life. The presentation of *Names* was held at the Courtyard by Marriott on January 19. Nina Ananiashvili, the Artistic Director of the State Ballet of Georgia, has been named the Art Persona of Year for the popularization of the Georgian ballet art.

„მძინარე მზეთუნახავი“ პალერმოში

მასიმოს ცნობილ თეატრში (პალერმო, იტალია) 19 დეკემბერს პ. ჩაიკოვსკის „მძინარე მზეთუნახავის“ პრემიერა გაიმართა. მარიუს პეტიპას ქორეოგრაფიის მიხედვით ბალეტი ელდარ ალიევა და ირინა კოლპაკოვამ დადგეს. საპრემიერო სპექტაკლებში მთავარი პარტიები ნინო ანანიაშვილმა და ვასილ ახმეტელმა იცეკვეს.

Sleeping Beauty in Palermo

On December 19, at the well-known Teatro Massimo (Palermo, Italy), P. Tchaikovsky's *Sleeping Beauty* had its premiere. The ballet, after the choreography by Marius Petipa, was staged at the Theatre by Eldar Aliev and Irina Kolpakova. The main roles at the premiere performance were danced by Nina Ananiashvili and Vasil Akhmeteli.

საბალეტო სპექტაკლები რუსთაველის თეატრში

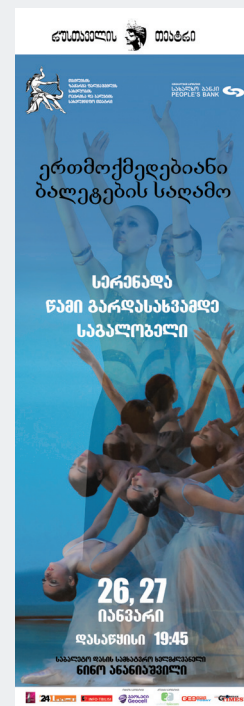
ოპერისა და ბალეტის თეატრში სარეკონსტრუქციო-სარემონტო სამუშაოების დაწყებასთან დაკავშირებით საბალეტო დასის სპექტაკლები დადაქალაქის სხვადასხვა თეატრების სცენებზე გაიმართება. 26 და 27 იანვარს საბალეტო დასს პირველი სპექტაკლები ჰქონდა შ. რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო დრამატულ თეატრში. ნარმოდგენილი იქნა ერთმოქმედებიანი ბალეტების საღამო – „ნამი გარდასახვამდე“, „სერენადა“ და „საგალობელი“.

თეატრის ადმინისტრაცია და საბალეტო დასი მადლობას უხდის რუსთაველის თეატრის დირექციას და მთელ კოლექტივს გულისხმიერებისა და თანადგომისათვის. სპექტაკლები რუსთაველის თეატრში მომდევნო თვეებშიც გაიმართება.

Ballet performances at the Rustaveli Theatre

Due to the reconstruction of the Opera and Ballet Theatre, the performances of the Ballet Company will be held on stages of various theatres of the capital. January 26 and 27 saw the first performances at the Shota Rustaveli State Drama Theatre. Presented was the one-act ballet program – *Second Before the Ground*, *Serenade* and *Sagalobeli*.

The Theatre Administration and the Ballet Company would like to express its gratitude to the Rustaveli Theatre Administration and the entire collective for their support. More performances will be held at the Rustaveli Theatre in the coming months.

დანიური ბალეტის ცოცხალი ტრადიცია

21 ოქტომბერს, თბილისის ოპერისა და ბალეტის სახელმწიფო თეატრის წითელ დარბაზში, მსოფლიო საბალეტო პრემიერის წინ, ბალეტის კრიტიკოსებისა და დაინტერესებული მაყურებლისათვის გაიმართა ლექცია „ავგუსტ ბურნონვილი – დანიური ბალეტის ცოცხალი ტრადიცია“. ცნობილი დანიელი ქორეოგრაფის შემოქმედებით მემკვიდრეობაზე საინტერესოდ ისაუბრა ბალეტის კრიტიკოსმა, პროფესორმა ერიკ აშენგრინმა, რომელიც პრემიერაზე დასასწრებად სპეციალურად ჩამოვიდა თბილისში. შეკრებილ საზოგადოებას მიესალმა ბალეტის სამხატვრო ხელმძღვანელი ნინო ანანიაშვილი. სპეციალურად საბალეტო ჟურნალების უცხოელ რედაქტორებსა და კრიტიკოსებს გააცნეს ქართული ბალეტის ისტორია. დისკუსიაში მონაწილეობდნენ ფრენკ ანდერსენი, დინა ბიორნი (დანიელი ქორეოგრაფები), ალექსანდრე ვასილიევი (მოდის ისტორიკოსი და დიზაინერი).

ერიკ აშენგრინი გამოსვლისას
ERIK ASCHENGREEN DURING HIS SPEECH

A Living Danish Ballet Tradition

On October 21, in the Red Hall of the Tbilisi Opera and Ballet State Theatre, the *August Bournonville – A Living Danish Ballet Tradition* lecture was carried out for ballet critics and interested audience. The ballet critic, prof. Erik Aschengreen, who arrived to Tbilisi for attending the premiere, spoke about the artistic legacy of the well-known Danish choreographer. The Artistic Director of the Ballet Company Nina Ananiashvili greeted the audience. History of the Georgian ballet was presented specifically for the editors and critics of the foreign ballet magazines. Frank Andersen, Dinna Bjoern (the choreographers from Denmark), Alexandre Vassiliev (fashion critic and designer) took part in discussions.

გამოფენა პხემიების წინ

22 ოქტომბერს, თეატრის ცისფერ დარბაზში გაიხსნა გამოფენა „ავგუსტ ბურნონვილი“, რომელზეც უნიკალური ექსპონატები იქნა გამოფენილი. ისინი სპეციალურად გამოფენისათვის ჩამოიტანეს დანიიდან. დამთვალიერებელს საშუალება ჰქონდა გასცნობოდა ბურნონვილის სხვადასხვა ბალეტის ჩანაწერებს, სცენისა და დეკორაციის ნახაზებს, მისი ბალეტების კოსტიუმების ესკიზებს. აქვე წარმოდგენილი იქნა ჩვენი საბალეტო დასის რეპერტუარში არსებული ბურნონვილის ბალეტების ამსახველი ფოტომასალა.

Exhibition Ahead of Premiere

On October 22, in the Blue Hall of the Theatre, the exhibition *August Bournonville* was presented, with unique exhibits specifically brought from Denmark. The viewers were able to familiarize themselves with various Bournonville scripts, stage and set plans, costume sketches for his ballets. Presented also was the photo material of the Bournonville ballets present in our Theatre's repertoire.

ფრენკ ანდერსენი და ალფიო აგოსტინი ბურნონვილის გამოფენაზე
FRANK ANDERSEN AND ALFIO AGOSTINI ON THE BOURNONVILLE EXHIBITION

გაეროს აქცია

24 ოქტომბერს, საქართველოში გაეროს კვირეულის პროგრამის ფარგლებში, გაეროს კეთილი ნების ელჩმა ნინო ანანიაშვილმა და საბალეტო დასმა საქველმოქმედო სპექტაკლზე უმასპინძლეს სოციალურად დაუცველ, დევნილ და იძულებით გადაადგილებულ ბავშვებს. ისინი დაესწრნენ ავგუსტ ბურნონვილის ბალეტს „ციმბირიდან მოსკოვამდე“. სპექტაკლის წინ ბავშვებს მიმართეს ნინო ანანიაშვილმა და საქართველოში გაეროს მუდმივი კოორდინატორის მოვალეობის შემსრულებელმა ბატონმა ბო ასფუდმა.

ბონ ასფუდი და ნინო ანანიაშვილი სპექტაკლის წინ
BON ASFUD AND NINA ANANIASHVILI AHEAD OF THE PERFORMANCE

UN Act

On October 24, in frame of the United Nations Week in Georgia, the Goodwill Ambassador of United Nations Nina Ananiashvili and the Ballet Company hosted the socially unprotected, refugee and displaced children at the special charity performance. Presented was the August Bournonville's ballet *From Siberia to Moscow*. Nina Ananiashvili and the Deputy Permanent Coordinator for the UN to Georgia Bo Asfud addressed the children ahead of the performance.

დასი

მერკუტიო – იასაუი მერგალიევი
MERKUTIO – YASSAUI MERGALIEV

22 ოქტომბერს გაიმართა ავგუსტ ბურნონვილის ქორეოგრაფიის მიხედვით შექმნილი ბალეტის „ციმბირიდან მოსკოვამდე“ პრემიერა. მთავარი პარტიები იცეკვეს ნინო გოგუამ (ნატალია) და ვასილ ახმეტელმა (ყიფიანი). შემდეგ საპრემიერო სპექტაკლებზე მთავარი პარტიები შეასრულეს: 23 და 25 ოქტომბერს – ნინო გოგუამ (ნატალია) და ირაკლი ბახტაძემ (ყიფიანი); 24 ოქტომბერს – ანა ალბუთაშვილმა (ნატალია) და სებასტიან კლობორგმა (ყიფიანი. დანიის სამეფო ბალეტი). სპექტაკლებს დირიჟორობდა დავით მუქერია.

4 ნოემბერს ს. პროკოფიევის „რომეო და ჯულიეტაში“ მერკუციოს პარტია პირველად იცეკვა იასაუი მერგალიევმა.

The Company

On October 22 the premiere of *From Siberia to Moscow*, the ballet created after the choreography by August Bournonville, took place. The leading parts were performed by Nino Gogua (Nathalia) and Vasil Akhmeteli (Kipiani). For the next premiere performances parts were danced by: October 23 and 25 – Nino Gogua (Nathalia) and Irakli Bakhtadze (Kipiani); October 24 – Anna Albutashvili (Nathalia) and Sebastian Kloborg (Kipiani. *Royal Danish Ballet*). The performances were conducted by David Mukeria.

On November 4 the Merkutio part in *Romeo and Juliet* by S. Prokofiev was performed for the first time by Yassau Mergaliev.

მსოფლიო საბალეტო პრემიერა თბილისში World ballet premiere in Tbilisi

ავგუსტ ბურნონვილის ბალეტის „ციმბირიდან მოსკოვამდე“ განახლებული ვერსია, 105 წლის შემდეგ, თბილისის ოპერისა და ბალეტის სახელმწიფო თეატრის საბალეტო დასმა 22 ოქტომბერს უჩვენა მაცურებელს. ბალეტი თბილისში დანიელმა ქორეოგრაფებმა ფრენკ ანდერსენმა, დინა ბიორნმა, ან მარი ვესსელ შლიუტერმა და ევა კლობორგმა დადგეს. სპექტაკლს დავით მუქერია დირიჟორობდა. პრემიერაზე დასასწრებად თბილისს სპეციალურად ეწვივნენ მსოფლიოს წანმყვანი საბალეტო ჟურნალების რედაქტორები და ბალეტის კრიტიკოსები, რომლებმაც თავიანთი რეცენზიები უკვე გამოაქვეყნეს. ჩვენ საიმოვნებით გთავაზობთ მათ ქართულ თარგმანთან ერთად:

The renewed version of August Bournonville's ballet *From Siberia to Moscow* was performed by the Ballet Company of the Tbilisi Opera and Ballet Theatre for the first time in 105 years, on October 22. The ballet was staged in Tbilisi by the Danish choreographers Frank Andersen, Dinna Bjoern, Anne Marie Vessel Schlueter and Eva Kloborg. The performance was conducted by David Mukeria. The premiere was attended by the editors of the leading worldwide ballet publications and ballet critics, who have already published their reviews. We present them with their Georgian translation:

Arabesque

„ციმბირიდან მოსკოვამდე“

საქართველოს სახელმწიფო ბალეტი

უნიკალური პერიოდი

Dance Magazine-ს მთავარი რედაქტორი

DANCE MAGAZINE, N1, 2010

სრულმასშტაბიანი ბალეტის აღდგენა ყოველთვის ამბიციური პროექტია, 133-წლიანი ბალეტის აღდგენა კი – ორმაგად ამბიციური. ფრენკ ანდერსენი, დანიის სამეფო საბალეტო დასის ყოფილი ხელმძღვანელი, მის ჯგუფთან (დინა ბიორნი, ან მარი ვესელ შლიუტერი და ევა კლობორგი) ერთად, სამ წელიწადზე მეტი ხნის განმავლობაში გეგმავდა ბურნონვილის მიერ რუსეთის თემისადმი მიძღვნილი ამ ოდის აღდგენას. ქორეოგრაფიული ჩანაწერების მხოლოდ გვერდნახევარი და ხუთი კოსტიუმის სკეჩი (რომლებიც დინა ბიორნმა მამის, ბურნონვილის ექსპერტის ნილს ბიორნ ლარსენის, მიერ მისთვის დატოვებული 650 ყუთიდან ერთ-ერთში აღმოაჩინა) ის მასალა იყო, რომლითაც ანდერსენი ბურნონვილის უკანასკნელი ბალეტის თავიდან წარმოდგენის აღდგენას შეუდგა. ბალეტის „ციმბირიდან მოსკოვამდე“ აღდგენა საქართველოს სახელმწიფო საბალეტო დასის სამხატვრო ხელმძღვანელისა და ბალეტის ვარსკვლავის ნინო ანანიასვილის მონდომებით გახდა შესაძლებელი (დასმა პრემიერაზე ჩემთან ერთად რამდენიმე საერთაშორისო საბალეტო კრიტიკოსს უმასპინძლა).

რა თქმა უნდა, ვერავინ იტყვის, რამდენად ახლოს მივიდნენ ისინი ბალეტის თავდაპირველ ვერსიასთან, რომელიც უკანასკნელად 1904 წელს იქნა წარმოდგენილი. დანამდვილებით მხოლოდ იმის თქმა შეიძლება, რომ დაბლა დაშვებული მკვლევები, ფეხების მუშაობა ალგორითმის სტილში და გულიდან წამოსული მიმიკა ბურნონვილისათვის იყო დამახასიათებელი. გულუხვად შესრულებული დეკორაციებით (დავით მონავარდისაშვილი) „ციმბირიდან მოსკოვამდე“ ჰყვება ამბავს ამბავში, რომელიც პეტიპასა და ბურნონვილის 1874 წლის შეხვედრის ნამდვილ ისტორიას და პეტიპას მიერ ბურნონვილისათვის მონათხრობ თავად სმირნოვის განდევნისა და სამეფო ძალაუფლების

FROM SIBERIA TO MOSCOW

STATE BALLET OF GEORGIA

Reviewed by WENDY PERRON

Editor-in-Chief, Dance Magazine

DANCE MAGAZINE, N1, 2010

Re-creating a full-length ballet is an ambitious project, and re-creating a 133-year-old ballet is doubly so. Frank Andersen, former director of the Royal Danish Ballet, and his team (Dinna Bjoern, Anne Marie Vessel Schlueter, and Eva Kloborg) planned for more than three years to make his dream of reconstructing Bournonville's ode to Russia a reality. With only a page and a half of choreographic notes and five costume sketches (found by Dinna Bjoern in one of 650 boxes kept by her father, Bournonville expert Niels Bjoern Larsen), Andersen went to work re-imagining Bournonville's last ballet. This remake of *From Siberia to Moscow* was eagerly commissioned by State Ballet of Georgia's artistic director, ballet superstar Nina Ananiashvili. (The company hosted several international critics, including me, for the premiere.)

Of course no one can say how close they came to reproducing the original ballet, which was last performed in 1904. Certainly the low-held arms, allegro footwork, and heartfelt mime were typical of Bournonville. With lavish sets (David Monavardisashvili), *From Siberia to Moscow* tells a story within a story that hinges on the real-life meeting of Petipa and Bournonville in 1874 and the tale of exile and royalty that Petipa relays to Bournonville. This is a spirited, charming production that shifts nicely from Moscow splendor to Siberian spareness, and back again.

The evening started off with a bang as conductor David Mukeria, with an appealing fury, led the Tbilisi Z. Paliashvili Opera and Ballet State Theatre Orchestra in Tchaikovsky's forceful Triumphant Overture, Op. 15. Hand picked by Andersen, this overture has a strain of the Danish national anthem as well as hints of the Russian anthem. When the curtain rose, the original score

ამბავს შეეხება. მხნედ და შარმით შესრულებული ეს დადგმა მოსკოვის მდიდრული გარემოდან ლამაზად გადადის ციმბირის სიცარიელეში და უკან.

სალამო ემოციურად დაინყო, როდესაც თბილისის ზ. ფალიაშვილის სახელობის ოპერისა და ბალეტის სახელმწიფო თეატრის ორკესტრს დირიჟორი დავით მუქერია ჩაიკოვსკის ტრიუმფალური უვერტიურის (თხზ. 15) შესრულებას მომხიბლავად და ემოციურად გაუძღვა. ანდერსენის მიერ არჩეული ეს უვერტიურა როგორც დანიური, ისე რუსული სახელმწიფო ჰიმნების ელემენტებს შეიცავს. ფარდის აწვეისას კარლ ქრისტიან მიოლერის მუსიკამ სამხედრო მგზნებარების ნაცვლად შარმი გააძლიერა.

ნატალიას როლში, რომელიც ერთი განდევნილის ქალიშვილია და მეორის სატრფო, ნინო გოგუამ ბალეტი მისთვის დამახასიათებელი მომხიბლავი სიმსუბუქითა და სითბოთი დაამშვენა. გამომხატველობითი ძალისა და ფრთხილი ტექნიკის კომბინაციით მან ამერიკელი ბალერინა კირა ნიკოლსი გამახსენა. პიკანტურ მომენტში, როდესაც ნატალია ხვდება, რომ

მის სატრფოს მოსკოვში აბრუნებენ, ის მედალიონს იხსნის და ვაჟს უკეთებს. ყოველ მოძრაობაში აშკარად ჩანდა მისი სიყვარული, ნალველი და დარდი.

ენერგიული მომენტი იყო კაზაკების ცეკვა (დადგმული ევა კლობორგის მიერ), რომელშიც მამაკაცებმა გამოსათხოვარი ზეიმის სცენა წარმოადგინეს, ქუსლების ასროლითა და კაზაკებისათვის დამახასიათებელი ჩაბუქებით. ისინი დიაგონალურად იდგნენ და ყოველი მათგანისათვის განსხვავებული, გიჟური ნახტომი იყო მოფიქრებული. ამას ხუთი ბავშვის გამოსვლა მოჰყვა ტრადიციულ ქართულ ხალხურ ცეკვაში – მათ საერთო ადფროთოვანება დაიმსახურეს. ერთ-ერთმა მათგანმა, 12 წლის ქარიზმატულმა ყმანვილმა, რომელიც ამაყად ასობდა ფეხისწვერებს სცენაზე და მუხლებზე ტრიალებდა, არაერთი „ბრავო“ მიიღო (ეს თვალისმომჭრელი ბიჭები ადგილობრივი ჯგუფის მოცეკვავეები არიან, რომლებიც თეატრში თამაზ გოგოტიშვილის ხელმძღვანელობით მუშაობენ).

ყველა კოსტიუმი (185 ერთეული!) ლამაზად იყო შესრულებული ალექსანდრე ვასილიევის, მოდის რუსი

გურუსა და ისტორიკოსის მიერ. შიკრიკიც კი, რომელიც მხოლოდ რამდენიმე წამით ჩნდება, შთამბეჭდავ ლაბადასა და უნიფორმაშია გამოწყობილი. თუმცა პირველ სცენაში, სადაც პეტიპასა და ბურნონვილის შეხვედრა იმართება, ისინი ერთნაირი კოსტიუმებით არიან შემოსილნი და დიპლომატებს უფრო ჰგვანან, ვიდრე ქორეოგრაფებს. ფორმალური მიმიკის სცენა მათი ცალკეულ პიროვნებებად, მითუმეტეს ქორეოგრაფებად ამოცნობის საშუალებას არ იძლევა (ერთ-ერთი გზა, რომლითაც ამის მიღწევა გახდებოდა შესაძლებელი, პეტიპასათვის მისი უღვაშის გაკეთება იქნებოდა.)

მეორე მოქმედების დივერტისმენტი, რომელთაგან თითოეული მდინარის სახელს ატარებდა, ქორეოგრაფიის მხრივ არ გამოირჩეოდა, თუმცა მათ საქართველოს სახელმწიფო ბალეტის მშვენიერ მოცეკვავეებს გაბრწყინების საშუალება მისცეს. მარიამ ალექსიძემ რაინის (მევენახეთა) ნაწილში ხალისი შეიტანა, მეორე შემადგენლობაში კი იაშა მერგალიევმა, რომელიც რონას (პროვინციელი მეთევზეების) ნაწილს უძღვებოდა, სხეულის ძლიერი, ღია ზემოთა ნაწილი

for the ballet, by Carl Christian Moeller, emphasized rustic charm rather than military fervor.

As Natalia, the daughter of one exile and sweetheart of another, Nino Gogua carried the ballet with her engaging lightness and warmth. Her combination of expressive power and careful technique reminded me of the American ballerina Kyra Nichols. In a poignant moment when Natalia realizes her lover has been summoned back to Moscow, she removes her medalion necklace and places it upon him. In every move, her love, yearning, and sorrow were palpable.

The energetic highpoint was the Cossack Dance (choreographed by Kloborg), in which the men broke out of the farewell party scene, kicking up their heels and squatting in the kazatsky. They burst out on a diagonal, each with a different wild jump. Then five little boys came forward in the traditional Georgian folk dance, winning everyone's adoration. One charismatic 12-year old, who proudly stomped on crunched toes and spun on his knees, earned bravos. (These spectacular boys are part of a resident group at the theater under the direction of Tamaz Gogotishvili.)

All costumes (185 of them!) were handsomely designed by Alexandre Vassilyev, the Russian fashion guru and historian. Even the messenger, who appears for only a few seconds, is decked out in a stunning cape and fitted uniform. But in the opening scene when Petipa and Bournonville meet, the two are dressed identically, and look more like diplomats than choreographers. Their rather formal mime scene together does

და მსუბუქი დაშვება აჩვენა (ყაზახი მერგალიევი ერთ-ერთია ამ 83-მოცეკვავეიანი დასის რამოდენიმე არაქართველი წევრიდან). ტემზამ (ჟოკეების ცეკვა), რომელიც ბალეტის ვიდეო კადრებზე შემორჩენილი ერთადერთი ნაწილია, მისი ძლიერი ხასიათის ნაწილი დაკარგა, როდესაც ორი მამაკაცის ცეკვიდან ორი ბალერინას ნომრად გადააკეთეს.

შესაძლოა, ზოგიერთს გაუჩნდეს კითხვა, რამდენად შეესაბამება გადასახლების ეს ისტორია ბურნონვილის ტიპურ ჰარმონიულ ხასიათს, თუმცა ბალეტი სწრაფად მიმდინარეობდა, მომხიბლავი იყო და 2004 წლის შემდეგ ნინო ანანიაშვილის ხელმძღვანელობით ამ ახლად ფეხზე დამდგარი დასის მიერ ლამაზად იქნა შესრულებული.

პრემიერის შემდეგ – ალექსანდრე ვასილიევი, თეონა ჩარაიანი, ფრანს ანდერსენი, ნინო გოგუა, დინა ბიორნი, ვასილ ახმეტელი, შა შავლიაშვილი
AFTER THE PREMIERE – ALEXANDRE VASILIEV, TEONA CHARALANI, FRANK ANDERSEN, NINO GOGUA, DINNA BJOERN, VASIL AHMETELI, EKESHAVLIASHVILI

not help identify them as individuals, let alone as great choreographers. (One easy way to distinguish them would have been to give Petipa his mustache.)

The second-act divertissements, each named for a river, were not memorable for the choreography. But they gave opportunities for State Ballet of Georgia's excellent dancers to shine. Mariam Aleksidze brought a freshness to the Rhine section (the Vineyard People); and in the second cast, Iasha Mergaliev, who led The Rhone (Provencal Fishers), had a strong, open upper body and plush landings. (Mergaliev, from Kazakhstan, is one of the few in this 83-strong company who is not Georgian.) The Thames (Two Jockeys), the only section preserved on film, lost some of its punch from being transferred from two men to women.

One might question whether the trademark Bournonville harmony is right for a work about exile. But the ballet moved quickly, was attractive, and was danced beautifully by this newly invigorated company, under Ananiashvili's direction since 2004.

ღანიიდან საეხთველომდე, ახალი ძველი ბუხნონვილი

„ციმბირიდან მოსკოვამდე“ – ქორეოგრაფია ავგუსტ ბურნონვილის მიხედვით (ფრენკ ანდერსენი, დინა ბიორნი, ევა კლობორგი და ან მარი ვესელ შლიუტერი), მუსიკა კარლ ქრისტიან მიოლერი.

ერიკ აშენბრინი

ბალეტის კრიტიკოსი, დანია

BALLET 2000, N204, 2009

ბურნონვილის დაინყებული ბალეტის გაცოცხლება იმდენადვე დამაინტრიგებელია, რამდენადაც იშვიათი. ამჯერად ეს თბილისში, საქართველოში მოხდა, სადაც ფრენკ ანდერსენმა, დინა ბიორნმა, ევა კლობორგმა და ან მარი ვესელ შლიუტერმა (დანის სამეფო საბალეტო დასიდან) ბურნონვილის უკანასკნელი ბალეტი „ციმბირიდან მოსკოვამდე“ დადგეს. ეს ძალიან სასიამოვნო შემთხვევაა.

De Copenhague à Tbilisi, un "nouveau" Bournonville

De Copenhague à Tbilisi, un "nouveau" Bournonville. Chor. d'après August Bournonville (par Frank Andersen, Dinna Bjoern, Eva Kloborg et Anne Marie Vessel Schlüter), mus. Carl Christian Moeller. Photo: E. Green.

Le "Bournonville" d'un ballet oublié du grand chorégraphe danois August Bournonville est une œuvre aussi remarquablement que rare. C'est ce qui est arrivé à Tbilisi, capitale de la Géorgie, où Frank Andersen, Dinna Bjoern, Eva Kloborg et Anne Marie Vessel Schlüter (du Royal Danish Ballet) ont monté une nouvelle production de Bournonville. De la Sibirie à Moscou, une œuvre qui a été oubliée.

August Bournonville était né en 1781, à Copenhague. Il a écrit son premier ballet en 1804, et il a écrit son dernier, "La Fille du général", en 1844. Il a écrit plus de 100 ballets, dont "La Fille du général" est le plus célèbre. Il a écrit "From Siberia to Moscow" en 1844, son dernier ballet. C'est un ballet qui a été oublié pendant plus de 100 ans.

Frank Andersen a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet.

Frank Andersen a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet.

Frank Andersen a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet.

Frank Andersen a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet.

Frank Andersen a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet.

Frank Andersen a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet.

Frank Andersen a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet.

Frank Andersen a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet.

Frank Andersen a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet.

Frank Andersen a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet.

Frank Andersen a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet.

Frank Andersen a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet.

Frank Andersen a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet.

Frank Andersen a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet.

Frank Andersen a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet.

Frank Andersen a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet. Il a écrit le scénario et les livrets de ce ballet.

From Danemark to Georgia, a new old Bournonville

From Siberia to Moscow – chor. d'après August Bournonville (by Frank Andersen, Dinna Bjoern, Eva Kloborg and Anne Marie Vessel Schlüter), mus. Carl Christian Moeller

ERIK ASCHENGREEN

Ballet critic, Denmark

BALLET 2000, N204, 2009

A revival of a forgotten Bournonville ballet is as exciting as it is rare. This time it happened in Tbilisi in Georgia, where Frank Andersen, Dinna Bjoern, Eva Kloborg and Anne Marie Vessel Schlüter (from The Royal Danish Ballet) staged Bournonville's last ballet *From Siberia to Moscow*. It was a very happy experience.

ნატალია – ანა ალბუთაშვილი,
 ყიფიანი – სებასტიან კლობორგი
 NATHALIA – ANNA ALBUTASHVILI,
 KIPIANI – SEBASTIAN KLOBORG

ავგუსტ ბურნონვილი რუსეთში 1874 წელს ჩავიდა. ის შეხვდა მარიუს პეტიპას, რომელსაც ახალგაზრდობიდან იცნობდა. ბურნონვილი პეტიპას ქორეოგრაფიით აღფრთოვანებული არ დარჩენილა. ის ფიქრობდა, რომ მისი ბალეტები ზედმეტად თვალისმომჭრელი იყო. ამის მიუხედავად, სახელში დაბრუნების შემდეგ მან 1876 წლის უკანასკნელ ბალეტის – „ციმბირიდან მოსკოვამდე“ მეორე მოქმედებაში პეტიპას სტილის დივერტისმენტი დადგა.

ფრენკ ანდერსენმა მოქმედება ასი წლით გვიან გადაიტანა, როდესაც ბურნონვილი და პეტიპა სცენაზე ხვდებიან ერთმანეთს.

ბალეტი, მისი ბრწყინვალე კოსტიუმებითა და დეკორაციებით, ციმბირში იწყება, სადაც თავადი და მწერალი რუსეთის იმპერატორის მიერ საფრანგეთის რევოლუციის იდეებით დაინტერესების გამო განდევნილია. ეს დაინტერესება თვით ბურნონვილსაც გააჩნდა. თავადის ქალიშვილ ნატალიას ახალგაზრდა ოფიცერი ყიფიანი შეუყვარდება, რომელიც მამა-შვილს ეხმარება და მეფისაგან მათ თავისუფლებას ბალეტის მეორე მოქმედებაში მიაღწევს. ეს მოქმედება მოსკოვის საიმპერატორო სასახლეში მიმდინარეობს.

ბალეტში, ბურნონვილის სტილის შესაბამისად, ბევრია პანტომიმა, რომლებსაც ქართველი მოცეკვავეები კარგად ასრულებენ. ამბის მოსათხრობად სცენებში პანტომიმა და ცეკვა გაერთიანებულია. დადგმა რეკონსტრუქციისა და სტილში აღდგენის ნაზავია. დინა ბიორნმა მამისაგან, ბალეტმანსტერისა და პანტომიმის მსახიობის ნილს ბიორნ ლარსენისაგან ბურნონვილის ხელნაწერთა დედანი მემკვიდრეობით მიიღო, რომელშიც ამ ბალეტის რამდენიმე ცეკვის მოძრაობებია აღწერილი. დანარჩენი ნაწილისათვის ოთხმა ქორეოგრაფმა, ბურნონვილის სტილის ფრთხილი გათვალისწინებით, ახალი ქორეოგრაფია შემოგვთავაზა. ბალეტის ახალ ვერსიაში ქართული ხალხური ცეკვა ჩართული, რომელიც მშვენივრად მუშაობს. რამდენიმე მიმართულებით გარკვეულ შესწორებებს ბალეტი უფრო „ქართული“ უნდა გაეხადა: მთავარი გმირი ქართულ გვარს ატარებს. მოსკოვის საიმპერატორო სასახლეში, ტახტი რუსეთის გერბითაა გაფორმებული, ორმაგი არწივის გამოსახულებით, თუმცა მასთან წმინდა გიორგისა და ურჩხულის ბრძოლის ქართული გამოსახულებაცაა.

წამყვანი წყვილის პარტიები მშვენივრად იცეკვებს ნინო გოგუამ და ვასილ ახმეტელმა/ირაკლი ბახტაძემ. თუმცა წამდვილი სიურპრიზი მესამე საპრემიერო სპექტაკლში შედგა, სადაც ძალიან ახალგაზრდა და მშვენიერმა ანა ალბუთაშვილმა მისი პირველი მნიშვნელოვანი დებიუტი მთავარ პარტიაში სებასტიან კლობორგთან, დანიის სამეფო საბალეტო დასის სოლისტთან ერთად იცეკვა. მათ ამ წყვილს ამაღელვებელი უმანკოება შესძინეს.

„ციმბირიდან მოსკოვამდე“ კოპენჰაგენში უკანასკნელად 1904 წელს იქნა წარმოდგენილი. ბალეტმა ახალი სიცოცხლე თბილისში ნინო ანანიაშვილის წყალობით დაიწყო, რომელმაც დანიელი ქორეოგრაფები ამ დადგმისათვის მოიწვია.

ანა ალბუთაშვილი მოცეკვავე,
 გონარაბის დივერტისმენტიდან
 (გვადალკვირისი),
 სოლისტი – კატო ლომინაძე
 ANDALUSIAN DANCER FROM
 THE RIVERS DIVERTISSEMENT
 (GUADALQUIVIR),
 SOLOIST – KATO LOMINADZE

ნატალია – ნინო გოგუა, ყიფიანი – ირაკლი ბახტაძე
 NATHALIA – NINO GOGUA, KIPIANI – IRAKLI BAKHTADZE

August Bournonville visited Russia in 1874. He met Marius Petipa whom he knew from his youth. Bournonville did not quite like the way Petipa created his ballets. Bournonville felt they were too spectacular. Nevertheless he went home and interpolated in 1876 in his last ballet *From Siberia to Moscow* a great divertissement à la Petipa in the second act.

Frank Andersen has moved the story a hundred years forth in time so that Bournonville and Petipa actually meet each other on stage.

The ballet, which has spectacular costumes and stagedesign, starts in Siberia, where a nobleman and author is deported by the Tsar because of his sympathies for the ideas from the French Revolution. Sympathies Agust Bournonville actually did have himself. The nobleman's daughter Natalia falls in love with a young officer Kipiani. He rescues father and daughter and get them pardoned by the Tsar in the second act, which takes place in the imperial palace in Moscow.

As a typical Bournonville ballet there is a lot of mime scenes, which the Georgian dancers do very well, and scenes where the mime and the dance is blended in order to tell the story. The production is a mixture of reconstruction and recreating in the style. From her father, the late ballet master and mime Niels Bjoern Larsen, Dinna Bjoern has inherited Bournonville's original manuscript, where steps are written down for a series of the dances. When there are no indications the four directors have rechoreographed with a delicate sense for the style. There is lovely Bournonville dance in this performance. And there is fantastic folk dance from the region. In this new version Georgian folk dance is interpolated and this works marvellously.

In several ways small changes have been made to make the ballet more Georgian: the hero has gotten a Georgian name, the Cossacks have been removed from the cast list, but their dances are luckily still there and the throne in the imperial palace in Moscow has the Russian coat of arms with the double eagle, but it is overshadowed by the depiction of the Georgian patron St. George and the dragon.

The main couple was beautifully danced by Nino Gogua and Vasil Akhmeteli / Irakli Bakhtadze, but the great surprise came at the third performance, where the lovely and very young Ana Albutasvhili danced her first great ballerina role with Sebastian Kloborg, who is a solist with The Royal Danish Ballet. They gave the main couple a touching innocence.

From Siberia to Moscow was last danced in Copenhagen in 1904. Now it has got new life in Tbilisi, thanks to Nina Ananiasvhili, who invited the Danes.

ღანიიდან მოხს

ჯონათან გრეი
JONATHAN GRAY

Far from Denmark

ჟურნალ *Dancing Times* მთავარი რედაქტორი, დიდი ბრიტანეთი
Editor-in-Chief, *Dancing Times*, United Kingdom

DANCING TIMES, N1, 2010

ჯონათან გრეი თვალს ადევნებს თბილისში ავგუსტ ბურნონვილის ბალეტის „ციმბირიდან მოსკოვამდე“ აღდგენას

Jonathan Gray sees a recreation of August Bournonville's *From Siberia to Moscow in Tbilisi*

დიდი დანიელი ქორეოგრაფი ავგუსტ ბურნონვილი ორმაგად გაოცებული იქნებოდა: გაოცებული იმით, რომ მისი უკანასკნელი ბალეტი „ციმბირიდან მოსკოვამდე“ ბოლო წარმოდგენიდან საუკუნეზე მეტი ხნის შემდეგ კვლავ იარსებებდა და მისი ხელახლა დადგმა არა კოპენჰაგენში, დანიის სამეფო საბალეტო დასისა და ბურნონვილის სტილის სახლში, არამედ თბილისში, საქართველოს დედაქალაქში შედგებოდა. თუმცა, სწორედ ასე მოხდა, როდესაც ნინო ანანიაშვილის ხელმძღვანელობით საქართველოს სახელმწიფო ბალეტმა გასული წლის 22 ოქტომბერს ალჰამბრას სტილის ფალიაშვილის სახელობის ოპერისა და ბალეტის თეატრში „ციმბირიდან მოსკოვამდე“ წარმოადგინა. დადგმის წარმოშობის ისტორია, რომელიც ბურნონვილის ხელნაწერების აღმოჩენის ამბავს მოგვითხრობს, აჩვენებს, რომ ამ ბალეტის აღდგენა ბედისწერის სურვილი იყო.

Dancing Times DT
Britain's leading dance monthly Sister magazine to *Dance Today* DANCINGTIMES.LTD

Visit our webstore to buy books, DVDs and CDs on dance

Far from Denmark
Jonathan Gray sees a recreation of August Bournonville's *From Siberia to Moscow in Tbilisi*

Home
Reviews
News
Features
Competitions
Subscribe
Retailers
Advertising
Webstore
Links
Contact us

The great Danish choreographer August Bournonville would have been amazed on two counts: amazed that after more than a century since its last performance, his final ballet, *From Siberia to Moscow*, could be seen once again on stage; and amazed that the restaging of this work would take place not in Copenhagen – the home of the Royal Danish Ballet and of Bournonville style – but in Tbilisi, the capital city of the Republic of Georgia. But that is exactly what did happen when the State Ballet of Georgia, under the artistic direction of Nina Ananiashvili, performed Frank Andersen's staging of *From Siberia to Moscow* at the Alhambra-style Paliashvili Opera and Ballet Theatre on October 22 last year. The genesis of the production, after a chance discovery of some of Bournonville's notations, suggests this was a recreation just waiting to happen.

Arabesque

ბურნონვილის მრავალი მოგზაურობა კარგადაა ცნობილი და აღწერილი მის ავტობიოგრაფიაში „ჩემი თეატრალური ცხოვრება“. ამ მოგზაურობების დროს, რომლებიც დანიისაგან მეტად განსხვავებული კულტურის მქონე ევროპულ ქვეყნებში შედგა, ქორეოგრაფს „ადგილობრივი ფერის“ შეტანის საშუალება მიეცა მის ისეთ ბალეტებში, როგორცაა „ნეაპოლი“, „ლა ვენტანა“ და „ყვავილების ფესტივალი ჯენცანოში“. ქორეოგრაფი რუსეთსაც ეწვია, სანკტ-პეტერბურგისა და მოსკოვის ჩათვლით, 1874 წელს, 69 წლის ასაკში. იქ ყოფნისას ის შეხვდა მარიუს პეტიპასა და მის ყოფილ მოსწავლეს, ქრისტიან იოჰანსონს. მათთან ერთად ბურნონვილი ბალეტის ესთეტიკის საკითხებს განიხილავდა და პეტიპას ბალეტებიც ნახა, მათ შორის „დონ კიხოტი“, „ესმერალდა“ და „ფარაონის ასული“. თუმცა იგი ყველაფრით კმაყოფილი არ დარჩა, რადგან ჩათვალა, რომ ქორეოგრაფია, რომელიც მეტად განსხვავდებოდა იმისაგან, რაზეც იგი კოპენჰაგენში მუშაობდა, ზედმეტად აკრობატული და ვირტუოზული იყო. იგი განსაკუთრებით უკმაყოფილო დარჩა ბალერინების ზედმეტად მოკლე „პარკებით“ და მათი დომინირებით მამაკაც მოცეკვავეებზე. ბურნონვილი ასევე გაეცნო უბრალო რუსების ცხოვრებას და დიდი შთაბეჭდილება შეექმნა ხალხურ ცეკვებზე, ეწვია მის იმპერატორობით უდიდებულესობას, დიდი თავადის ქალს „მარია ფეოდოროვნას“, რომელმაც, ჯერ კიდევ დანიის პრინცესა დაგმარის სტატუსში დიდ თავად ალექსანდრეზე იქორწინა 1866 წელს. დაგმარს ბავშვობაში ცეკვას ბურნონვილი ასწავლიდა და დანიური ოჯახიდან მას წერილები და საჩუქრები ჩაუტანა. ბურნონვილი ახალგაზრდა შვილებს, მათ შორის მომავალ მეფე ნიკოლოზ II-ს ნარუდგინეს.

ეს რუსული ვოიაჟი გახდა „ციმბირიდან მოსკოვამდე“ შთაგონების წყარო. ბალეტის წარმოდგენა უკანასკნელად ბურნონვილის გარდაცვალებამდე მხო-

ლოდ სამი წლით ადრე, კოპენჰაგენის სამეფო თეატრში, 1876 წელს გაიმართა. ლიბრეტო მოგვიტხოვს, რომ სმირნოვი, თავადი და მწერალი, 1790-იან წლებში, რევოლუციური იდეებისათვის ციმბირშია განდევნილი ქალიშვილ ნატალიასთან ერთად, რომელსაც ივანოვი, ასევე განდევნილი ახალგაზრდა ოფიცერი უყვარს. ივანოვს მოგვიანებით არმიაში აბრუნებენ. პირველი მოქმედების ბოლოს, კაზაკების საზიგო ცეკვების სერიის შემდეგ, ივანოვი სმირნოვსა და ნატალიას არწმუნებს, მასთან ერთად გაიქცენ ციმბირიდან. მეორე მოქმედებაში ივანოვს მეფეს წარუდგენენ მოსკოვში მის მიერ ბრძოლაში გამორჩენილი სიმამაცისათვის. იგი ჯილდოდ საიმპერატორო ბეჭედს იღებს, რომლის მეშვეობით მას ნებისმიერი სურვილი შეუსრულდება. კრემლის დიდ წვეულებაზე მეფე და მისი კარი ეროვნული ცეკვების დივერტისმენტით ტკბება, რომელიც დიდ მდინარეებს – რონას, ტემზას, გვადალკვივორს, რაინსა და ნევას წარმოადგენს. ნევას ცეკვის შემსრულებელი ნატალიაა, რომლის ცეკვა მეფეს ხიბლავს. ნატალია მას მამის შეწყალებას სთხოვს, თუმცა სმირნოვის ამოცნობისას მეფე განრისხდება და მისი შეპყრობის ბრძანებას გასცემს. ამ დროს ჩაერევა ივანოვი, რომელიც მეფისგან ნაჩუქარი ბეჭდის გამოყენებით სმირნოვს თავისუფლებას მოუპოვებს. ყველაფერი ნატალიასა და ივანოვის სიყვარულის ზეიმის ფონზე სრულდება. პანტომიმითა და სახასიათო ცეკვებით „ციმბირიდან მოსკოვამდე“ იმდენად პოპულარული იყო, რომ დანიის სამეფო საბალეტო დასის რეპერტუარში 25 წელზე მეტი ხნის განმავლობაში რჩებოდა, თუმცა 1904 წლის წარმოდგენის შემდეგ რეპერტუარიდან გაქრა. მთელი ამ ხნის განმავლობაში ბალეტი „დაკარგულად“ ითვლებოდა. ასე რომ მისმა მოულოდნელმა აღდგენამ თბილისში საბალეტო კრიტიკოსთა და ენთუზიასტთა საერთაშორისო საზოგადოება „ნაპოვნი“ ნაშრომის შესახებ მეტის გასაგებად შეკრიბა.

Bournonville was well-known for the extensive travels he undertook during his lifetime, accounts of which were published in his autobiography, *My Theatre Life*. These journeys to European countries and cultures very different from Denmark helped infuse his choreography with authentic and vivid “local colour” in such ballets as *Napoli*, *La Ventana* and *Flower Festival in Genzano*. The choreographer visited Russia, including St Petersburg and Moscow, in 1874 when he was 69 years old. Whilst there he met up with his colleague Marius Petipa, and his former pupil Christian Johansson. With them he discussed the aesthetics of ballet, and attended performances of a number of Petipa’s works, including *Don Quixote*, *Esmeralda* and *La Fille du Pharaon*, but he did not like all that he saw, considering the choreography – so different in style from that which he had established in Copenhagen – to be too acrobatic and virtuoso. He especially disliked the short tutus worn by the female dancers, and the domination of the women over the men. In addition, he also witnessed the everyday life of ordinary people in Russia, admired the folk dancing he saw, and, in complete contrast, paid a visit to Her Imperial Highness Grand Duchess Maria Feodorovna, who, as Princess Dagmar of Denmark, had married the Tsarevich, the Grand Duke Alexander, in 1866. Princess Dagmar had been taught dancing by Bournonville as a child, and for their happy reunion he brought her letters and presents from her Danish family and was introduced to her young children (including the future Tsar Nicholas II).

This Russian visit became the inspiration for *From Siberia to Moscow*, first performed just three years before Bournonville died, at the Royal Theatre, Copenhagen, in 1876. The original synopsis tells of how Smirnov, a nobleman and writer, is exiled to Siberia in the 1790s for his revolutionary ideals, along with his daughter, Natalia. She is in love with Ivanov, a young exiled officer, who later receives an Imperial repeal summoning him back to the army. At the end of Act I, after a series of

„ციმბირიდან მოსკოვამდე“ სპეციალურად საქართველოს სახელმწიფო ბალეტისათვის იქნა დადგმული ფრენკ ანდერსენის, ბურნონვილის ბალეტების ყოფილი მოცეკვავისა და დანიის სამეფო საბალეტო დასის ბალეტმაისტერის (იხ. *Dancing Times*, აგვისტო 2009) მიერ, ბურნონვილის მოცეკვავეების მეტად გამოცდილ ჯგუფთან – დინა ბიორნთან, ევა კლობორგთან და ან მარი ვესელ შლიუტერთან ერთად. ბალეტის დასადგმელად ისინი საქართველოს სახელმწიფო ბალეტის სამხატვრო ხელმძღვანელმა და დიდი თეატრის საბალეტო დასის ყოფილმა პრიმა ბალერინამ ნინო ანანიაშვილმა მოიწვია. თვალისმომჭრელი კარიერის განმავლობაში ანანიაშვილმა კოპენჰაგენშიც იცეკვა, დანიის სამეფო საბალეტო დასში, სადაც ბურნონვილის სტილი შეისწავლა. ის ერთადერთი უცხოელი მოცეკვავე გახდა, რომელმაც დანიურ სცენაზე „ნეაპოლი“, „სილფიდა“ და „ყვავილების ფესტივალი ჯენცანოში“ იცეკვა. დანიაში ყოფნისას ის ანდერსენის ახლო მეგობარი გახდა და ბურნონვილის სტილის მიმართ სიყვარულიც შეინარჩუნა. ქართული დასის სათავეში მოსვლიდან სულ მალე მან ანდერსენი თბილისში ბურნონვილის რამდენიმე კლასიკური ნაშრომის დასადგმელად მიიწვია – „კონსერვატორია“, პა და დე ბალეტიდან „ყვავილების ფესტივალი ჯენცანოში“ და მშვენიერი „ჟოკეების ცეკვა“ – „ციმბირიდან მოსკოვამდე“ ერთადერთი შემორჩენილი ნაწილი.

„ჩვენ სამყაროს ბურნონვილის დაკარგულ ნაშრომს ვუბრუნებთ“ – ამბობს ანდერსენი, რომელსაც იმედი აქვს, რომ ეს აღდგენა დაამტკიცებს, რომ ბალეტს აქვს უფლება, კვლავ იყოს რეპერტუარში. „ეს არა

რეკონსტრუქცია, არამედ ხელახლა შექმნაა, რამაც ბურნონვილის ბალეტის აღდგენისას გარკვეული თავისუფლება მომცა. იდეა ჩემს გონებასა და გულში სამი-ოთხი წლის განმავლობაში მზადდებოდა“. ის ამკარად კმაყოფილი იყო თბილისში მუშაობით და შთაბეჭდილების ქვეშ იყო იმ ადამიანთა მონდობით, რომლებიც ჩართულნი იყვნენ დადგმის პროცესში. „ყველა, ვისაც გუნდში ჩართვის წინადადებით მივმართე, მაშინვე დამეთანხმა. დინა ბიორნი მეორე მოქმედების დივერტისმენტზე იყო პასუხისმგებელი, რომლებიც მამამისის არქივში შემორჩენილ მასალებზეა დამყარებული. ან მარი ვესელ შლიუტერი პირველი მოქმედების სოლოებსა და პა და დე დეებზე მუშაობდა, ევა კლობორგი კი მიმანსსა და პირველი მოქმედების კაზაკების ცეკვაზე. მე ჩემი მხრივ ზოგად ხელმძღვანელობას ვახორციელებდი. ეს ნამდვილი თანამშრომლობა იყო და მეტად სახალისო სამუშაო, დანყებული მხოლოდ ერთი ფურცლიდან!“

ამ ფურცელმა – ბურნონვილის ხელით გაკეთებულმა ჩანაწერებმა მეორე მოქმედების დივერტისმენტზე — ნარსულთან დამაკავშირებელი ჯაჭვის როლი ითამაშა და დადგმას სინამდვილის შეგრძნება შემატა. დინა ბიორნმა, დანიელი მოცეკვავისა და ბალეტმაისტერის, ნილს ბიორნ ლარსენის ქალიშვილმა, ბურნონვილის ჩანაწერები მამის გარდაცვალების შემდეგ დარჩენილი საარქივო მასალის 600 ყუთს შორის აღმოაჩინა. მამამისს ჩანაწერები ერთმა ბალეტმაისტერმა გადასცა, რომელმაც ისინი თვით ბურნონვილისაგან მიიღო. როდესაც ანდერსენმა ბიორნს ბალეტის აღსადგენად მასალების მოძიების იდეით მიმარ-

celebratory Cossack dances, Ivanov persuades Natalia and Smirnov to escape from Siberia with him. Moving to Moscow for Act II, Ivanov is presented to the Tsar as a reward for the bravery he has shown in battle, and is bestowed with an Imperial ring for which he can claim anything his heart desires. At a grand ball in the Kremlin, the Tsar and his court are entertained with a divertissement of national dances that depict great rivers – the Rhone, the Thames, the Guadalquivir, the Rhine and the Neva. The dancer who appears as the Neva is, in fact, Natalia in disguise, and her dancing charms the Tsar. She pleads with him to pardon her father, but when he discovers it is Smirnov, the Tsar is indignant and orders him to be taken away. Ivanov intercedes and using his Imperial ring, gains Smirnov his freedom. Natalia and Ivanov proclaim their love, and all ends happily ever after. With its mime scenes and lively character dances, *From Siberia to Moscow* was so popular it continued to be performed by the Royal Danish Ballet for over 25 years, but vanished from the repertoire after performances in 1904. For years, the ballet was considered “lost”, so its surprise reappearance in Tbilisi gathered an international audience of dance writers and enthusiasts keen to discover more about the ballet that had been “found”.

From Siberia to Moscow has been recreated specifically for the State Ballet of Georgia by Frank Andersen, the former Bournonville dancer and ballet master of the Royal Danish Ballet (see *Dancing Times*, August 2009), along with a team of highly experienced Bournonville dancers including Dinna Bjoern, Eva Kloborg, and Anne Marie Vessel Schlueter. The invitation to stage the ballet came from the State Ballet's artistic director, Nina Ananiashvili, the Georgian-born former prima ballerina of the Bolshoi Ballet. During her illustrious career, Ananiashvili danced with the Royal Danish Ballet in Copenhagen, where she studied the Bournonville style at its source and became the only foreign guest artist to appear on the Danish stage in *Napoli*, *La Sylphide* and *Flower Festival at Genzano*. Whilst there, she became firm friends with Andersen, and has retained her passion for Bournonville ever since. Shortly after becoming director of the Georgian company, Ananiashvili commissioned Andersen to revive a number of classics from the Bournonville repertoire, including *Le Conservatoire*, the pas de deux from *Flower Festival at Genzano* and the delightful “Jockey Dance” – until now the only item to have survived *From Siberia to Moscow*.

თა, მან უპასუხა: „როგორ შეიძლება ამის მოძიება? მგონი ეს შეუძლებელი იქნება“, თუმცა პირველივე გახსნილ ყუთში მან ეს ჩანაწერები აღმოაჩინა – „თითქოს ისინი სწორედ ამას ელოდნენ. ყველა საბალეტო ნაბიჯი ფრანგულადაა ჩანიშნული, დიაგრამებით. ცეკვის აღდგენის პროცესში თითქოს ბურნონვილის ხელი მეჭირა. ჩანაწერებში არაა აღნიშნული, როგორ შეესაბამება ისინი მუსიკას, ამიტომ მათ აღდგენას ბურნონვილის სტილის ცოდნა და წარმოსახვის უნარი სჭირდება. ყველაზე ზუსტად დადგმული ნაწილი ესპანური ცეკვაა, თუმცა რაინის ნაწილში [რომელიც თავდაპირველ ვერსიაში წყვილისა და პროცესიისათვის იყო დადგმული] ახლა კორდებალეტი მონაწილეობს“. ბალეტის მუსიკა, რომელიც კარლ ქრისტინა მიოლერს ეკუთვნის, კოპენჰაგენის სამეფო ბიბლიოთეკაში იქნა მოძიებული.

ანდერსენი ამბობს: „მთელი ცხოვრების განმავლობაში ბურნონვილის სტილზე მუშაობის შედეგად ჩვენ [გუნდი] შევეცადეთ ბალეტი შესაბამისი, თუმცა დღევანდელობასთან მიახლოებული გამოსულიყო. ბალეტში მოქმედება 1790-იანებიდან 1874 წელს გადმოვიტანე, რათა ბურნონვილის რუსეთში ვიზიტს დამთხვეოდა. პეტიპასა და ბურნონვილის შეხვედრა ორი გიგანტის თანხვედრა იყო და ჩემთვის ამ ბალეტის აღდგენის ერთ-ერთი მთავარი შთაგონების წყარო გახდა, ისევე, როგორც ბურნონვილის ვიზიტი პრინცესა დაგმართან. შევითვალ, რომ პეტრე ჩაიკოვსკიმ დაგმარის ქორწინებისათვის საზეიმო უვერტიურა შექმნა – მას ახლა ბალეტის უვერტიურად გამოვიყენებთ“.

„დღევანდელობასთან მიახლოება“ თავდაპირველ ლიბრეტოსთან შესაბამისობასთან ერთად, საქართველოს ახლანდელი პოლიტიკური კლიმატის გათვალისწინებას ნიშნავდა. ქართველები 2008 წლის აგვისტოში მომხდარი შეიარაღებული კონფლიქტის შემდეგ რუსეთის მიმართ უარყოფითად არიან განწყობილები (თბილისის ერთ-ერთ სახლზე ინგლისური წარწერა “Fuck Russia” ამოვიკითხე). თუმცა „რუსული“ კონტექსტი ამ ნაშრომში შემსუბუქებულია. ზოგიერთ გმირს, მაგალითად ივანოვს, სახელი აქვს შეცვლილი, პირველი მოქმედების კაზაკთა ცეკვა კი „კავკასიური“ ცეკვებითაა ჩანაცვლებული, რომელმაც პრემიერაზე მაცურებლის აღფრთოვანება გამოიწვია. თუმცა საერთო ჯამში ბალეტი ბურნონვილის ნაშრომის შთაბეჭდილებას ტოვებს, თანაც შარმიანის. მიმზიდველი და იდეასთან შესაბამისი დეკორაციებისა და კოსტიუმების მხატვრობა დავით მონავარდისაშვილსა და ალექსანდრე ვასილიევს ეკუთვნის.

როგორი იყო 2009 წლის „ციმბირიდან მოსკოვამდე“? ჩაიკოვსკის მაღალფარდოვანი უვერტიურის შემდეგ ფარდა იწევა და ჩვენ ბურნონვილისა და პეტიპას შეხვედრის მომსწრეები ვხდებით, რასაც ციმბირში სმირნოვის სახლში გამართული სცენა მოჰყვება, გრძელი, თუმცა გასაგები მიმანსით მთავარ გმირებს შორის. ნატალია მშვენიერ რუსულ სოლოს ცეკვავს ბევრი ნახტომით (ყიზელის მსგავსად მასაც უყვარს ცეკვა), ყიფიანი (ივანოვი) კი ნაღვლიან სოლოს ცეკვავს გაშლილი მკლავებითა და არაბესკებით. ყიფიანის შეწყალება საზეიმო და გამომაცოცხლებელი

კავკასიური ცეკვებით აღინიშნება, რომელშიც ძირითადად მამაკაცები მონაწილეობენ, პატარა ყმაწვილების ჩათვლით, რომლებიც განსაკუთრებულ ილეთებს ასრულებენ ქართული ხალხური ცეკვისათვის დამახასიათებელი ცერებზე ცეკვით. ეს სცენა ყიფიანის, ნატალიასა და სმირნოვის გაქცევით სრულდება.

მეორე მოქმედება სამეფო სასახლეში იწყება, სადაც კვლავ გამეორებული პანტომიმის გრძელი სცენები სცენარს ხსნიან. სრულიად სამეფო კარის მიერ შესრულებული დიდი პოლონეზის შემდეგ ბახუსისა და უნდინების ცეკვით იწყება მდინარეების დივერტისმენტი. რონა წამყვანი წყვილისა და კორდებალეტის მიერაა წარმოდგენილი, ტემზას კი „ჟოკეების ცეკვა“ აჩვენებს, რომელშიც ორი კომიკური მამაკაცის ნაცვლად ორი კეკლუცი ბალერინა ცეკვავს. გვადალკვივირი სამი ესპანელი ქალის ცეკვაა, რაინისა კი – წამყვანი წყვილისა, კორდებალეტთან ერთად. ბოლოს, ნევას წარმოდგენს ნატალია, მშვენიერი რუსული სოლოთი, რასაც მოკლე, თუმცა დრამატული სცენა მოჰყვება ბალეტის სწრაფ და ბედნიერ დასასრულამდე.

დიდი სიამოვნება მივიღე ამ წარმოდგენით, რომელიც არა მხოლოდ საინტერესო, არამედ საქართვე-

ლოს სახელმწიფო ბალეტის მოცეკვავეების სადემონსტრაციოც გამოდგა. იმის მიუხედავად, რომ ამ ბალეტის რეპერტუარში საბოლოოდ დამკვიდრებაში არ ვარ დარწმუნებული, მეტად მომეწონა მიმიკის სცენები (რომლებიც ძალიან კარგად იყო მომზადებული), ისევე როგორც 100 წელზე მეტი ხნის განმავლობაში არსად დადგმული ბალეტის ხილვა. სცენარი ძლიერია, გადმოცემა – გასაგები, თუმცა ის არაა ისეთი ჩამთრევი, როგორც „სილფიდა“ ან „ნეაპოლი“ – გმირები ნაკლებად დამუშავებულნი არიან და ცეკვაც არაა იმდენად საზეიმო და გამომაცოცხლებელი. დასის ბალერინები კარგი, ძლიერი მოცეკვავეები არიან, თუმცა მამაკაცებს – ყიფიანის როლის შემსრულებელი ვასილ ახმეტელისა და ირაკლი ბახტაძის გამოკლებით – პროგრესი სჭირდებათ, რომ საერთაშორისო დონეზე ავიდნენ. დასს ნინო გოგუას სახით მშვენიერი მოცეკვავე ჰყავს, რომელმაც ჩემს მიერ ნანახ ორივე წარმოდგენაზე იცეკვა ნატალიას პარტია. გოგუას ცეკვას სინათლე და ჩრდილი გააჩნია, ნიუანსთან, ფეხების დინამიკურ მუშაობასა და ბურნოვილის სტილის შეგრძნებასთან ერთად. დარწმუნებული ვარ, რომ დიდი ქორეოგრაფი კმაყოფილი დარჩებოდა მისით და იმით, რომ მისი ერთ-ერთი „დაკარგული“ ბალეტი ხელახლა იქნა აღმოჩენილი.

შოკეების ცეკვა მდინარეების დივერტისმენტისა (ტემზა), ანა გორგიანიშვილი, ვიკა კირაბიძე
THE JOCKEY DANCE FROM THE RIVERS DIVERTISSEMENT (THAMES), ANNA GORGIAHVILI, VIKA KIRABIDZE

“We are returning a lost Bournonville work to the world”, says Andersen, who hopes this recreation of *From Siberia to Moscow* will prove the ballet has the right to live again. “This is not a reconstruction, but a recreation, which has given me the freedom to choreograph the ballet in the style of Bournonville. It has been in my head and my heart for three or four years”, he said. He was clearly excited to be working in Tbilisi, and impressed by the commitment of those working on the production, not least by the passionate support and advocacy given him by Ananiashvili. “Everybody I asked said ‘yes’ to being part of the team”, Andersen stated. “Dinna Bjoern has been responsible for the Act II divertissements, which are based on the notations found in her father’s archive. Anne Marie Vessel Schlueter worked on the solos and the pas de deux in Act I, and Eva Kloborg staged the mime and the Act I Cossack dance, whilst I took an overview of the whole production. It has been a real collaboration, and very exciting starting from scratch with just one piece of paper!”

That one piece of paper – notations for the Act II divertissement written in Bournonville’s own hand – proved a vital link with the past, and provided the production with a strong feeling of authenticity. Dinna Bjoern, daughter of the distinguished Danish dancer and ballet master, Niels Bjoern Larsen, discovered the Bournonville notations amongst the 600 boxes of archival material she inherited after his death. He had been given the notations by a former ballet master, who had in turn been given them by Bournonville. When asked by Andersen if she could locate any material relating to *From Siberia to Moscow* to help the recreation, she said to him, “How can I find it? I think it is impossible”, but in the first box she opened, she discovered the notations, “...as if they were waiting to be found for this revival. All the ballet steps are written in French, with diagrams. It was almost as if, when I was recreating the dances, I was holding Bournonville’s hand. The notations do not really say how they match up to the music, so putting it all together needs a lot of knowledge of Bournonville’s style and a bit of imagination to make it work. The most accurately staged number is the Spanish dance, but the Rhine dance [originally for one leading couple and a procession of extras] now has a corps de ballet added”. The tuneful score for the ballet, by Carl Christian Moeller, was found in Copenhagen’s Royal Library.

Andersen says that, “Working with the Bournonville style all our lives, we [the team] have attempted to make the ballet authentic but clearly of today. I have moved the period of the ballet forwards from the 1790s to 1874 to coincide with Bournonville’s visit to Russia. The meeting between Petipa and Bournonville was a meeting of two giants, and has been one of the greatest inspirations for me in the recreation of this ballet, as was Bournonville’s visit to Princess Dagmar. I discovered Pyotr Ilyich Tchaikovsky had composed a celebratory overture to mark the occasion of Dagmar’s wedding, and we will use it now as an overture to the ballet. All these things will be included in the new libretto, and will come alive on stage”.

Making things “clearly of today” meant that, although Andersen sticks fairly closely to the original libretto, he has had to compromise, to a certain extent, to the current political climate in Georgia. Georgians feel passionately defiant of Russia following the conflict between the two countries in August 2008 (one piece of graffiti I saw on a building in Tbilisi said – in

English – “Fuck Russia”). “Russian-ness”, therefore, has been downplayed. Some of the characters, such as Ivanov, have been provided with new names, and the original Act I Cossack dances have been replaced with a “Caucasian” dance that had the opening night audience in raptures. On the whole, though, the ballet did feel like an authentic Bournonville work, and a charming one. The attractive and appropriate set and costume designs are by David Monavardisashvili and Alexander Vasilyev.

What was the 2009 *From Siberia to Moscow* like? Well, following Tchaikovsky’s florid overture, the curtain rises to reveal Petipa meeting Bournonville. Petipa tells Bournonville the beginning of the story of Smirnov, and the scene dissolves to show the interior of a palatial log cabin in Siberia, where lengthy but entirely comprehensible mime between the main characters clearly elucidate their moods and actions. Natalia dances a delightful Russian flavoured solo with lots of beaten jumps (like Giselle, she appears to love to dance), and Kipiani (as Ivanov is now called) dances a yearning solo with outstretched arms and arabesques. Kipiani’s pardon is celebrated with an exhilarating and rousing Caucasian Dance performed mainly by the male dancers, including a group of small boys whose extraordinary feats on pointe are typical of Georgian folk dancing. The dancing ends in scenes of drunkenness, during which Kipiani, Natalia and Smirnov make their escape in a sleigh.

Act II opens at the Royal Palace with more lengthy mime that swiftly dispatches much of the remaining plot before the dancing at the Court Ball begins. After a grand polonaise danced by the entire court, the divertissement of the rivers begins with a dance for Bacchus and a group of Ondines. The Rhone is depicted by a leading couple and a small corps of dancers dressed in tricolours, and the Thames is represented by the “Jockey Dance” – unfortunately and mistakenly danced here by two coquettish women rather than two comical men. The Guadalquivir is a dance for three Spanish ladies, and in the dance for the Rhine, a lead couple, accompanied by a large corps de ballet, are toasted by a child Bacchus. Finally, to represent the Neva, Natalia dances a charming Russian solo, followed by a short but dramatic mime scene that brings the ballet to a swift and happy conclusion.

I thoroughly enjoyed *From Siberia to Moscow*, which proved not only entertaining, but a good introduction to the dancers of the State Ballet of Georgia. Although I am not yet convinced the ballet will make a major return to the repertoire, I loved seeing the mime scenes (which were very well done) and witnessing a ballet that had not been seen for over 100 years. The story is strong and clearly told, but it is not as engaging as either *La Sylphide* or *Napoli* – the characters are less well developed, and the dancing is not as joyously exhilarating. The women of the company are good, strong dancers, but the men – with a few notable exceptions including Vasil Akhmeteli and Irakli Bakhtadze, who both danced Kipiani – need to up their game to be able to compete internationally. The company, however, has a lovely ballerina in Nino Gogua, who danced Natalia at both performances I saw (she replaced an injured Ananiashvili on the second night). Gogua’s dancing has light and shade, nuance, springy footwork and a wonderful feeling for Bournonville style. I’m sure the master himself would have been delighted with her, and happy that one of his “lost” ballets has been rediscovered.

ოთხი დღე თბილისში

საქართველოს სახელმწიფო ბალეტთან ერთად*

Four Days In Tbilisi

WITH THE STATE BALLET OF GEORGIA*

მარგარეტ უილისი
MARGARET WILLIS

ბალეტის კრიტიკოსი,
დიდი ბრიტანეთი
Ballet critic, United Kingdom

BALLET.CO.UK

თბილისში წინო ანანიაშვილის მოწვევით ჩამოვედით, ბურნონვილის დაკარგული ბალეტის სანახავად, რომელიც დანიის სამეფო საბალეტო დასის ყოფილი ხელმძღვანელის ფრენკ ანდერსენისა და საქართველოს სახელმწიფო ბალეტის მიერაა აღდგენილი. საინტერესოა, რომ ბალეტის მოქმედება მთლიანად რუსეთში ხდება – ეს არც ისე პოპულარული თემაა დღევანდელ საქართველოში. თუმცა, მალევე შევიტყვეთ, რომ დადგმის გეგმა სამი წლის წინ დაისახა, 2008 წლის აგვისტოში საქართველოსა და რუსეთს შორის მომხდარ კონფლიქტამდე დიდი ხნით ადრე.

„ციმბირიდან მოსკოვამდე“ ავგუსტ ბურნონვილის უკანასკნელი ბალეტი იყო და პრემიერა 1876 წლის 29 ნოემბერს ჰქონდა დანიის სამეფო თეატრში, კოპენჰაგენში. მისი უკანასკნელი წარმოდგენა 1905 წელს მოხდა. ამ ოქტომბერს ის კიდევ ერთხელ დაიდგა და მასზე დასასწრებად თბილისში რამდენიმე დასავლელი კრიტიკოსიც იქნა მოწვეული.

ამ პატარა, თუმცა დინამიურ ქვეყანაში, რომელიც რუსეთსა და თურქეთს ესაზღვრება, პირველი საბალეტო წარმოდგენა 1852 წელს შედგა. საბალეტო სკოლა მე-20

* იბეჭდება მცირე შემოკლებით
Printed as a shortened version

We had come to Tbilisi at the invitation of Nina Ananiashvili to see a lost Bournonville ballet, re-staged by the Royal Danish Ballet's ex-director, Frank Andersen for the State Ballet of Georgia. Interestingly, all the ballet action takes place in Russia - not the most popular of subjects these days in Georgia. However we were quickly informed that the plans for this production had been forged three years ago, long before Russia and Georgia locked horns in August 2008.

From Siberia to Moscow, was the last ballet created by August Bournonville and had premiered on November 29th 1876 at the Royal Danish Theatre in Copenhagen and was last performed there in 1905. This October it was staged once more and a few western critics were invited to see it.

The small but dynamic country that borders Russia and Turkey saw its first ballet performances in 1852. A school was established at the beginning of the 20th century and one pupil, Vakhtang Chabukiani, became one of the Kirov's greatest male dancers before returning to Tbilisi to manage the Georgian company. In the 1970's the company was run by Giorgi Aleksidze; in the '80's by the Bolshoi principal, Mikhail Lavrovsky. Five years ago, the mantle was passed to Nina Ananiashvili who has inspired not just the company, but also the whole country with her dedication, devotion and incredible success in putting the Georgian State Ballet on the international ballet map.

Making good use of the excellent connections formed during her own international ballet career, she has brought many of today's top young choreographers to Georgia - Alexei Ratmansky, Trey McIntyre, Yuri Possukhov and Stanton Welch - and has mounted classic ballets from several disciplines. She has strengthened and refined her dancers, as was seen at the Edinburgh Festival in 2008 where they demonstrated their versatility and talent with these different techniques.

Most impressively, she has added an incredible average of five new productions each season and the repertoire is now rich. For example, Ashton's *La Fille mal Garde*, *Two Pigeons*, and *Marguerite and Armand* as well as many Balanchine ballets including *Bugaku* and *Mozartiana*. Her Danish connections have produced *Flower Festival in Genzano*, *La Sylphide*, *Le Conservatoire* and now *From Siberia to Moscow*.

საუკუნის დასაწყისში დაარსდა, რომლის მოსწავლეთაგან ერთ-ერთი, ვახტანგ ჭაბუკიანი მოგვიანებით კიროვის ერთ-ერთი საუკეთესო მამაკაცი მოცეკვავე გახდა. შემდეგ იგი ქართულ ბალეტს ხელმძღვანელობდა, სანამ დასს 1970-იან წლებში გიორგი ალექსიძე ჩაუდგებოდა სათავეში; 80-იანებში დასს დიდი თეატრის წამყვანი მოცეკვავე მიხეილ ლავროვსკი უძღვებოდა. ხუთი წლის წინ ეს ადგილი ნინო ანანიაშვილმა დაიკავა.

საკუთარი საერთაშორისო საბალეტო კარიერის განმავლობაში დამყარებული კავშირების გამოყენებით ანანიაშვილმა საქართველოში დღევანდელი საუკეთესო ახალგაზრდა ქორეოგრაფები ჩამოიყვანა – ალექსეი რატმანსკი, თრეი მაკინტაიერი, იური პოსუხოვი და სტანტონ უელში. ანანიაშვილმა გააძლიერა და დახვეწა მისი მოცეკვავეები, რაც ნათლად გამოჩნდა ედინბურგის 2008 წლის საერთაშორისო ფესტივალზე, სადაც მათ მრავალმხრივობა და ნიჭი გამოავლინეს.

ყველაზე განსაკვირვებელი ანანიაშვილის მიერ დასისტვის წარმოუდგენელი ტემპის დაწესება იყო – ხუთი ახალი დადგმა ყოველ სეზონზე, რისი შედეგიცაა მდიდარი რეპერტუარი. მაგალითისათვის ეშტონის „ამო სიფრთხილე“, „ორი მტრედი“ და „მარგარიტა და არმანი“ გამოდგება ბალანჩინის მრავალ ბალეტთან, მათ შორის „ბუგაკუსა“ და „მოცარტიანასთან“ ერთად. დანიური კავშირების შედეგი იყო „ყვავილების ფესტივალი ჯენცანოში“, „სილფიდა“, „კონსერვატორია“ და ახლა უკვე „ციმბირიდან მოსკოვამდე“.

პირველი დღე

მსუბუქი საუზმის შემდეგ (სასტუმრო საცხე იყო რეჟისორებით, გადამღები ჯგუფებით, მსახიობებით – ენდი გარსიასა და დინ კეინის ჩათვლით – რომლებიც შარშანდელი ომის თემაზე ჰოლივუდურ ბლოკბასტერზე „საქართველო“ მუშაობდნენ) ფალიაშვილის სახელობის თეატრში გავემართეთ და დარბაზებში ავედით,

ფრანკ ანდერსენი და დინა ბიორნი პრემიერაზე
FRANK ANDERSEN AND DINNA BJOERN ON THE PREMIERE

ნინო ანანიაშვილი პრემიერაზე
NINA ANANIASHVILI ON THE PREMIERE

DAY ONE

After a lively breakfast (our hotel was filled with the directors, crew, actors – including Andy Garcia and Dean Kane – and muscular extras who were on location making a Hollywood blockbuster to be released next spring about last year’s war, and aptly called ‘Georgia’), we set off for the Paliashvili Theatre and wound our way up to the studios where we watched company class given by Maia Zurashvili. She started with many gentle warming up exercises, allowing the dancers to slowly get every muscle moving. There were around forty dancers – the other half of the company was in another studio – from corps to principals. All are Georgian except for a few – one boy from Kazakhstan, a New Zealander who joined the company in February, and two British lads who joined this season. Nina was also in class at the back barre wrapped in plastic warm-ups and a wrap-around cardigan. While she watched herself in the mirror, she also kept an eagle on her dancers and gave orders from the barre in a mix of Georgian, Russian and English; “stretch your foot more”; keep your turn-out; tighten your legs; pull up” etc. She missed nothing! Though she has danced her last with American Ballet Theatre, she still regularly performs with the company and as a guest with other companies – though sadly she had an injury and was unable to dance in the new Danish ballet. In class she looked just as good as in all the years I have been watching her (30 and counting). Her line is still gracious, her feet wonderful, her balance and poise remarkable and she doesn’t look any older! Somehow, teacher Maia managed to keep the exercises coming despite the loud corrections going on behind her.

DAY TWO

After another star-filled breakfast, there was a short visit to Mtatsminda Church, and lunch at the Italian Ambassador’s residence – his wife is the new chairman of Friends of The Georgian Ballet. Then it was off to a concert at the Rustaveli Theatre by the ballet school students. Though they had only been back at school for three weeks, the pupils put on a terrific show for us demonstrating good teaching. We were treated to classical, character and national dances from students aged six to sixteen. We returned to the theatre for a more comprehensive press conference. Ilia Tavberidze, the editor of the ballet magazine Arabesque gave a short history on the theatre and the ballet company then Erik Ashengreen talked about Bournonville and his connections with Petipa and Russia. Next Frank Andersen whose connection with the Danish ballet began when he was seven years old and continues today, told us the remarkable history behind his reconstruction of *From Siberia to Moscow*, and the story of its phoenix-like rebirth was as fascinating as the scenario.

სადაც ვიხილეთ კლასი მაია ზურაშვილის ხელმძღვანელობით. მან მსუბუქი გასახურებელი ვარჯიშებით დაიწყო დამოცეკვავეებს ყველა კუნთის ამუშავების საშუალება მისცა. გარშემო დაახლოებით ორმოცი მოცეკვავე იყო, წამყვანი სოლისტებით დაწყებული და კორდებალეტით დამთავრებული. დასის მეორე ნახევარი სხვა დარბაზში მუშაობდა. ყველანი ქართველები არიან, რამდენიმეს გარდა – არის ყმაწვილი ყაზახეთიდან, ზელანდიელი, რომელიც დასს თებერვალში შეუერთდა, და ორი ბრიტანელი, რომლებიც მიმდინარე სეზონში ჩამოვიდნენ. ნინოც კლასზე იყო, ერთ-ერთ უკანა ძელთან, გასახურებელ კოსტიუმში. ის მოცეკვავეებს მითითებებს ქართულის, რუსულისა და ინგლისურის ნაერთში აძლევდა: „ფეხი მეტად გამართე“; „შეინარჩუნე ბრუნე“; „ფეხები ახლოს დაიჭირე“; „გასწორდი“ და ა.შ. არაფერი გამოუტოვებია! მან ამერიკის საბალეტო თეატრში უკანასკნელი წარმოდგენა უკვე იცეკვა, თუმცა ქართულ დასში, ისევე, როგორც სხვა დასებთან, ცეკვას აგრძელებს. თუმცა, სამწუხაროდ, ახალ დანიურ ბალეტში ტრავმის გამო ვერ მიიღო მონაწილეობა. კლასზე ის ისევე კარგად გამოიყურებოდა, როგორც მთელი იმ პერიოდის განმავლობაში (უკვე 30 წელიწადი), რაც მას თვალყურს ვადევნებ. მისი ხაზები ისევე გრაციოზულია, ფეხები მშვენიერი, ბალანსი და წონასწორობა შესანიშნავი და ამასთან ერთად სულაც არ ეტყობა ასაკი!

მორიგ დღე

მორიგ ვარსკვლავურ საუზმეს მთაწმინდის ეკლესიაში ვიხიტი მოჰყვა, შემდეგ კი იყო ლანჩი იტალიის ელჩის რეზიდენციაში – მისი მეუღლე ქართული ბალეტის მეგობართა საზოგადოების ახალი თავმჯდომარეა. შემდეგ რუსთაველის თეატრში გავემართეთ, სადაც საბალეტო სკოლის სტუდენტების წარმოდგენას დავესწარი. იმის მიუხედავად, რომ ისინი სკოლაში სამი კვირის დაბრუნებულები იყვნენ. მათ ბრწყინვალე წარმოდგენა მოაწყვეს, რომელშიც ცოდნის დემონსტრირება მოახდინეს. ვიხილეთ როგორც კლასიკური, ასევე სახასიათო და ნაციონალური ცეკვები ექვსიდან თექვსმეტ წლამდე სტუდენტების შესრულებით. თეატრში პრესკონფერენციისათვის დავბრუნდით. საბალეტო ჟურნალის რედაქტორმა ილია თავბერიძემ თეატრისა და დასის მოკლე ისტორია მოგვითხრო, შემდეგ კი ერიკ აშენგრინმა ისაუბრა ბურნონვილსა და პეტიპასთან და რუსეთთან მის კავშირებზე. ამას ფრენკ ანდერსენის გამოსვლა მოჰყვა, რომლის კავშირი დანიურ ბალეტთან შვიდი წლის ასაკიდან დაიწყო და დღემდე გრძელდება. მან „ციმბირიდან მოსკოვამდე“ ალდგენის საინტერესო ისტორია გადმოსცა, რომელშიც ჩანს, რომ ბალეტის ფენიქსის მსგავსი ალდგენა მისი სცენარივით იპყრობს ყურადღებას.

ანდერსენი და ანანიაშვილი ერთმანეთს ოც წელზე მეტი ხანია იცნობენ და ერთადაც უმუშავიათ. საქარ-

თველოს სახელმწიფო ბალეტის სამხატვრო ხელმძღვანელის ადგილის დაკავების შემდეგ ცნობილმა ბალერინამ ანდერსენს განუცხადა, რომ სურდა დაედგა დანიური ბალეტი, რომელიც არსად სხვაგან არ სრულდებოდა.

ფრენკის შეთავაზება „ციმბირიდან მოსკოვამდე“ ალდგენაში მდგომარეობდა, იმის მიუხედავად, რომ 1905 წლის წარმოდგენის შემდეგ მცირე მასალა იყო დარჩენილი – ლიბრეტოს მხოლოდ ერთი გვერდი და 1905 წლის „უოკეების ცეკვის“ ჩანაწერი მეორე მოქმედებიდან, რომელიც ანდერსენს 1970-იანებში ჰქონდა აღდგენილი.

ბალეტის აღდგენაზე მასთან ერთად დინა ბიორნი მუშაობდა, რომლის მამაც დანიის სამეფო საბალეტო დასის სამხატვრო ხელმძღვანელი იყო თორმეტი წლის განმავლობაში. მისი საბალეტო არქივი 650 ყუთში ინახებოდა მათ ბინაში და პროექტის წარმატების ნიშნად შეიძლება ჩაითვალოს, რომ პირველივე გახსნილ ყუთში დინამ „ციმბირიდან მოსკოვამდე“ ბურნონვილის ხელით შესრულებული ჩანაწერების ყვითელი ფურცელი აღმოაჩინა. სამწუხაროდ, დიდი მასალა არ არსებობდა – მხოლოდ რამდენიმე საცეკვაო ინსტრუქცია, პირველი მოქმედების კოსტიუმების ინფორმაცია და დეკორაციების გაფორმების ნაწილი. შემდეგ მოხდა კიდევ ერთი აღმოჩენა – ჰანს ქრისტიან მიოლერის მუსიკის დედანი, რომელსაც 1904 წლის შემდეგ არ შეხებოდნენ. ამიტომ გადაწყდა, რომ ეს არა სრული აღდგენა იქნებოდა, არამედ ბურნონვილის ფასეულობებისა და ტექნიკის ცოდნის გამოყენება. ანდერსენის, ბიორნის, ან მარი ვესელ შლიუტერისა და ევე კლობორგის გამოცდილებითა და ცოდნით, ბალეტმა ნელ-ნელა გაცოცხლება დაიწყო.

მესამე დღე და პრემიერის საღამო

ვისაუზმე ალექსანდრე ვასილიევთან, კოსტიუმების დიზაინერთან. ის მეტად მხიარული პიროვნებაა და ცნობილ ადამიანებზე საოცარ ამბებს ჰყვება. სიცოცხლს ვერ ვიკავებდით. მას ნინოსთან უკვე სამჯერ უმუშავია და რუსულ მოდაზე 20 წიგნის ავტორია, რომლებიც „ცხოვრების საშუალებას აძლევს!“

საღამოს 7 საათზე საბოლოოდ შევაბიჯეთ მშვენიერ თეთრ-ოქროსფერ თეატრში, რომელიც 1,064 მაყურებელს იტევს. ფარდა მოსკოვის კრემლის მოედნის გამოსახულებას აჩვენებდა, წითელ ფორმაში გამონყობილი ცხენზე შემჯდარი ოფიცრებითა და ადგილობრივი მაცხოვრებლებით. კ. ქ. მიოლერის ოპერეტის სტილის მუსიკასთან ერთად, ანდერსენმა გადაწყვიტა, რომ შესაფერისი იქნებოდა საღამოს დაწყება ჩაიკოვსკის ნაშრომით „ფესტივალის უვერტიურა დანიის ნაციონალურ ჰიმნზე“ და დირიჟორი დავით

ფრანკ ანდერსენი და ნინო ანანიაშვილი
FRANK ANDERSEN AND NINA ANANIASHVILI

ნინო ანანიაშვილი და სტანისლავსკისა და ნემიროვიჩ-დანჩენკოს სახელობის მოსკოვის აკადემიური მუსიკალური თეატრის ბალეტის სამხატვრო ხელმძღვანელი სერგეი ფილინის დასის მოცაპეავენთან
NINA ANANIASHVILI AND ARTISTIC DIRECTOR OF THE STANISLAVSKY AND NEMIROVICH-DANCHENKO MOSCOW ACADEMIC MUSIC THEATRE BALLET SERGEI FILIN COMPANY WITH THE COMPANY DANCERS

ფრანკ ანდერსენი ნიალა გოძიაშვილთან, გულნარა ხუბერაშვილთან და ნინო კერესელიძესთან ერთად
FRANK ANDERSEN WITH NIALA GODZIASHVILI, GULNARA KHUBERASHVILI AND NINO KERESLIDZE

მუქერიაც საზეიმოდ შეუდგა საქმეს; ის თითქმის თავად ცეკვავდა.

ბურნონვილი ყოველთვის დაინტერესებული იყო რუსეთით და 1869 წელს ქვეყანას ტურისტის რანგში ეწვია. ის მოჯადოვებული დარჩა როგორც ხალხური, ისევე საბალეტო ტრადიციებით და მოსკოვში ყოფნისას სიამოვნებით შეხვდა მარიუს პეტიპას, რომელსაც ახალგაზრდობაში შეხვედროდა. ისტორიული ფაქტებისა და სცენარის გამოგონილი ნაწილების გაერთიანებით ანდერსენი ბალეტის ამ ორი გიგანტის შეხვედრას აღდგენის საფუძვლად იყენებს. მოსკოვში, დიდი თეატრის ფოიეში, პეტიპა ბურნონვილს წარჩინებულის ისტორიას უყვება, რომელიც ქალიშვილთან ერთად ციმბირშია განდევნილი; ეს უკანასკნელი მოსკოვში დაბრუნებას ახერხებს და დიდი თავადის ქალის, მარია ფეოდოროვნას წინაშე ცეკვავს. მარია დანიის პრინცესაა, რომელიც მომავალ მეფეზეა დაქორწინებული. მას ბურნონვილი ბავშვობაში ბალეტს ასწავლიდა. პირველი მოქმედება განდევნილთა ქოხში ხდება, ციმბირში.

ნატალიას გულისსწორი ოფიცრის, ასევე განდევნილის, არმიაში დაბრუნების ცნობა ზეიმის საბაბი ხდება, რომლის შედეგადაც ის მამა-შვილთან ერთად მოსკოვში გარბის. ამ ზეიმისას კაზაკებს მათი ცეკვების შესრულების საშუალება ეძლევათ. დამატებითი ნაწილია (რომელიც ნამდვილად არ იქნებოდა თავდაპირველ ვერსიაში) ქართული ეროვნული ცეკვები, რომლებსაც ხუთი და ექვსი წლის მოცეკვავეები ასრულებენ. ისინი მუხლებზე ტრიალებენ, ფეხის წვერებზე ცეკვავენ ტყავის თხელ ჩექმებში და სრული სერიოზულობით ასრულებენ ილეთებს. მაყურებელი აღფრთოვანებული დარჩა.

მეორე მოქმედება მოსკოვის სამეფო კარზე მიმდინარეობს. დაგეგმილია წვეულება, რომლისთვისაც პეტიპა ევროპის მდინარეების დივერტისმენტს ამზადებს. სცენა შთამბეჭდავია. დავით მონავარდისაშვილის დეკორაციები გულუხვადაა შესრულებული, ვასილიევის კოსტიუმები კი – მდიდრულია. განათება ჩვენი სამეფო ოპერის თეატრის წარმომადგენლის,

Andersen and Ananiashvili have known and worked with each other for over twenty years. On becoming artistic director of the State Ballet of Georgia, the famed ballerina told Andersen that she would like to stage a Danish ballet that no one else was performing.

Frank's suggestion was to reconstruct *From Siberia to Moscow* despite there being very little record left remaining since its last performance in 1905 – just one page of libretto and a crackly film dating from 1905 showing the *Jockeys' Dance* from Act 2, which Andersen had revived as a party piece in the 1970's.

Assisting him with the reworking of the ballet was Dinna Bjoern, whose father had been director of the Royal Danish Ballet for twelve years. His ballet archives were packed into 650 boxes in her apartment and so it seemed a sign for the success of the project that in the very first box of archives that Dinna opened, she found a yellowed page in Bournonville's handwriting entitled *From Siberia to Moscow*. Unfortunately, there was not much more to go on – just a few dance instructions giving very little detail, five prints of the first act costumes and one of the set designs. Then another discovery – the original score by Carl Christian Moeller, which had not been touched since 1904. And so the decision was made – not to attempt to reconstruct the original ballet piece by piece but instead to create a credible work using Bournonville's values and technique to make it valid for the dancers of today. With Andersen, Bjoern, Anna-Marie Vessel Schlueter and Eva

Kloborg's experience and knowledge of the Danish school, the ballet slowly started to live again.

DAY THREE AND FIRST NIGHT

Had breakfast with Alexandre Vassiliev the costume designer. Such a funny person with the most outrageous tales to tell of the famous people he has met. We were rolling with laughter. He has worked three times with Nina and is the author of 20 books on Russian fashion including three bestsellers, which 'enable me to live'!

At 7pm, we finally stepped into the beautiful white and gold theatre which seats 1,064. The stage cloth showed the Moscow Kremlin Square with officers in red uniforms on horseback and local folk in carriages and strolling. While using C. C. Moeller's operetta style score for the ballet, Andersen felt that it would be fitting to open the evening with Tchaikovsky's *Festival Overture on the Danish National Anthem* and conductor David Mukeria jubilantly took up the baton for the rousing overture, almost dancing through it himself.

Bournonville had always been interested in Russia and visited as a tourist in 1869. He was fascinated by both the folk and ballet traditions of the great country and while in Moscow, was delighted to meet up again with Marius Petipa whom he had met in his youth. Mixing historical facts with the fiction of the

ჯონ ბ. რიდის განხორციელებულია. დივერტისმენტი ქართველ მოცეკვავეებს მათი დანიური ტექნიკისა და ფეხების დახვეწილი მუშაობის დემონსტრირების საშუალებას აძლევს და მათი შესრულებაც ძალიან კარგ დონეზე იყო. აქ არიან მეთევზეები რონადან, ყოკეების ცეკვა ტემზიდან – რომელიც მამაკაცების ნაცვლად ორი კეკლუცი გოგონას მიერ იქნა წარმოდგენილი, რადგან დასი მეტი ძლიერი მამაკაცი მოცეკვავის საჭიროებას განიცდის. სამი ესპანელი მოცეკვავე გვადალკვივირის ნაწილს გადმოსცემს ანდალუსიური ცეკვით, რაინი კი რთველის ჩვენებითაა ილუსტრირებული. მათი ცეკვების დასრულების შემდეგ ჩნდება ნატალია და რუსული ნომრით ნევას წარმოადგენს. ნინოს ტრავმის გამო როლს ნინო გოგუა, მშვენიერი, ელეგანტური ბალერინა ასრულებდა ორივე სალამოს. მისი პარტნიორი საპრემიერო წარმოდგენაზე ვასილ ახმეტელი იყო, რომელიც მაღალ, ძლიერ ნახტომსა და პარტნიორობის კარგ უნარს ფლობს. რონას ნაწილში როლი ჰქონდა უილიამ პრატსაც, ზელანდიელს; მან კარგი, მსუბუქი მოცეკვავის უნარი აჩვენა.

original scenario, Andersen uses this reunion of the two ballet giants as a foundation for his recreation. In the foyer of the Bolshoi Theatre in Moscow, Petipa tells Bournonville a tale of a nobleman sent to Siberia with his daughter who escapes back to Moscow. There his daughter Natalia dances before the Grand Duchess Marie Fedorovna, a Danish princess married to the future Tsar whom Bournonville had taught ballet when she was a child. The first act takes place inside the father's hut in Siberia. The news that Natalia's officer sweetheart has been pardoned and will secretly take the two of them with him back to Moscow, gives cause for a celebration and the opportunity for the Cossacks to show off in bravura folk dancing. An added token (which most surely was not in the original), was a Georgian dance performed to perfection by tiny five and six year olds. They spun on their knees, danced on their toes in their soft leather boots, and strutted and twirled with great solemnity. The audience loved it all.

Act 2 takes place at the royal court in Moscow. A ball is planned and Petipa has created the divertissement – the rivers of Europe. The scene is stunning. David Monavardishavili's sets are lavish and Vassiliev's costumes opulent. John B. Read from our own Royal Opera House did the effective lighting. The divertissement gives the Georgian dancers the opportunity to show off their Danish technique and neat footwork, which they did well. There are fisher folk from the Rhone, the Jockey Dance from the Thames – here performed by two coquettish girls rather than boys – the company needs more strong men. Three Spanish

მეოთხე დღე

შემოთავაზებული იყო საქართველოს ძველი დედაქალაქის, მცხეთის მონახულება, თუმცა, გამომდინარე იქიდან, რომ მე და ჩემი ქალიშვილი იქ უკვე ნამყოფები ვიყავით, დარჩენა და ძველი მეგობრების მონახულება გადავწყვიტეთ. სალამოს შედგა შეხვედრა „არაბესკის“ რედაქტორთან, რომელსაც სურდა გაეგო, ჩვენი აზრი სპექტაკლისა და დასის შესახებ.

სალამო კვლავ თეატრში გავატარეთ და როლებში სხვა შემსრულებლები ვიხილეთ. ირაკლი ბახტაძე, მაღალი, სიმპათიური მოცეკვავე პარტნიორობდა ნინო გოგუას ამ წარმოდგენაზე. დასს შეუძლია იამაყოს ამ დადგმით. ის სანახავად შთამბეჭდავი, მშვენივრად გაფორმებული და კოსტიუმირებული იყო და მასში მონაწილეობდნენ მოცეკვავეები, რომლებსაც ეტყობათ, რომ როლების შესრულება სიამოვნებთ. დარწმუნებული ვარ, სპექტაკლი რეპერტუარში მრავალი წლის განმავლობაში დარჩება, 105-წლიანი ძილიდან აღდგენის შემდეგ.

dancers depicted the Guadalquivir in an Andalusian dance while the Rhine heralded the festivities of the grape harvest. When they have finished, Natalia appears and performs a Russian dance representing the Neva. Due to Nina's injury, Nino Gogua a pretty, elegant and precise ballerina took the role of Natalia both nights. Her partner for the premiere was Vasil Akhmeteli who jumps high and strongly and partners well. William Pratt, the New Zealander, had a solo role in the Rhone section and showed himself a good light-footed dancer.

DAY FOUR

A trip to the ancient capital of Georgia, Mtskheta was on offer, but since my daughter and I had been there before, we chose to stay and meet up with old friends. In the afternoon there was a meeting with the Editor of Arabesque who wanted to know what we were going to write about the performance!

The evening was spent in the theatre again watching different dancers in the roles. Irakli Bakhtadze, a tall, handsome dancer and more impressive in the role of Kipiani the young officer, partnered Nino this performance. It is a production the company can be proud of. It was visually impressive, beautifully designed and costumed, with dancers who seem to love performing it. I am sure it will remain in the repertoire for many years to come, now that it has been brought back from its 105-year sleep.

მსოფლიო პრემიერის დღეებში თბილისს უცხოური საბალეტო ჟურნალების რედაქტორები და კრიტიკოსები ეწვივნენ. ისინი „არაბესკის“ რედაქციამ სასაუბროდ მოიწვია, რაც ორთავე მხარისათვის სასიამოვნო აღმოჩნდა. გთავაზობთ ამ დიალოგის მოკლე ანგარიშს.

For the days of the World Premiere, editors and critics of the foreign dance magazines traveled to Tbilisi. They were invited by the editorial staff of *Arabesque* for a dialogue, which proved pleasant for both parties. We present you the short account for this meeting.

დიალოგში მონაწილეობდნენ:

უენდი პერონი

ჟურნალ *“Dance Magazine”* მთავარი რედაქტორი (აშშ)

ჯონათან გრაი

ჟურნალ *“Dancing Times”* მთავარი რედაქტორი (დიდი ბრიტანეთი)

მიშელ ოდინი

ჟურნალ *“Dance et Conservatoire”* რედაქტორი (საფრანგეთი)

ბალეტის კრიტიკოსები:

მარგარეტ უილისი (დიდი ბრიტანეთი)

ერიკ აშენგრინი (დანია)

მაიბრიტ ჰელმსბო (დანია)

საუბარს უძღვებოდნენ არაბესკის მთავარი რედაქტორი ილია თავბერიძე და ინგლისური გამოცემის რედაქტორი თორნიკე ხომერიკი

Participating in the meeting were:

WENDY PERRON

Editor-in-Chief, *Dance Magazine* (USA)

JONATHAN GRAY

Editor-in-Chief, *Dancing Times* (UK)

MICHEL ODIN

Editor, *Dance et Conservatoire* (France)

ballet critics:

MARGARET WILLIS (UK)

ERIK ASCHENGREEN (Denmark)

MAJBRIIT HJELMSBO (Denmark)

The talk was conducted by the Editor-in-Chief of *Arabesque* ILIA TAVBERIDZE and the Editor of the English language version TORNIKE KHOMERIKI

„არაბესკის“
ხელაქციაში
Meeting with
Arabesque

„არაბესკი“: პირველ რიგში გვსურს მადლობა გადაგიხადოთ თბილისში ჩამობრძანებისათვის. მსოფლიოში ცნობილ ბალეტის კრიტიკოსებთან შეხვედრა ჩვენთვის დიდი პატივია. რამდენიმე სიტყვით ჩვენი ჟურნალის შესახებ გვინდა მოგიხსროთ.

„არაბესკი“ 2006 წელს ნინო ანანიაშვილის ინიციატივით დაარსდა. მანამდე საქართველოში საბალეტო ჟურნალი არ გამოიცემოდა. „არაბესკის“ მიზანი საქართველოს სახელმწიფო საბალეტო დასის შესახებ მყურებლისათვის ინფორმაციის მიწოდება გახლავთ. ჟურნალში ადგილი ეთმობა მსოფლიო ბალეტის ამბებსაც. ჟურნალი გასული წლიდან ორენოვანი გახდა, რაც თბილისში აკრედიტირებული დიპლომატიური კორპუსის, ქართული ბალეტის მეგობართა საზოგადოების წევრების და ჩვენი უცხოელი მეგობრების დაინტერესების შედეგია.

ჟურნალს, როგორც ნახეთ, არა აქვს დიდი ისტორია. ალბათ, დაზღვეული არ ვართ გარკვეული ხარვეზებისაგან. ამ ხარვეზების გამოსწორებაში თქვენი შენიშვნები დაგვეხმარება.

ბალეტის – „ციმბირიდან მოსკოვამდე“ პრემიერის შესახებ თქვენი რეცენზიები მოგვიანებით გამოქვეყნდება თქვენს გამოცემებში, თუმცა

ღიალოპის დროს: მარგარეტ უილისი, უენდი პერონი, ერიკ აშენგრინი, ჯონათან გრეი
 DURING THE DIALOGUE: MARGARET WILLIS, WENDY PERRON, ERIK ASCHENGREEN, JONATHAN GREY

მოსარულნი ვიქნებით, თუკი რამდენიმე სიტყვით გაგვიზიარებთ გუშინდელი საპრემიერო სპექტაკლის შთაბეჭდილებებს და აზრს ჩვენი დასის შესახებ.

უენდი პერონი (*“Dance Magazine”, აშშ*): სიამოვნებით ვისაუბრებ დასის შესახებ, იქედან გამომდინარე, რომ მათი შესრულება სხვადასხვა დროს უკვე სამჯერ ვიხილე სცენაზე.

ჯერ ჯაკობს ფილოუს ფესტივალზე „დონ კიხოსის“ პა დე დე ვნახე, ბრუკლინის მუსიკალურ აკადემიაში კი – ბალეტი „სიზმრები იაპონიაზე“, რაც მშვენიერი იყო და რეპერტუარის ძალიან საინტერესო არჩევანს წარმოადგენდა. ახლა ბურნონვილის ნაშრომი. დასი ძალიან კარგ დონეზეა. ჩემი აზრით, დასს რეპერტუარის ძალიან კარგი დიაპაზონი აქვს. თუმცა სტატიის შესახებ საუბარი მის დაწერამდე სამწუხაროდ არ შემიძლია.

ჯონათან გრეი (*“Dancing Times”, დიდი ბრიტანეთი*): დასი მხოლოდ ერთხელ ვიხილე, თუმცა შემიძლია განვაცხადო, რომ აქ რამდენიმე ძალიან მაღალი დონის ბალერინა ცეკვავს. მსურს აღვნიშნო ნინო ანანიაშვილის, როგორც სამხატვრო ხელმძღვანელის მიმართულება, რომელმაც მრავალფეროვანი რეპერტუარი შექმნა. ამ მრავალფეროვნებამ საბჭოთა სტილი შეცვალა და ვფიქრობ, თბილის-

სელი მაცურებლისათვის ეს სასიამოვნო სიახლე უნდა იყოს. გუშინდელი პრემიერის მაცურებელმა დიდი შთაბეჭდილების ქვეშ დამტოვა – მათ სპექტაკლისაგან დიდი სიამოვნება მიიღეს, ისევე, როგორც მე.

ერიკ აშენგრინი (*ბალეტის კრიტიკოსი, დანია*): დასის შესრულება ამ წარმოდგენამდე ნანახი არ მქონდა – მხოლოდ ფრენკ ანდერსენის თბილისში ხშირი სტუმრობისა და მუშაობის შესახებ ვიყავი ინფორმირებული. აქედან გამომდინარე, მეტად მონდომებული ვიყავი თქვენი მოცეკვავეები მენახა. რეპერტუარის მრავალფეროვნებამ და იმ ფაქტმა, რომ დასში ყოველ სეზონში ხუთი ახალი ბალეტი იდგმება, ჩემზე დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა. პრემიერაზე დიდი სიამოვნება მივიღე და ჩემთვის აშკარაა, რომ დასმა და დამდგმელმა ჯგუფმა დიდი სამუშაო გასწია მოცეკვავეებთან, კოსტიუმებთან და დეკორაციებთან მიმართებაში. კიდევ ერთხელ ველი სპექტაკლის ნახვას, სადაც დეტალებზე დაკვირვების მეტი შესაძლებლობა მექნება.

„არაბესკი“: ბ-ნმა აშენგრინმა სწორად შენიშნა. სეზონში ხუთი ახალი ბალეტის დადგმა, ასეთი რთული სამუშაოს განევა, 90-იანი წლების რთული პერიოდის შემდეგ სამხატვრო ხელმძღვანელად ნინო ანანიაშვილის დანიშვნის შემდეგ

Arabesque: First of all, we would like to thank you for coming to Tbilisi. Meeting with the renowned ballet critics is a great honor for our magazine. We would like to say a few words about *Arabesque*.

Arabesque was established in 2006 with the initiative of Nina Ananiashvili. Prior to that, there had been no ballet magazine published in Georgia. The aim for establishing such has been to present the information about the State Ballet Company of Georgia to the audience. There is also space in the magazine for the world ballet news. The addition of the English version content to the magazine in the last year has been the result of the great interest from the foreign diplomatic representatives in Tbilisi, members of the society of Friends of the Georgian Ballet, and our foreign partners and friends.

You might notice that the magazine has been recently established. Therefore we are not safe from mistakes and your notes should help us improve.

We understand that your views about the Premiere of *From Siberia to Moscow* will be represented in your later articles, although, we would be happy if we could have a few words from you about the last night's Premiere and our Ballet Company.

Wendy Perron (*Dance Magazine*, USA): I will be happy to talk about the Company, as I have seen them three times already. I saw them at Jacob's Pillow in *Don Quixote pas de deux*, at the Brooklyn Academy of Music in *Dreams About Japan*, which was terrific and a very interesting choice of repertoire, and now in Bournonville. So it seems to me that the Company has a very good variety in terms of repertoire, although, unfortunately I can not speak now about the article I am going to write later.

Jonathan Gray (*Dancing Times*, UK): I have only seen the Company once, but can say that there are some really good women dancers and the artistic direction is quite interesting with different kind of works that Nina Ananiashvili is bringing in – it is a diverse kind of repertoire rather than Soviet style, which I'm sure it was in past. I think it should be a breath of fresh air for the local audiences and I was very impressed by the audience last night – they really appreciated the performance. And I enjoyed it too.

უენდი პერონი
WENDY PERRON

გახდა შესაძლებელი. ჩვენი მიზანია დასის რეპერტუარი საინტერესო იყოს როგორც ადგილობრივი, ისე უცხოელი მაყურებლისათვის. მიუხედავად იმ ფაქტისა, რომ რთული წლების განმავლობაში თეატრში გათბობასა და განათებასთან დაკავშირებული დიდი პრობლემები იყო, დასი ცეკვავდა, მაყურებელი კი სპექტაკლებს ესწრებოდა და სწორედ ამან გადაარჩინა დასი.

მარგარეტ უილისი (*ბალეტის კრიტიკოსი, დიდი ბრიტანეთი*): აქ დამსწრეთაგან მე ალბათ ყველაზე მეტად შემიძლია ვისაუბრო დასზე, რადგან 1976 წლიდან 1981 წლამდე საბჭოთა კავშირში ვცხოვრობდი. ბალეტი ჩემი ცხოვრება იყო და კარგად მახსოვს როგორც ქართველი მოცეკვავეები, ისე დიდი თეატრის ისეთი ვარსკვლავები, როგორც იყო მიხეილ ლავროვსკი... მახსოვს მათი ჰუმანური ხასიათი, ელეგანტურობა და გრაცია სცენაზე. ბალეტთან ერთად ქართული ნაციონალური ცეკვითაც ვიყავი დაინტერესებული და შემეყვარდა კიდევ.

ნინო ანანიაშვილის დიდი თავყვანისმცემელი ვარ, მოგვიანებით მისი მეგობარიც გავხდი. როდესაც, მან 1996 წელს, დავით მახათელი „უიზელში“ საცეკვაოდ მიიწვია (ნინო მაშინ დიდი თეატრის პრიმა იყო და გასტროლი ჰქონდა თბილისში), ჩემს ქალიშვილთან ერთად ჩამოვედი და დასი პირველად სწორედ მაშინ ვიხილე. ეს რთული დრო იყო. თეატრში ბევრი პრობლემა იყო, თუმცა, მოცეკვავეებში მონდომება იგრძნობოდა – ისინი ბედ-

ნიერები იყვნენ, რომ სცენაზე გამოსვლისა და ცეკვის საშუალება ჰქონდათ. თუმცა, დასი დღევანდელ დონეზე არ იყო, მოცეკვავეებში ჩანდა მიდგომა, რომელიც ასე იკითხებოდა: „ნინო პრინა ბალერინაა, თუმცა ჩვენ შესაძლებლობების მაქსიმუმს გამოვავლენთ“. როდესაც ის 1986 წელს ლონდონში ჩამოვიდა, როგორც ახალგაზრდა ბალერინა, მე BBC-ს დახმარებას ვუწვევდი მასზე დოკუმენტური ფილმის გადაღებაში. მან თავისი ბუნებრივობით ყველას გული მოიგო.

უენდი პერონი: ფილმში თუ განაცხადა, რომ ქართველი იყო?

მარგარეტ უილისი: დიახ. გასულ წელს, როდესაც საქართველოში ომი დაიწყო, თქვენს დასთან ერთად ედინბურგის საერთაშორისო ფესტივალზე ვიყავი. იმ მომენტში მათთან ერთად ყოფნა მეტად ემოციური იყო – ისინი განიცდიდნენ სამშობლოში მიმდინარე ამბებს, თუმცა უკეთესადაც კი იცეკვეს, რადგან გრძნობდნენ, რომ საქართველოს წარმოადგენდნენ. შემდეგ ისინი ვნახე კლასზე, სადაც, იმის მიუხედავად, რომ იცოდნენ მათ სტუმარი ესწრებოდა, საკუთარი მოტივაციაც საკმაოდ ჰქონდათ და მონდომებულად მუშაობდნენ. ვფიქრობ, გუშინდელ წარმოდგენაში მათ თავიანთი დონის წარმოჩენა სურდათ. ვეთანხმები აქ წარმოდგენილ კრიტიკოსებს, რომ დასი ნამდვილად ძალიან კარგ დონეზეა.

მეიბრიტ ჰელმსბო (ბალეტის კრიტიკოსი, დანია): კოლეგებს ვეთანხმები, რომ გუშინდელი საღამო სასიამოვნო გამოდგა. დასი აშკარად კარგ დონე-

ჯონათან გრაი
JONATHAN GRAY

Erik Aschengreen (Ballet critic, Denmark): I had not seen the Company before this performance – only hearing about Frank Andersen coming often to work here. So I was anxious to see the artists. I was impressed by the variety of the repertoire and the fact that there are five new ballets staged every year in your Company. I can say that I really enjoyed the evening and that the Company has obviously done a tremendous task with all the people, costumes and sets. I look forward to seeing the performance again and looking at more details.

Arabesque: The tempo of staging five new works every year, mentioned by Mr. Aschengreen, has been possible since the arrival of Nina Ananiashvili as the new Artistic Director after difficult period in 90s. The main goal was to make the repertoire and Company as interesting as possible for both local and international audiences. Despite the fact that there had been massive problems with heating and lighting in the Theatre during those difficult years, the Company danced and the audience attended the performances – and this was what really saved the Company.

Margaret Willis (Ballet critic, UK): I can probably speak a lot more about the Company than the rest of my colleagues here, as I lived in the Soviet Union from 1976 to 1981. My whole life was ballet and I remember Georgian dancers and Bolshoi performers like Mikhail Lavrovsky. I remember their humanity, elegance and grace on stage. I also studied Georgian folk dancing which I loved.

I must say that during my association with Nina Ananiashvili I was not only her admirer, but soon became her friend, and when she invited David Makhateli to dance *Giselle* in 1996, I came with my daughter and watched the production; then I saw the Company for the second time. It was still a hard time with a lot of problems, but there was some spirit in dancers, as they were happy to be on stage and dancing. They were not the same calibre as today, although the feeling back then was “Nina is the prima ballerina, but we are going to do as best as we can”. Nina really put Georgia on the map for the people who had no idea where it was. When she came to London in 1986 as the young ballerina, I was helping to make a BBC documentary about her. She won everybody’s heart with her naturalness.

Wendy Perron: Did she say in the documentary that she was from Georgia?

Margaret Willis: Absolutely. And last year when the war began in Georgia, I was with the Company in Edinburgh, at the International Festival. It was so emotional to be with these dancers at that time, when they did not know what exactly was happening here. But they danced even better, because they were representing their country, even though their hearts were broken. Then during the class, they knew that a guest was there, but were still motivated by themselves. And in the last night's performance I think they were all wanting to demonstrate their quality. I agree to the critics that Company is at a very good level.

Majbrit Hjlemsbo (Ballet critic, Denmark): I would like to agree to what everyone had to say about the enjoyable evening last night. The Company is obviously in a very good shape, especially the women. I looked in your booklet to find out about the repertory. I saw Balanchine, Ashton and the modern works, as well as Bournonville, which gives a wide spread of repertory and is very demanding. I also think you have a very dynamic and emotional conductor.

Arabesque: We do agree – he was almost a part of the ballet during the overture last night.

Majbrit Hjlemsbo: He certainly relayed the emotion to the dancers. Also it was very interesting to see the per-

ერიკ აშენგრენი
ERIK ASCHENGREEN

ზეა, განსაკუთრებით ბალერინები. თქვენი ბუკლეტიდან შევითყვე ინფორმაცია რეპერტუარის მრავალფეროვნებასთან დაკავშირებით – ბალანჩინი, ეშტონი, თანამედროვე ნაშრომები და ბურნონვილი ფართო დიაპაზონს იძლევა და მოცეკვავეებსაც ბევრ მოთხოვნას უყენებს. ასევე მსურს აღვნიშნო თქვენი ემოციური და დინამიური დირიჟორიც.

„არაბესკი“: გეთანხმებით, გუშინ ის უვერტიურის დირიჟორობის დროს საკმაოდ ემოციური გახლდათ.

მეიბრიტ ჰელმსბო: მან ნამდვილად გადასცა ემოცია მოცეკვავეებს. ასევე ძალიან საინტერესო იყო სპექტაკლში პატარა მოცეკვავეთა ხილვა.

უენდი პერონი: მსურს, დასის მიერ ყოველ სეზონში ხუთი ახალი ბალეტის დადგმის თემას გამოვხემაო. ეს არ არის მხოლოდ შთაბეჭედავი ციფრი, ქორეოგრაფიის ფართო დიაპაზონია. ნინო ანაწინაშვილი ყურადღებას აქცევს, რომ მოცეკვავეებმა ეს ნაშრომები გაითავისონ. დადგმა არ ხდება პრინციპით: „მოდით, ეს ყველაფერი გავაკეთოთ“ ან მხოლოდ ვიდეო მასალის გაცნობით.

ჯონათან გრეი: ჩემი აზრით, ამაში დიდი წვლილი იმ ფაქტს მიუძღვის, რომ ნინო სწორად ირჩევს ქორეოგრაფებსა და ბალეტმაისტერებს, რომლებიც დასთან მუშაობენ.

„არაბესკი“: ყოველი ეს მიმართულება სხვადასხვა სტილის ქორეოგრაფიას წარმოადგენს – ბალანჩინის, ბურნონვილის, პეტეპას, ეშტონისა და კილიანის ნაშრომებზე მუშაობა სშირად ერთდროულად მიმდინარეობდა, რაც მეტად რთულია. თუმცა დასთან ყოველთვის კარგი ქორეოგრაფები და ბალეტმაისტერები მუშაობდნენ, რომლებიც ამ ბალეტებს სრულყოფილად ასწავლიდნენ.

მეიბრიტ ჰელმსბო: სასიამოვნოა, რომ ქართული ბალეტის მეგობართა საზოგადოებამ დასიდან სამი ბალერინა ბიარიცში, ბურნონვილის საზაფხულო სკოლაში გაგზავნა ბურნონვილის სტილის უკეთ შესწავლისათვის.

ერიკ აშენგრინი: უნდა აღვნიშნოს, რომ ეს სამი გოგონა, ოპერა დე პარის საბალეტო დასიდან ჩამოსულ ორ ყმაწვილ მოცეკვავესთან ერთად, სკოლაში წარმოდგენილ მოცეკვავეებს შორის საუკეთესო იყვნენ. იქ ანა ალბუთაშვილი ვიხილე, რომელიც მშვენიერი მოცეკვავეა და ველი მის ხილვას „ციმბირიდან მოსკოვამდე“ დღევანდელ სპექტაკლში.

მიშელ ოდინი (*“Dance et Conservatoire”*. საფრანგეთი): მსურს, ჩემს კოლეგებს სრულად დავეთანხმო. ვფიქრობ, დასის მოცეკვავეები პანტომიმას საკმაოდ კარგ დონეზე ასრულებდნენ, რაც დღესდღეობით მოცეკვავეებისათვის ზოგადად სირთულეს წარმოადგენს. თქვენი დასის მოცეკვავეთა მიერ შესრულებული პანტომიმა ზუსტი და გასაგებია.

მარგარეტ უილისი: მსურს დავამატო, რომ ვერც ერთი სხვა სამხატვრო ხელმძღვანელი ვერ შეძლებდა ამდენს ასე მცირე პერიოდში და ასე მშვენივრად. ნინო არა მხოლოდ ზღაპრული მოცეკვავეა, არამედ ადამიანი, რომელიც ყველას უყვარს. ის ბევრს შრომობს, თუმცა, ასევე, საოცარი დიპლომატია. სწორედ ამის გამო სურს ყველას თქვენთან ჩამოსვლა და მუშაობა. შესაშურ მდგომარეობაში ხართ.

„არაბესკი“: დიახ, იგრძნობა, რომ ამ მხრივ გარკვეულად პრივილეგირებულნი ვართ.

მარგარეტ უილისი: საქართველოში ნაციონალური ცეკვების მშვენიერი შემსრულებლები გყავთ. არ აპირებთ დასის მამაკაცი მოცეკვავეებით გაძლიერებას?

ერიკ აშენგრინი: თუ შეიძლება, კიდევ ერთ კითხვას დავამატებ: სპექტაკლის პირველ მოქმედებაში ფოლკლორული ცეკვის შემსრულებელი ყმანვილები ნაციონალური ცეკვის დასიდან არიან?

„არაბესკი“: ხალხური ცეკვის შემსრულებელი ბავშვთა ნაციონალური ცეკვის დასიდან არიან, რომლებიც აქ მუშაობენ, ჩვენს თეატრში (ხელმძღვანელი თამაზ გოგოტიშვილი). რაც შეეხება დასში მამაკაც მოცეკვავეთა ნაკლებობას, ეს პრობლემა ჩვენთვის ახალი არ არის და მის მოსაგვარებლად სამხატვრო ხელმძღვანელი სამ მიმართულებას გამოჰყოფს: პირველი – დასი ხალხური ცეკვების ანსამბლის მოცეკვავეებს იწვევს საცეკვაოდ, თუმცა როგორც მოგეხსენებათ, მოცეკვავისათვის, რომელიც ადრინდელი ასაკიდან არ ემზადებოდა საბალეტო სასწავლებელში, ეს მეტად რთულია.

მეორე მიმართულება მამაკაც მოცეკვავეთა სხვა დასებიდან მოწვევას გულისხმობს, თუმცა ეს პრობლემას მხოლოდ დროებით აგვარებს. მესამე მიმართულება თბილისის ქორეოგრაფიული სასწავლებლის გარდაქმნას ითვალისწინებს ინტერნატული ტიპის დანესებულებად, რომელშიც რეგიონებიდან ჩამოსულ მოცეკვავეებს სწავლა და ცხოვრებაც შეეძლება.

მარგარეტ უილისი
MARGARET WILLIS

formance by younger performers, and the small boys of folk dance.

Wendy Perron: I also wanted to note about the Company staging five new productions each year. It is not only the number and span of various choreographers, but Nina has also made a commitment to have the dancers absorb the material, which is terrific. It is not like “OK, let’s get it out there”, or learning from the videos.

Jonathan Gray: I think that is down to the fact that she gets the right people to come and mount the productions.

Arabesque: It should also be noted that these are all different styles - often the work on Balanchine, Bournonville, Petipa, Ashton and Kylián went at the same time, which is very difficult, but there have always been very good choreographers and ballet-masters with the Company, teaching these works thoroughly. We could mention the work done by Bark Cook and Maria Calegari from the Balanchine Trust.

Majbrit Hjelmso: It was very pleasant to see that the Friends of the Georgian Ballet sent three ballerinas from the Company to Biarritz, to study the Bournonville style at the Bournonville Summer School.

Erik Aschengreen: It should also be noted that these three ballerinas from the Company, along with the two boys from the Paris Opera were really the best. I saw Anna Albutashvili there, who is a terrific dancer, and I'm looking forward to seeing her in *From Siberia to Moscow* tonight.

Michel Odin (*Dance et Conservatoire, France*): I think exactly the same as the rest of my colleagues. I think the Company is on a very good level in mime, which is difficult for the dancers today. Within your Company it is exact, precise and understandable.

Margaret Willis: I would like to mention that there is no other Artistic Director who could have done so much in such a short time and in such a wonderful way for the Company. Nina is not only a fabulous dancer, but is loved by everybody. She is a hard worker but she is also a wonderful diplomat. That is why you have got all these people wanting to come to this country and do things. You are in an envious position.

Arabesque: We agree that we are in a special position.

Margaret Willis: You have got wonderful Georgian folk dance performers. How are you going to get male ballet dancers?

Erik Aschengreen: I would like to connect to that question. Do the small boys in the first act come from the folk dance companies?

Arabesque: The small boys are from the folk dance company, working at our Theatre (Director Tamaz Gogotishvili). The shortage of male dancers in our Company is a problem and has been for some time. There are three directions taken by the Artistic Director for solving it: first of all, boys from the folk dance companies are invited to dance in the Company, which, as you know, is really difficult if a dancer has not had special ballet training from the early age.

Secondly, male dancers from other companies are invited, but that is a temporary solution. And thirdly, the Artistic Director has a project for the Tbilisi Choreographic School to be converted into a boarding school with the accommodation and possibilities for the talent from regions to live and work there.

მაიბრიტ ჰელმსბო
MAJBRIIT HJELMSBO

უენდი პერონი: სამართლიანობისათვის უნდა აღინიშნოს, რომ მამაკაც მოცეკვავეთა მომზადების შეუსაბამობა ბალერინების დონესთან მრავალი დასის პრობლემაა.

ერიკ აშენგრინი: თქვენს სკოლაში მოსწავლეები როგორც საცეკვაო, ასევე აკადემიურ განათლებას იღებენ?

„არაბესკი“: დიახ.

მარგარეტ უილისი: თეატრს მაყურებელი ყოველწარმოდგენაზე ბოლომდე აესებს?

„არაბესკი“: ყოველთვის გვქონდა შიში, რომ ბალანჩინის ან კილიანის ბალეტებზე, კლასიკურ, ტრადიციულ ბალეტებთან შედარებით ნაკლები მაყურებელი გვეყოლებოდა. თუმცა უნდა აღინიშნოს, რომ მას შემდეგ, რაც თბილისში საბალეტო ცხოვრება გამოცოცხლდა, თეატრს მაყურებელი არ აკლია.

უენდი პერონი: ჟურნალიდან გავიგეთ, რომ ქორეოგრაფიაში თქვენს მოცეკვავეებსაც უცდიათ ბედი.

„არაბესკი“: თქვენ აღბათ ჩვენი დასის სოლისტის, მარიამ ალექსიძის ქორეოგრაფიულ დებიუტს

გულისხმობთ. იგი საკმაოდ წარმატებული გამოდგა.

ერიკ აშენგრინი: წლის განმავლობაში რამდენი საბალეტო სპექტაკლი იმართება თეატრში?

„არაბესკი“: 50-დან 60 წარმოდგენამდე. თეატრში მოქმედებს სეზონური აბონემენტის სისტემა, რომლის სპექტაკლები კვირის სპეციალურ დღეებში იმართება. აბონემენტის ღირებულება, რომელიც 5 წარმოდგენას მოიცავს, ერთი რეგულარული წარმოდგენის ბილეთის ფასზე დაბალი გამოდის.

ჯონათან გრეი: რა შეგიძლიათ გვიამბოთ თეატრის რეკონსტრუქციის პროცესზე?

„არაბესკი“: თეატრში მნიშვნელოვანი რემონტი 1972 წლის შემდეგ არ ჩატარებულა. ამიტომ მიმდინარე სამუშაოები არა მხოლოდ ვიზუალურ ცვლილებებზე, არამედ კომუნიკაციებზე, სცენის ინფრასტრუქტურაზე, გახმოვანების, განათების სისტემასა და სცენის ზოგად ტექნიკურ აღჭურვაზეა ორიენტირებული.

ერიკ აშენგრინი: თუ იქნება ცვლილებები მასწავლებელთა დარბაზში?

„არაბესკი“: თეატრის ეს ნაწილი ხელშეუხებლად დარჩება, რადგან ის მნიშვნელოვან ისტორიულ მემკვიდრეობას წარმოადგენს.

მიხელ ოდინი
MICHEL ODIN

Wendy Perron: To be fair it has to be noted that it is a problem in many companies that the men are not trained as well as the ladies.

Erik Aschengreen: I would like to know if at your school children have both academic and dancing studies?

Arabesque: Yes they do.

Margaret Willis: Does the audience always fill the Theatre for all kinds of ballets?

Arabesque: We have always had a fear that the Balanchine or Kylián ballets would have less audience than the traditional works, but it has to be noted that since the ballet life in Tbilisi has become livelier, the audience for the new kind of works is growing.

Wendy Perron: We have heard that some of your dancers have started to choreograph themselves.

Arabesque: You probably mean the choreographic debut by our soloist Mariam Aleksidze, which has proved successful.

Erik Aschengreen: How many ballet performances are held at the Theatre per year?

Arabesque: 50 to 60 performances in addition to tours. Also we have a seasonal ticket program which works on special days of week, and the price for the seasonal ticket, holding five shows, is equal to the price of normal ticket for a single performance.

Jonathan Gray: And what can you tell us about the reconstruction process of the Theatre?

Arabesque: The major renovation of Theatre has not been done since 1972, so the current process includes not only visual changes but the communication systems, stage infrastructure, acoustics, lighting system, and the overall technical equipment of stage.

Erik Aschengreen: What about the auditorium?

Arabesque: It will be left untouched, as it is considered an important historical heritage.

ბალეტი

ქოხელოგხაფიაზე

The Ballet About Choreography

ილია თავბერიძე
ILIA TAVBERIDZE

პრემიერის დღეს ირფი კილიანმა ბალეტის დამდგმელებს – საკუთარ მოსწავლეებს და მისთვის უცნობ მოცეკვავეებს წერილი გამოუგზავნა. ქორეოგრაფი, რომელიც ადვილად არ თანხმდება საკუთარი ბალეტების სხვა დასებში დადგმას, საქართველოს სახელმწიფო ბალეტს ასეთი უფლება უკვე მეორედ მისცა. “Falling Angels” ირფი კილიანის კიდევ ერთი ბალეტი-შედეგია, რომელიც 2009 წლის 20 ნოემბრიდან ჩვენი დასის რეპერტუარში იქნება. ბალეტმა კილიანის პროგრამას დასრულებული სახე მისცა. ერთი წლის წინ, 2008 წლის ოქტომბრის პრემიერის დღეებშივე, გამოითქვა აზრი, რომ “Stepping Stones”

და “Sechs Tänze” შორის ჩართული საბალეტო მინიატურები (მიუხედავად იმისა, რომ იგი ბალანჩინის ეკუთვნოდა) ამოვარდნილი იყო კილიანის საბალეტო ესთეტიკიდან და ქორეოგრაფის სტილისა და კონცეფციის მთლიანობაში გააზრება ვერ ხერხდებოდა. ეს გარემოება გაითვალისწინეს თბილისშიც და ამსტერდამშიც, NDT-ში, რადგან კილიანის კიდევ ერთი ბალეტის დადგმაზე წინა პრემიერის დასრულებისთანავე დაიწყო საუბარი.

Arabesque

Dear Ken, Bibi -
 Dear dancers -
 I am thinking of you
 on this very special night.
 Have a great time -
 lots of luck to you all

Jirí kyllán

ძვირფასო კენ, ბიბი -
 ძვირფასო მსოფსაყვედნი -

ამ განსაკუთრებულ სუბიმილ თავერბე
 ჰეგო-ქინობ. წარზე ღნოთ ვაქვარეო -
 ყველ წარმდებებელ ვახეზებო

ირიკი კილიანი

On the premiere day, Jirí Kylián sent a letter to the staging group of the ballet – his own pupils, and the dancers unknown to him. The choreographer, who does not agree easily on letting his ballets to be staged in other companies, did this for the second time for the State Ballet of Georgia. *Falling Angels* is Kylián's another masterpiece ballet, which will take its part in our repertory from November 20, 2009. The work gave the Kylián program a more accomplished look – it was noted during the 2008 October premiere days, that the ballet miniatures, entered into program between *Stepping Stones* and *Sechs Tänze* were out of the Kylián aesthetics and made it difficult for the choreographer's style and concept to be understood in its

entirety. This was understood both in Tbilisi and Amsterdam, in NDT, as talk about staging another Kylián ballet began back during the first premiere.

Falling Angels was staged by Jirí Kylián in 1989 in Hague. The ballet is set up on Steve Reich's musical composition (*Drumming*), created by the composer in 1971 and performed live on four drums. For the Tbilisi evening a recording was used, with the character and minimalistic style of the composition preserved. The composer was very pleased with Kylián's ballet, while the 1994 New York performance enjoyed great success.

“Falling Angels” ირე კილიანმა 1989 წელს ჰააგაში დადგა. ბალეტი სტივ რიქის მუსიკალურ კომპოზიციაზე („Drumming”) აგებული. კომპოზიტორის ეს ნამუშევარი 1971 წელს შეიქმნა და ოთხ დასარტყამ ინსტრუმენტზე ცოცხლად სრულდება. თბილისურ სპექტაკლისთვის ჩანაწერი გამოიყენეს, სადაც კომპოზიციის ხასიათი და მინიმალისტური სტილი შენარჩუნებულია. კომპოზიტორს კილიანის ბალეტმა დიდი სიამოვნება მიანიჭა. 1994 წელს ნიუ იორკში ბალეტის წარმოდგენას დიდი წარმატება ხვდა წილად.

ნელა, ნაბიჯ-ნაბიჯ, შენელებული კადრის ასოციაციას იწვევს სცენაზე გამოჩენილი რვა ბალერინა – ბალეტის ძირითად ანსამბლსაც ისინი შეადგენენ. ისინი თავდაპირველად სცენის ყოველ ადგილს სწავლობენ და შემდეგ ერთ ჯგუფში ერთიანდებიან. მერე კი იშლებიან, როგორც „წვიმის წვეთები“. რითმული მოძრაობები, რომელიც მუსიკის ტემპთან ერთად უფრო და უფრო ჩქარი ხდება, იოპ კაბორტის ორიგინალური განათებით მიღწეული ემოცია და ბალეტის დინამიკა, რომელიც თანდათან უახლოვდება „მწვერვალს“ – ასეთია ზოგადად “Falling Angels” აგებულება.

ამ ბალეტს, ისე როგორც კილიანის სხვა ნამუშევრებს, არა აქვს სიუჟეტი. ამ ამბავს ვერ მოყვები, ვერ გადმოსცემ... ცალკეული დეტალები, ბალერინების, სახის გამომეტყველება და ხელების სპეციფიკური, სინქრონული მოძრაობები თითქოს მიგვანიშნებენ, რომ რვა გოგონა ზოგჯერ დაღლილნი და შეწუხებულნი, ზოგჯერ კი ისე აღფრთოვანებულნი, ამაღლებულად ცეკვავენ. თუმცა ეს ყველაფერი ქორეოგრაფიული ტექსტის სუბიექტური ნაკითხვაა, რომელიც ალბათ, კილიანის ესთეტიკის გაგებისათვის სულაც არ არის მთავარი.

მუსიკა კილიანთან მთავარია, იგი ბალეტის მთელ სტრუქტურას განსაზღვრავს. კრიტიკოსები მას ამომავალ მზესთან შეხვედრისას იოგების მიერ აღმოსავლური ვარჯიშის დასავლურ ვარიაციას ამსგავსებენ.

კილიანმა ამ ბალეტში პრიორიტეტი ქორეოგრაფიას, ცეკვას მიანიჭა. საოცრად ამაღლებულ რითმულ მოძრაობებს მართლაც მოყავხართ აღფრთოვანებაში. ამიტომაც უნდა ქორეოგრაფმა ამ ბალეტს „წაშრომი ჩვენს პროფესიაზე“.

The eight ballerinas entering the stage resemble a slow motion, done step by step. They are the main ensemble of the ballet. At the beginning they study all directions of stage, before becoming a group and disengaging again like “raindrops”. Rhythmic movements that speed up together with the musical tempo, emotion caused by Joop Caboot’s original lighting, and the ballet’s dynamics reaching the “top” – this is the structure of *Falling Angels*.

This ballet, like other Kylián works, does not possess a plot. You cannot tell, cannot relay, this story... the occasional details, ballerinas’ facial expressions and specific hand movements give us a hint that the eight girls are sometimes tired and troubled, and sometimes so elated that they dance touchingly. Although all this is a subjective perception of the choreographic text, which, after all, may not be the main thing for understanding the Kylián aesthetics.

Music is the main thing with Kylián. It is what defines the entire ballet structure. Critics liken it to the Western variation of Eastern Yogas’ exercise during the sunrise.

In this ballet Kylián gave the priority to choreography, to the dance. The touching rhythmic movements lead you to true elation. This is why the choreographer dubbed this ballet “the work about our profession”.

ბრიჯიტ მარტინი:

„თქვენთან ისე კვიძნობ თავს, ხოგოხე სახლში“

ირფი კილიანის კიდევ ერთი ბალეტის დადგმაზე თბილისში, ნენსი ეუვერიკთან ერთად, ბრიჯიტ მარტინი მუშაობდა. ნიდერლანდების ცეკვის თეატრს ის 1983 წელს შეუერთდა და მუშაობდა ფორსაიტთან, დუატოსთან, მატს ეკთან და თავად ირფი კილიანთან. 15 წლიანი საცეკვაო კარიერის დასრულების შემდეგ მან მუშაობა ბალეტმისტერად განაგრძო და მსოფლიოს მრავალი დასისთვის ჰანს ვან მანენისა და ირფი კილიანის ბალეტებს დგამს.

ბრიჯიტ მარტინთან ინტერვიუ პრემიერის წინა დღეს ჩავინერეთ:

პრემიერის წინ

BRIGITTE MARTIN:

Ahead of Premiere

"I Feel at Home Here"

თორნიკე ხომერიკი
TORNIKE KHOMERIKI

Brigitte Martin worked alongside Nancy Euverink on the staging of another Jiri Kylián ballet at the Company. She became part of the Nederlands Dans Theater in 1983 and worked with choreographers such as Forsythe, Duato, Mats Ek and Jiri Kylián himself. After the 15-year long dancing career, she carried on as the balletmaster and has been staging the ballets by Hans van Manen and Jiri Kylián for many companies around the world.

We recorded an interview with Brigitte Martin ahead of the Premiere:

Arabesque

მოხარულნი ვართ, რომ ჩვენ დასთან კილიანის კიდევ ერთი ბალეტის დადგმაზე მუშაობთ.

ჩემთვის საკმაოდ საინტერესო იყო იმის აღმოჩენა, რომ საქართველოს უფრო და უფრო ვუახლოვდები დროსთან ერთად. ვფიქრობ, რომ თქვენი ქვეყანა მნიშვნელოვნად განვითარდა და კიდევ უფრო წინ წაინეწეს. თუმცა აქ ჩამოსვლა გარკვეულწილად მაინც კულტურული შოკი იყო – როდესაც ჩამოდიხართ ჰოლანდიდან, სადაც ყველაფერი იოლი და გამზადებულია და ხვდებით აქ, სადაც გარშემო ყველგან ახლის შენებაა. აკლიმატიზაციისათვის დროა საჭირო. თბილისი მშვენიერი ქალაქია, სადაც ასევე მშვენიერი, ძალიან მეგობრული და გულუხვი ადამიანები არიან. ენობრივი ბარიერი ყოველთვის პრობლემას წარმოადგენს, რადგან მეტი დროა საჭირო ერთმანეთის გასაცნობად. თუმცა თუ ჩამოსვლის პირველ დღეებს შევადარებ, ახლა აქ უკვე ისე ვგრძნობ თავს, როგორც სახლში. ვფიქრობ, დასის გოგონებმა პროგრესი განიცადეს და ეს მათთვის იოლი არ ყოფილა, ამ ნაშრომისათვის დამახასიათებელი თვისება და სწრაფი მოძრაობის გამო. არ ვიცი 15 წუთის განმავლობაში (ბალეტის სწორედ ამდენ ხანს გრძელდება) რამდენი დარტყმაა მუსიკაში, თუმცა ყოველ მათგანს მოძრაობა ახლავს თან.

ნიდერლანდების ცეკვის თეატრში თქვენ მუშაობდით ირჟი კილიანთან, უილიამ ფორსაიტთან და ნაჩო დუატოსთან. რამდენად განსაკუთრებული იყო ეს პერიოდი?

ბრიჯიტ მარტინი და კის თიებესი პრემიერაზე
BRIGITTE MARTIN AND KEES TJEBBES ON THE PREMIERE

We are pleased that you are working on staging of another Kylián ballet for our Company.

It has been quite funny for me discover that Georgia grows on me. I think that the country has developed a lot, and will develop even more, although it is always a cultural shock when you arrive for the first time – arriving from the Netherlands, where everything is easy and ready, to here, where it is all construction and buildup around. It takes time to get used to this. Tbilisi is a beautiful city with beautiful, friendly and generous people. It is always hard when you do not speak the same language, as it takes a little bit longer to get to know each other, but if I think back to the first day I was here, now I feel totally at home! I think the girls have developed a lot, and it has not been easy for them with a lot of counting and fast movement. I do not know how many beats are there in those 15 minutes (the total length of the Ballet), but there is a movement with each of them.

You have worked at the Netherlands Dans Theater with such great choreographers as Jiří Kylián, William Forsythe and Nacho Duato. How special has that period been for you?

It has been special, especially because everything was made on us. William Forsythe never made something for me, but Matts Ek, Nacho Duato, Hans van Manen and Jiri did, so it is always nice when it is your solo and your movement in their works.

Falling Angels is a difficult ballet technique-wise. Do the dancers show they already have some experience with the Kylián works?

I think having done *Sechs Tánze* has helped them because that was floor work and fast movement. Nino Ochauri told me that *Sechs Tánze* was their first experience with the floor. Although, in general, *Falling Angels* is a different formation. I think everybody is trying to get as much information about this ballet from the web as possible.

The work is staged on a very characteristic music. How difficult is it to explain it to the dancers?

At first they were so busy with separate steps that they were not fast enough, but now they tend to go too fast – they forget to listen to the music and get ahead of themselves (smiling). But I think by tomorrow – perfect.

The special music and lighting of this ballet makes an impression on spectators. It was probably created with this aim.

I think when Jiri makes a new piece, you never know how good it is going to be. He loves working in the studio, but often does not tell us what his background ideas are, because he wants us to develop too. He does not want to put it in the box, rather prefers to let it go in various directions. The lighting is always special, because you may do a lot of work in the studio, but then you come on stage and it is like you put some new clothes on. It all becomes a new magical world.

We wish you a lot of success with the Premiere and hope for future collaborations with you.

Thank you. I think the dancers are doing well, so who knows?

კენ ოსოლა, ბრიჯიტ მარტინი და კეის თიხაუსი პრემიერის შემდეგ
KEN OSSOLA, BRIGITTE MARTIN AND KEES TJEBBES AFTER THE PREMIERE

ნამდვილად განსაკუთრებული იყო, მითუმეტეს თუ გავითვალისწინებთ იმას, რომ ისინი ჩვენზე დგამდნენ თავიანთ ბალეტებს. უილიამ ფორსაიტს ჩემი მონანილეობით არაფერი დაუდგამს, თუმცა მატს ეკმა, ნაჩო დუატომ, ჰანს ვან მანენმა და ირუიმ ბევრ ბალეტში დამაკავეს და ძალიან სასიამოვნოა, როცა მათ ნაშრომებში მოძრაობას შენ ასრულებ.

“Falling Angels” ტექნიკურად რთული ასათვისებელია. ჩვენს მოცეკვავეებს კილიანის ბალეტებზე მუშაობის გარკვეული გამოცდილება თუ ეხმარებათ?

ჩემი აზრით, მათ “Sechs Tänze”-ზე მუშაობა დაეხმარათ, რადგან აქაც მსგავსი მოძრაობებია, ძირითადად იატაკზე. როგორც ნინო ოჩიაურმა მითხრა, “Sechs Tänze” მათი პირველი გამოცდილება იყო ასეთი სტილის მოძრაობებში. თუმცა ზოგადად “Falling Angels” სხვა ტიპის ნაშრომია. ვფიქრობ, ყოველი მათგანი ცდილობს, ბალეტზე რაც შეიძლება მეტი ინფორმაცია მიიღოს ინტერნეტიდან.

“Falling Angels” მეტად თავისებურ მუსიკაზეა დადგმული. დადგმის დროს ესეც გარკვეული სირთულეა ალბათ.

თავდაპირველად ისინი იმდენად იყვნენ დაკავებულნი ცალკეული მოძრაობების შესწავლით, რომ მუსიკაზე აგვიანებდნენ, ახლა კი ასწრებენ მას – ავინყვებთ მუსიკის მოსმენა და ტემპზე წინ არიან (ილიმის). თუმცა ვფიქრობ, ხვალ ყველაფერი იდეალურად იქნება.

ამ ბალეტის თავისებური მუსიკა და განათება დიდ შთაბეჭდილებას ახდენს მაყურებელზე. ალბათ, ასეც იყო ჩაფიქრებული...

როდესაც ირუი ახალ ბალეტზე მუშაობს, შეუძლებელია წინასწარ განსაზღვრა, რამდენად კარგი გამოვა ის. მას უყვარს სტუდიაში მუშაობა, თუმცა ხშირად არ გვანდობს იდეებს, რადგან არ სურს, ჩარჩოებში მოგვაქციოს და ცდილობს, მოძრაობა სხვადასხვა მიმართულებით განვითარდეს. განათებას ყოველთვის განსაკუთრებული ადგილი უჭირავს მის ბალეტებში – სტუდიაში შეიძლება დიდი სამუშაო გასწიო, თუმცა სცენაზე გამოსვლისას, განათების წყალობით, თითქოს ახალ კოსტიუმს იცვამ და გარშემო მაგიური სამყარო ჩნდება.

წარმატებებს გისურვებთ და მომავალი თანამშრომლობის იმედი გვაქვს.

გმადლობთ. მოცეკვავეები კარგად მუშაობენ, ასე რომ, ვინ იცის...

თარიღი

Date

ირინა ბაგაური

სპეციალურად „არაბესკისთვის“ იტალიიდან

IRINA BAGAURI

for Arabesque from Italy

დიაგილევის
იყსყრი სეზონების
სარიყბირელ

For the Anniversary of
Diaghilev's Russian Seasons

Arabesque

სარგბი დიღილევსი დი კიბი, ლ. ბაქსტის ნახატი, 1906
SERGEI DIAGHILEV AND HIS NANNY BY L. BAKST. 1906

101

ნლის წინ, 1909 წლის 19 მაისს, პარიზში, შატლეს თეატრში, ევროპელი მაცურებელი პირველად გაეცნო რუსული ცეკვის ხელოვნებას. მეოცე საუკუნის დამდეგს რუსმა იმპრესარიომ დიაგილევა საკუთარი დასის იგვლივ იმ დროს უკვე სახელმწიფოებრივი ადამიანები შემოიკრიბა, რომელთა გვარების ჩამოთვლაც კი ქმნის წარმოდგენას ამ სეზონების მნიშვნელობაზე. ბალეტის მუსიკას მისი დასისათვის სტრავენსკი, პროკოფიევი, დებიუსი, რაველი ქმნიდნენ. ბალეტებს კი – ფოკინი, ვაცლავ და ბრონისლავა ნიჟინსკები, მიასინი და ჯორჯ ბალანჩინი დგამდნენ. ამ სეზონების მთავარი გმირები კი მაინც, ალბათ, კლასიკური ბალეტის ორი ყველაზე დიდი ლეგენდა: ვაცლავ ნიჟინსკი და ანა პავლოვა იყვნენ!

თუმცა, მეოცე საუკუნის დასაწყისში, როგორც ნებისმიერ ნოვაციას, დიაგილევას სეზონების რეფორმატორული სტილის ბალეტებსაც მაცურებელი არაერთგვაროვნად შეხვდა, როგორც თავის დროზე ვენეციის „ფენიჩეში“ გამართულ ვერდის „ტრავიატას“ პრემიერასა თუ უკვე შემდგომში პარტერიდან, მაცურებლის რიგების გავლით, სცენაზე ასულ პირანდელოს „ექვს პერსონაჟს“.

ახალ სპექტაკლებში მაცურებელმა ზღაპრულ სიუჟეტებთან ერთად, დიდი დოზით იხილა ტკივილი, ვნება, სისასტიკე, ის, რითაც სავსეა ჩვენი სინამდვილე. ყველაზე სასტიკი ალბათ მაინც სტრავენსკის „კურთხეული გაზაფხული“ აღმოჩნდა (ვაცლავ ნიჟინსკის ქორეოგრაფია). შემდეგში ეს ბალეტი სხვადასხვა ქორეოგრაფების შთაგონების წყარო გახდა. ის სხვადასხვა ინტერპრეტაციით წარმოგვიდგინეს მორის ბეჟარმა, პინა ბაუშმა და ანჯელინ პრელჟოკაჟმა. მათ ბალეტებში უფრო მეტია ძალადობა და სიშიშველე, მაგრამ ყველაფერი ბუნებრივია. მაგრამ ვერც ერთი მათგანი ვერ აღმოჩნდებოდა ისეთი წინასწარმეტყველური, როგორც ნიჟინსკის ქორეოგ-

რაფია. პრემიერიდან რამდენიმე წლის შემდეგ რუსეთში სისხლიანი მსხვერპლშენიერვის სახალხო რიტუალი კვლავ განმეორდა, ამჯერად ბოლშევიკების მსხვერპლი სამეფო ოჯახი გახდა. ნიჟინსკი თავის დღიურებში მტკივნეულად იხსენებს რომანოვების მკვლელობის ამბავს: „მე ვიცი, რომ მეფე ადამიანია, ამიტომ არ მინდოდა, რომ მოეკლათ, მე მის მკვლელობაზე ყველა უცხოელს მოვუყევი. მე ვწუხვარ მეფის გამო, ის ადამიანი-მხეცების მსხვერპლი შეიქნა, მხეცები ბოლშევიკები არიან“.

ნიჟინსკი წერდა იმაზეც, რომ მაცურებლის დაკვეთა ყოველთვის განსხვავდებოდა იმისგან, რისი გადმოცემაც თავად მას სურდა: „მე მუშინია ადამიანების, რადგან მათ ჩემი ესმით, მაგრამ ვერ მგრძნობენ. მათ უნდათ, ისევე ვიცხოვრო, როგორც თავად ცხოვრობენ, მხიარული ცეკვები შევუსრულო. მე არ მიყვარს მხიარულება, მე ცხოვრება მიყვარს“. დრო იცვლება, გემოვნება და მოთხოვნილება კი როგორც ჩანს – არა. რუსული სეზონის დადგმებსაც, შესაბამისად, ორგვარი ბედი ეწია: ზოგს გაუმართლა და ასი წლის განმავლობაში სცენიდან თითქმის არ ჩამოსულა. ისეთებს კი როგორც „პეტრუშკა“ იყო, მაცურებელი თავიდანვე არ სწყალობდა. რამდენიმე მივიწყებული სპექტაკლი 90-იან წლებში მხოლოდ პარიზის ოპერამ აღადგინა და ცალკე დისკად გამოსცა.

საიუბილეო წელსაც თითქმის იგივე განმეორდა. აღნიშვნა სხვადასხვაგვარად მოხდა: თეატრებმა აღადგინეს ბალეტები, ევროპის წიგნის მაღაზიებში შეხვედებით წიგნებს რუსული ბალეტების ფრანგულ სეზონებსა თუ მათ გმირებზე. პომპიდუს ცენტრის ბოლო სართულზე, სხვა პრესტიჟულ საექსპოზიციო სივრცეებთან ერთად, მოდილიანისა და კანდინსკის ტილოების გერდით საპატიოდაა გამოფენილი ამ მოვლენასთან დაკავშირებული საუკუნოვანი ხელნაწერები თუ ჩანახატები. საიუბილეოდ გადაიღეს ფილმები. ბევრს წერდნენ ჟურნალებსა თუ სხვა გამოცემებში.

ირმა ნიორაძე, ვიტო მაცეო. „შაჰერაზადა“
IRMA NIORADZE, VITO MAZZEO. "SHEHERAZADE"

დიაგილევის სეზონის საიუბილეო დღეებში ქართულმა გვარებმაც გაიჟღერეს: პარიზში, შანზ-ელიზეს თეატრში, რომელიც თავის დროზე რუსული დასის ორიგინალურ სპექტაკლებს მასპინძლობდა, ირმა ნიორაძემ სპეციალურად ამ დღეებისათვის აღდგენილი ბალეტით – „თამარით“ მიაგო ამ მოვლენას პატივი. ფოკინის ბალეტების ერთ-ერთმა საუკეთესო შემსრულებელმა გასულ წელსაც გაახარა მისთვის უკვე კარგად ნაცნობი რომაელი მაცურებელი (ნიორაძე წლებია, რომის ოპერის მოწვეული სოლისტია) და წამყვანი პარტიები იცეკვა „ფასკუნჯსა“ და „შეჰერეზადაში“.

ძალიან საინტერესო იყო შანელის სახლში ელენე გლურჯიძის მიერ შესრულებული მომაკვდავი გედი, რომელიც მან კარლ ლაგერფილდის მიერ საგანგებოდ ამ იუბილისადმი შეკერილ, ძვირფასი თვლებით მორთულ, ორიგინალურ „პაჩკაში“ იცეკვა. დახურულ სალონში გამართული ეს ულამაზესი წარმოდგენა უამრავმა ადამიანმა იხილა, ჩანანერის ნახვა რამდენიმე დღეში ინტერნეტის საშუალებითაც გახდა შესაძლებელი.

თუ ბევრმა ევროპულმა თეატრმა დიაგილევის ბალეტების იუბილე ძირითადად ფოკინის ზღაპრულსიუჟეტისანი ულამაზესი დადგმებით აღნიშნა, რომის

One hundred and one years ago, on May 19 1909, in Paris, at the Chatelet Theatre, European audience witnessed the Russian dancing art for the first time. In the beginning of the XX century the Russian impresario Diaghilev united the already great people around his company – even the mention of their names would be enough to make an impression about the importance of these seasons. The ballet music for his company was being created by Stravinsky, Prokofiev, Debussy, Ravel, while ballets were staged by Fokine, Vaslav and Bronislava Nijinskys, Massine and George Balanchine. Probably the main characters in these seasons were the two biggest legends of the classical ballet: Vaslav Nijinsky and Anna Pavlova!

Although, in the beginning of the XX century, as any innovation, Diaghilev's reformatory ballets were met with controversy from the audience. Just like the premiere of Verdi's *Traviata* in Venice's Fenice, and later the ascend of the *six characters* of Pirandello to the stage via the audience hall.

The new shows presented pain, passion, cruelty, along with the fairytales, to the spectator. Everything that our reality is full of. Stravinsky's *The Rite of Spring* (choreography by Vaslav Nijinsky) was probably the most cruel. Later this ballet became source of inspiration for various choreographers. The topic was presented with different interpretation by such great choreogra-

phers as Maurice Bejart, Pina Bausch and Angelin Preljocaj. In their ballets there is more violence and nudity, although everything is natural. But none of them could have been as prophetic as Nijinsky's choreography. In a few years after the premiere the bloody public immolation in Russia happened once again. This time the royal family was the victim of the Bolsheviks. Nijinsky recalls this painful event in his diary: *I know the King is human, that is why I did not want him to be killed. I told every foreign person about his murder. I feel sorry for the King, he became the victim of beasts, Bolsheviks are beasts.*

Nijinsky also wrote that the audience's wish always differed from what he wanted to relay: *I am afraid of the people, because they bear me, but do not feel me. They want me to live as they do, to dance happily for them. I do not love festivities, I love life.* Time changes, taste and need seem not to. The stagings of the Russian Seasons had double fate: some of them were lucky and have been on stage for one hundred years, while the audience had not been kind to others, like *Petrushka*. Several forgotten performances were reconstructed and issued on a separate CD in 90s, only by the Paris Opera.

That is what happened on the Anniversary year too. Celebrations were different: the theatres reconstructed ballets; book shops of Europe presented books about the French Season of

ოპერამ გამონაკლისი დაუშვა. ლეგენდარულმა კარლა ფრაჩიმ, თეატრის საბალეტო დასის სამხატვრო ხელმძღვანელმა, გაბედა „რუსული სეზონის“ ყველაზე მივიწყებული სპექტაკლების აღდგენა და 74 წლის ასაკში მათში მონაწილეობაც კი მიიღო.

ამ საღამოებს ანშლავით არ ჩაუვლია. მიუხედავად იმისა, რომ თეატრის ადმინისტრაციამ ბილეთებზე ფასდაკლება გამოაცხადა, დიაგილევის ბალეტები არაკომერციული პროექტი გამოდგა. ქალაქში, რომელსაც ყოველწლიურად მილიონობით დამთვალიერებელი სტუმრობს და წარმოდგენებზე ბილეთები რამოდენიმე თვით ადრე იყიდება, თავი არავის შეუწუხებია თეატრის აფიშის უღიმღამო სათაურებით დაინტერესებულიყო.

რომის ოპერის თეატრს კარგი აკუსტიკა აქვს. განსაკუთრებით კარგად ისმოდა მაცესტრო კოლეშანის მიერ ბრწყინვალედ შესრულებული სტრავენისკისა თუ დეზიუსის მუსიკა. სცენაზე კი პიკასოსა და მატისის სცენოგრაფიასა და კოსტიუმებში, სასაცილო კუბისტური არსებები დემონსტრაციულ, საპროტესტო პარადებს აწყობდნენ, პეტერბურგის ბაზრის მარიონეტები ეჭვიანობისგან კედლებს აწყდებოდნენ და ცხარე ცრემლად იღვრებოდნენ. პარიზულ სალონებში მარგალიტის მძივებასხმული ქალბატონები კეკ-

ლუცად აწონებდნენ თავს კავალრებს, დასიცხულ და მცონარე ფაუნას აუტანლად უნდოდა ნიმფა. გაზაფხულის სასტიკი რიტუალის დასრულების შემდეგ კი, სანამ გონს მოვეგებოდი, დიდხანს იყო გარინდული მთელი დარბაზი. ბოლოს, ამოვისუნთქეთ თუ არა, ჩემს გვერდით მჯდომი ასაკოვანი ქალბატონი მომიბრუნდა და გულწრფელად იკითხა: „და მაინც, ეს რუსები, ცუდი ხალხია, თუ არა?!“

the Russian ballets and their characters; on the last floor of Pompidou Center, along with the prestigious exhibition spaces, the Modigliani and Kandinsky works, the century-old scripts and sketches of this event are presented. Films were produced for the Anniversary. Magazines and publications wrote a lot.

During the Anniversary days of Diaghilev's Seasons, Georgian names were mentioned too: in Paris, at the Theatre des Champs-Elysees, which was hosting the original performances by the Russian Company, Irma Nioradze paid homage with the ballet *Tamara*, reconstructed for the event. One of the best performers of Fokine's ballets made the audience in Rome happy last year too (Nioradze has been the Guest Soloist of the Rome Opera for years), when she danced in *Firebird* and *Scheherazade*.

Another very interesting event was Elene Glurjidge's Dying Swan at the House of Chanel. She performed the number in a special, original tutu with precious stones, prepared by Karl Lagerfeld for the event. The beautiful performance in closed saloon was witnessed by numerous people, and the recording was available through the internet in a few days.

As most of the European theatres marked the hundred-year-anniversary of Diaghilev's ballets with Fokine's beautiful fairytale

stagings, the Rome Opera was an exception. The legendary Carla Fracci, the Artistic Director of the Ballet Company of the Theatre, dared to reconstruct the most forgotten performances of the Russian Season, and even performed in them herself, at the age of 74.

The halls for these evenings had not been full. Despite the fact that the Theatre Administration announced a discount for the tickets, Diaghilev's ballets proved not to be a commercial project. In the city which is visited by the millions of tourists annually and the performance tickets are sold out months ahead, nobody was interested in pale headers of the placards.

The Roma Opera Theatre possesses a good acoustics. Especially well was heard the Stravinsky and Debussy music, brilliantly performed by the maestro Coleman. The Cubist beings were marking the protest acts in design and costumes after Picasso and Matisse; marionettes of the St. Petersburg market suffered and cried of jealousy; ladies of the Paris saloons with pearly beads flirted with their cavaliers, the fauna in the middle of heat wished for nympho; and after the finishing of the Spring's cruel ritual, before the consciousness came back to us, the audience sat speechless. Finally, as we managed to catch the breath, an old woman beside me turned and asked with ingenuity: *Still, these Russians are bad people, aren't they?*

ტრიშა ბრაუნი (25 ნოემბერი 1936, ვაშინგტონი, აშშ), ამერიკელი პოსტმოდერნისტი, ქორეოგრაფი და მოცეკვავე.

1958 წელს მიიღო ბაკალავრის ხარისხი ცეკვაში. 2000 წელს კი – დოქტორის ხარისხი. რამდენიმე ზაფხულის განმავლობაში ის ლუის ჰორსტთან ერთად სწავლობდა ამერიკის ცეკვის ფესტივალზე, რომელიც მაშინ კონექტიკუტის კოლეჯში იმართებოდა. 1961 წელს ნიუ იორკში გადასვლის შემდეგ ბრაუნი მოცეკვავე ანა ჰალპრინთან ვარჯიშობდა და ავანგარდული ჯუდსონის ცეკვის თეატრის თანადამაარსებელიც გახდა. ამ თეატრში ის ექსპერიმენტულ მოცეკვავეებთან – ივონა რეინერთან და სტივ პაქსტონთან მუშაობდა. 1970 წელს ბრაუნი ექსპერიმენტული ცეკვის კოლექტივის „გრანდ იუნიონი“ თანადამაარსებელი გახდა და დააარსა „ტრიშა ბრაუნის დასი“, რომელიც მალე ერთ-ერთი წამყვანი თანამედროვე საცეკვაო ანსამბლი გახდა.

ტრიშა

– სახეცხაკიდან

Trisha

FROM THE ROOF

ალექსი ჩიღვინაძე
ALEX CHIGVINADZE

TRISHA BROWN (25 November 1936, Aberdeen, Washington, U.S.) is a postmodernist American choreographer and dancer.

Brown was born in Aberdeen, Washington, and received a B.A. degree in dance from Mills College in 1958. Brown later received a D.F.A. from Bates College in 2000. For several summers she studied with Louis Horst at the American Dance Festival, then held at Connecticut College. After moving to New York in 1961, Brown trained with dancer Anna Halprin and became a founding member of the avant-garde Judson Dance Theater in 1962. There she worked with experimental dancers Yvonne Rainer and Steve Paxton. In 1970 she cofounded the Grand Union, an experimental dance collective, and formed the Trisha Brown Company. Her company soon became one of the leading contemporary dance ensembles. Brown received a MacArthur Foundation “genius” grant in 1991.

დაუფინყარია ის განცდა, როცა კულისებიდან პირველად ვუყურე ბალეტს. უეცრად საოცრად ზღაპრულ სამყაროში აღმოვჩნდი. გაშეშებული ვიდექი სცენის საზღვარზე, საიდანაც მხოლოდ სხეულის ჰარმონიული, სინქრონული ენით მეტყველებდნენ. არც კი ვიცოდი რა დადგმა იყო. არც ის ვიცოდი, ვინ იყო კომპოზიტორი, ქორეოგრაფი. საერთოდ მგონი პირველად ვიყავი ბალეტზე. ჩემს გვერდით იდგნენ დალილი ბალერინები, მძიმედ სუნთქავდნენ. ზოგი სცენაზე გასასვლელად ემზადებოდა. იქ ჩემმა მეგობარმა მიმიყვანა, რისთვისაც დღემდე მისი მადლობელი ვარ.

პირველი, რაც თავში მომდის ბალეტზე, სწორედ ეს გარემოა. კლასიკური ბალეტისთვის საცნაური დარბაზი, დეკორაციები, განათება, მუსიკა, კოსტიუმები... თუმცა დღეს, ჩვენს პოსტმოდერნისტულ ეპოქაში, როცა თანამედროვე ქორეოგრაფიის საზღვრების გაფართოება მოხდა, ბალეტმა ისტერებ-მა სულ ახალ-ახალი, ალტერნატიული სივრცეების ათვისება დაიწყო.

მოდი, ტრიშა ბრაუნზე დავწერ. მშვენიერ მოცეკვავესა და ქორეოგრაფს ამერიკელებმა ხუმრობით „ტრიშა – სახურავიდან“ შეარქვეს. მისი ადრინდელი ცეკვები სწორედ ჩვეულებრივ თეატრალურ კონტექსტს მიღმა კეთდებოდა, ურბანულ ჯუნგლებში: სახურავებზე, ავტოსადგომებზე, მოედნებზე, ქუჩებში...

„Man Walking Down The Side Of A Building“ პირველად 1970 წელს რიჩარდ ნონასისა და ჯერ ბერკის მიერ შესრულდა. მოცეკვავეები, ალბინისტების აღჭურვილობით, ყოველგვარი ეშმაკობისა და ილუზიის გარეშე, მანჰეტენზე ერთ-ერთი შენობის კედელზე დაეშვნენ. სხეულზე მჭიდროდ მიკრული იარაღით ორი მოცეკვავე კედელზე მიდიოდა... ბუნებრივი აქტივობა – არაბუნებრივ გარემოში. ორიგინალური სივრცითი გადაწყვეტა. დაშვება ქვემოთ. გაჩერება – ფსკერზე.

თუ თანამედროვე ცეკვას, პირობითად ასეთი ფორმულით გამოვსახავთ: თანამედროვე ცეკვა = ასე ხომ მეც შემიძლია + ჰო, მაგრამ ვერ შეძლებ. ტრიშა, შეგვიძლია ასე წარმოვადგინოთ: ტრიშა = ჩვეულებრივ მოძრაობებს + არასტანდარტულად მიწოდების უნარი.

უბრალოება და სიმსუბუქე ყოველთვის მისი ხელწერა იყო: საცეკვაო მინიმალიზმი, დაძაბულობის გარეშე განმეორებული ყოფითი, მოულოდნელი მოძრაობები, უბრალო გამვლელების სვლები, მშვიდი და სწორი გეომეტრია, მოთენთილი აერობიკიდან – შამანურ როკვამდე, კონტაქტური იმპროვიზაცია, სხეულის ბრძოლა დედამიწაზე, ტბებზე, სახურავებზე თუ კედლებზე...

ბრაუნი პირველი იყო, ვინც ცეკვისა და გარემოს ურთიერთდამოკიდებულების კვლევა დაიწყო. მთელ მის დეკორაციებს უკიდევანო ლურჯი ცა, ღრუბლები და 60-იანი წლების ნიუ-იორკი წარმოადგენს. ხანაც მის პერფორმანსს რობერტ რაუშენბერგი და სხვა ცნობილი მხატვრები აფორმებდნენ. მუსიკა – ქალაქის ხმაური, ბახი, ლაურა ანდერსონი, ჯონი კეიჯი და ა.შ.

I was an unforgettable feeling to watch ballet from the wings for the first time. Suddenly I found myself in a wonderful world. I stood still at the edge of the stage, from which the only language was that of the body, harmonious and synchronous. I did not even know what production it was. Or who the composer or choreographer were. I think it was my first ballet experience after all. Beside me were standing tired ballerinas, breathing deeply, some of them preparing to go out on stage. It was my friend who took me there, and I will be forever grateful to him.

This atmosphere is the first thing that comes to my mind regarding ballet. Familiar hall of the classical ballet, sets, lighting, music, costumes... although, in our postmodernist time, when the boundaries of the contemporary choreography have been expanded, balletmasters have started to conquer fresh, alternative spaces.

Let me write about Trisha Brown. A beautiful dancer and choreographer has been nicknamed "Trisha from the roof" in the

US. Her early dances took place beyond usual theatrical context, in urbanistic jungles: on roofs, car parks, squares, streets...

Man Walking Down The Side Of A Building was first performed by Richard Nonas and Jed Bark in 1970. The dancers descended on the wall of one of the Manhattan buildings with climbers' equipment, without any tricks or illusions. Two dancers with tools close to their bodies walking on wall... natural activity – in unnatural surroundings. Original space solution. Descend low. Stop – at the bottom.

If we formulate contemporary dancing as: Contemporary dance = I could do that + yes, but you cannot, Trisha can be represented as: Trisha = usual movements + ability for sub-standard representation.

Simplicity and softness have always been her signatures: dance minimalism, unexpected continuous movements performed

ერთი კრიტიკოსი აღწერს: მისი მრავალრიცხოვანი კომპოზიციები გვაგონებენ მტვერს მზის ნათელში და ასევე, ელემენტარული ნაწილაკების მოძრაობას ატომში. მათში არ არის ფაბულა, ფსიქოლოგიური თუ ემოციონალური კონტექსტი. ბრაუნის ცეკვა თითქოს – უნისექსის სფეროდანაა, აქ მოცეკვავეების სქესიც არ არის მნიშვნელოვანი. ცეკვა – ყველასათვის მისაწვდომია. მაგრამ ერთი შეხედვით ქაოტურ ცეკვებს მკაცრი, გამოუცნობი, გეომეტრიული კანონები გააჩნიათ, ჩაფიქრებული სურათი, რომლის სრულყოფილი აღქმაც, მხოლოდ ზევიდან დაკვირვებისას მიიღწევა. ზევიდან ხომ ყველაფერი გარკვევით მოსჩანს. ტრიშას დადგმები ისეთივე ზუსტი და განსაზღვრულია, როგორც არტერიაში სისხლის მიმოქცევა, ისეთივე ქაოტური – როგორც სიზმრების შემობრუნება ცნობიერებაში:

სართული ტყეში; კედელზე გასეირნება; დაგროვება; ქმნილებათა სახურავი; სპირალი; სტრუქტურირებული ნაწილაკები; ვარდნა, როგორც ერთი ისტორია; კიდევ ერთი ისტორია, როგორც ვარდნა; თუ თქვენ მე არ მხედავთ; ორფეოსი, მონტაჟი და დემონტაჟი; ნულისკენ მიბრუნება; დუმილის გეომეტრია; მე მიყვარს ჩემი რობოტები – აი, მისი დადგმების არასრული ჩამონათვალი. მისი დადგმების ეს სახელწოდებები სამეცნიერო დისერტაციების თემებს ჰგვანან.

ბრაუნი კლასიკური საოპერო ჰარმონიიდან თითქოს ძალიან შორს დგას. მაგრამ მის დადგმულ „ორფეოსში“ ადამიანის სხეულის ენა მაგიურად ერწყმის მომღერლების ხმას.

ბალერინები – უცნაური იეროგლიფები არიან, რომელთა გამოყენებით ქორეოგრაფები ნებისმიერი სირთულის ტექსტს წერენ. ტრიშა – იდეალურად ფლობს ამ დამწერლობას. მას აინტერესებს სხეული, როგორც სტრუქტურა. მაგრამ გვრჩება შეგრძნება რომ ცეკვის მნიშვნელოვანი ნაწილი კულისებში, აუდიტორიის ყურადღების მიღმა რჩება.

ტრიშა ბრაუნი პირველი ქორეოგრაფი ქალია, რომელმაც მაკარტურის საპატიო სტიპენდია მიიღო. მას მიენიჭა საფრანგეთის ლიტერატურისა და ხელოვნების ორდენის რაინდის ტიტული. იგი ამერიკის ხელოვნების აკადემიის საპატიო წევრია.

ამ ხმამაღალი აღიარებების და ტიტულების, მისი წარმოდგენებისა და გამონათქვამების ფონზე (მის შესახებ დაწერილ აუარებელ კვლევაში გვხვდება ტერმინები მოლეკულური ფიზიკიდან თუ თანამედროვე ფილოსოფიიდან) ჩემთვის რჩება ქალის ვიზუალი, რომელიც მზის ჩასვლისას, მარტო ზის სახურავზე, რეპეტიციებისგან დაღლილი გაჰყურებს ქალაქს. მუქი ლურჯი წყვდიადიდან ღამეს მისთვის ფანჯრების ყვითელი კვადრატები და არხების ციმციმი მოაქვს. მან არ იცის რა იქნება ხვალ. ისევე როგორც არ იცის რა იქნება მის ცეკვაში შემდეგი მოძრაობა.

without stress, motoring of passers-by, calm and straight geometry, from tired aerobics to shamanic dance, contact improvisation, battle of a body on earth, lakes, roofs and walls...

Brown was the first to start studying the interdependency between dance and surroundings. All her sets are represented by boundless blue sky, clouds and New York of the 60s. Sometimes her performances were decorated by Robert Rauschenberg and other well-known artists. Music – city noise, Bach, Laura Anderson, Johnnie Cage and others.

One critic describes: her numerous compositions resemble dust in the light of the sun and movement of elementary particles in atom. There is no psychological or emotional context in them. Brown's dance seems to be from an unisex topic, where gender of the dancers does not matter. Dance is accessible to all. But the seemingly chaotic dances possess strict, undiscovered, geometric laws, plotted picture, which can only be perfectly understood after studying from the top. Everything is seen clear from the top after all. Trisha's stagings are just as precise and definite as blood movement in veins, just as chaotic as transition of dreams into reality.

Floor of the Forest; Walking on the Wall; Accumulation; Roof Piece; Spiral; Structured Pieces; One Story as in falling; Another Story as in falling; If You Couldn't See Me; Orfeo, Set and Reset; Turn to the Zero; Geometry of Silence; I Love My Robots; - an incomplete list of her stagings. The titles resemble topics of scientific dissertations.

Brown seems to be far from classical Opera harmony, although in her *Orfeo* body language blends with the singers' voice in a magical way.

Ballerinas are strange hieroglyphs, using which the choreographers can write text of any degree of difficulty. Trisha perfectly owns this script. She is interested in body as a structure. Although there is an impression that an important part of dancing is left in wings, beyond spectators' attention.

It has to be noted that Trisha Brown is the first female choreographer to be awarded the prestigious MacArthur grant. She has also received the Order of Arts and Letters of France, along many more awards that would be boring to list and read. She is Honorary Member of American Academy of Arts and Letters.

But still, after all these significant awards and titles, her impressions and quotes (numerous studies on her contain terms from molecular physics and modern philosophy), to me there is a visual of a woman sitting alone on roof at sunset, tired of rehearsals, looking down the city. The night brings yellow rectangles of windows and blinking of channels from the dark blue to her. She does not know what tomorrow is going to bring her, just as what the next movement in her dance is going to be. And I do not know why I wanted to end the article here.

იაგო – გურამ კუკულაძე. „ოთელიო“
IAGO – GURAM KUKULADZE. OTHELLO

გყხამ კუკულაძე

Guram Kukuladze

სახასიათო ცეკვების გამორჩეული შემსრულებელი და ამ სტილის ჩინებული პედაგოგი, რომელმაც ქართული ბალეტის მრავალი თაობა გაზარდა; უზადო გემოვნებისა და პრინციპების ადამიანი, რომელმაც 40 წელი იმუშავა თბილისის ოპერისა და ბალეტის სახელმწიფო თეატრის საბალეტო დასში პედაგოგ-რეპეტიტორად. გურამ კუკულაძე, საინტერესო მოსაუბრე, ადამიანი, რომელსაც ბევრი აქვს გასასხენებელი და მოსათხრობი, ინტერვიუზე არცთუ ადვილი დასათანხმებელი აღმოჩნდა. მას კარგად ახსოვს ქართული ბალეტის ბევრი გამარჯვება და დღესაც გულშემატკივრობს მის აღზრდილ მოცეკვავეებს და ახალგაზრდებს:

A special performer of character dancing and a remarkable pedagogue of this style, raising many generations of the Georgian ballet; Person of impeccable taste and principles, who worked at the Ballet Company of the Tbilisi Opera and Ballet State Theatre for 40 years as pedagogue. Guram Kukuladze, an interesting speaker, person who has much to recall and tell, turned out not easy to set up an interview with. He remembers highs of the Georgian ballet well and still supports the dancers and young people raised by him:

მამა არ მახსოვს, ომში დაიღუპა. არ ვიცი ამის გამო თუ მაშინ ძალიან მოდაში იყო სამხედრო-საზღვაო ფლოტში უნდოდათ მემსახურა. მე ცეკვა მინდოდა, ოჯახში კი წინააღმდეგნი იყვნენ. მშველელად ბიძა გამომიჩნდა, კარლო კუკულაძე, რომელიც ოპერის თეატრის მთავარი მხატვარი გახლდათ. გადაწყვეტილება სწორედ მან მიიღო. ქორეოგრაფიულ სასწავლებელში გამოცდაზე დავით ჯავრიშვილთან მომიწია გასვლა. ანურული ვიდექი ამ დიდი ხელოვანის წინაშე. ვენერა დოლიძემ, რომელიც თეატრის სოლისტი იყო და შემდეგში სასწავლებელში ქართულს გვასწავლიდა, მონაცემები შემომიწმა. 1948 წელი იყო. სასწავლებელში მიმიღეს.

თამარ ვიხოტცევას და სერაფიმა ვეკუას კლასში მუშაობა დიდი ბედნიერება იყო. ქართული ბალეტი დიდადაა დავალებული ამ ორი დიდი პედაგოგისაგან. მათ თაობები გაზარდეს. სასწავლებელი რომ დავამთავრე თეატრში მოვედი და 22 წელი ვცეკვავდი. ყოველი გამოსვლის დროს ველავდი, თითქოს პირველად ვდგამდი ფეხს სცენაზე, თითქოს სულიც მესუთებოდა. ეს განცდა ვისაც არა აქვს, ვფიქრობ, არ შეუძლია თქვას რომ ხელოვანია. სახასიათო პარტიების ცეკვას თავისებური ხელწერა სჭირდება. გულწრფელი უნდა იყო, გარდა იმისა, რომ გრძნობდემ მუსიკას, გქონდეს ინტუიცია და რაც

I do not remember my father, who fell in war. Can not say if it was because of this, or because serving in navy was in fashion back then, that they wanted me to enlist there. I wanted to dance, but the family was against it. My uncle, Karlo Kukuladze, the lead designer of the Opera House, helped me and decided my fate. At the choreographic school trial I was standing in front of David Javrishvili; Standing numb in front of this great dancer. My abilities were tested by Venera Dolidze, the soloist, and later our teacher of Georgian in school. It was 1948 and I was enlisted.

It was great to work in class of Tamar Vikhodtseva and Serafima Vekua. The Georgian ballet is indebted a lot to these great pedagogues, who raised generations. Upon the graduation I came to the Theatre and danced for 22 years. Felt nervous ahead of every performance, as if it was my first time. This feeling of missing a breath – I would say that people not experiencing it can not call themselves an artist. Performing the character dancing demands having a special signature. You must be sincere, feel the music, have intuition and, most of all, taste. I danced the Espada in *Don Quixote* for the first time. It was my second season at the Theatre. When I rushed onto the stage and Bauer looked upon me with her eyes, I felt blushes. I went through the rehearsal with Maria Bauer, and should have danced the performance with her, but she

სსპანური კაპრიციო. მაკა მახარაძესთან ერთად
THE SPANISH CAPRICCIO. WITH MAKHA MACHARADZE

მთავარია გემოვნება. პირველად ესპადა ვიცეკვე დონ კიხოტში. თეატრში ჩემი მეორე სეზონი მიდიდოდა. რეპეტიციები მარია ბაუერთან გავიარე, სპექტაკლიც მასთან უნდა მეცეკვა, მაგრამ სწორედ ამ დროს მან ცეკვას თავი დაანება. ჩვენ მუშაობას ერთად ვაგრძელებდით. ის – როგორც რეპეტიტორი, მე კი როგორც მოცეკვავე. სახასიათო პარტიებს მასთან ვამზადებდი, მაგრამ ყოველი პარტიის მომზადებისას ჩემი საკუთარი ხედვა მქონდა. ამაში არც მზღლუდავდნენ. მოცეკვავის 10 წლის სტაჟი მქონდა, როცა რეპეტიციები ჩამაზარეს. სახასიათო ცეკვებს ვამზადებდი. როცა მორიგი სეზონის პირველი სპექტაკლი ჩემს მოსწავლეს მისცეს მივხვდი, რომ „მისტურებდნენ“ და ცეკვას თავი დავანებე. მთლიანად პედაგოგ-რეპეტიტორობას მივუძღვენი ჩემი შემდგომი საქმიანობა. 15 ესპადა მოვამზადე. მათ შორის ბოლო და ერთ-ერთი საუკეთესო მიშა მენაზდე. რამდენმა მერსედესმა, ბოშამ, კასტანიეტებისა და ესპანური ცეკვების შემსრულებლებმა გაიარეს მომზადება ჩემთან. რეპეტიციის დაწყება არასდროს არ მიყვარდა. მეორე-მესამე რეპეტიციაზე უკვე ვხვდებოდი რა გამოვიდოდა და საერთოდ გამოვიდოდა თუ არა რაიმე. ვუყვებოდი ვინ როგორ ცეკვავდა, რა ქონდა დამახასიათებელი, მერე საკუთარს, ინდივიდუალურს ამოვქაჩავადი. მთავარი იყო მოცეკვევე ჩარჩოში არ მოქცეულიყო. თუ არ უხდებოდა, ძალიან კორექტულად ვეტყოდი. ვცდილობდი არც ერთი მათგანი ერთმანეთს არ დამსგავსებოდა. მამაკაცი კაცური უნდა ყოფილიყო, ქალი მომხიბლავი და როგორც რუსები იტყვიან „კოკეტლივი“ (რალაც ვერ მივაგენი ამ სიტყვის ზუსტ ქართულ თარგმანს).

ძალიან მიყვარდა კასტანიეტების ცეკვა „ლაურენსიადან“. ვახტანგ ჭაბუკიანის ამ გენიალურ ბალეტში შესანიშნავი ცეკვებია. გასაოცარია, როგორ მოახერხა მან ისე დაედგა ესპანური და ბოშური სახასიათო ცეკვები, რომ არც კი შეუსწავლია საგანგებოდ. მაგრამ გენიალურად გამოუვიდა.

ბატონი გურამის შესახებ საკუთარი აზრი მისმა ყოფილმა მოსწავლეებმაც გაგვიზიარეს:

ვასილ ახმეტელი,
ბალეტის წამყვანი სოლისტი:

ბატონ გურამთან ურთიერთობა ჯერ კიდევ ქორეოგრაფიულში სწავლის დროს მომიხდა. გამოსაშვები სალამოსათვის მასთან მოვამზადე პანადეროსის პარტია „ბაიადერადან“. ეს ურთიერთობა თეატრში გაგრძელდა და შემიძლია ვთქვა, რომ მეგობრობაში გადაიზარდა. მასთან მაქვს მომზადებული სახასიათო პარტიები – ესპადა „დონ კიხოტიდან“, ესკამილიო „კარმენიდან“... მასთან მხოლოდ ცალკეულ პარტიას კი არ ვამზადებდი, არამედ ვსწავლობდი ბევრ რამეს, რაც შემდეგში, როგორც მოცეკვავეს

დიდად დამეხმარა. სულ თან მდევს მისი რჩევები, რომ სახის შექმნისას ისე უნდა მუშაობდეს მოცეკვავე, თითქოს ფუნჯით დიდ ტილოს ქმნიდეს. ხელების მოძრაობა, გამომეტყველება, ტორსის მოძრაობები რაც მისგან ვისწავლე დიდად დამეხმარა შემდგომში, როცა მის გარეშე ვამზადებდი სხვადასხვა პარტიას. მე ვფიქრობ, რომ ჩვენს თეატრს მისი სახით სახასიათო ცეკვების დიდი პედაგოგი ჰყავდა და მინდა ჯანმრთელობა ვუსურვო მას.

ნიალა გოძიაშვილი, წამყვანი რეჟისორი:

ბატონ გურამ კუკულაძის იშვიათი პროფესიონალიზმის წყალობით მრავალმა ახალგაზრდა მოცეკვავემ აიღვა ფეხი სცენაზე და შესაფერის წარმატებას მიიარნია. ბედნიერი ვარ, რომ მეც მივეკუთვნები მისი მოსწავლეების რიცხვს. ბევრი პარტია მაქვს ბატონ გურამთან მომზადებული. პედაგოგიური ნიჭით, დახვეწილი გემოვნებით და უსაზღვრო ენერჯით გამორჩეული ადამიანი, ამავე დროს საოცარი იუმორის გრძნობით, კოლეგიალურობით და იშვიათი კეთილგანწყობით იმასხურებდა პატივისცემას და სიყვარულს.

ესპადა - გურამ კუკულაძე. „ღონე კინოტი“
ESPADA - GURAM KUKULADZE. DON QUIXOTE

abandoned dancing. Although we carried on working together. She as repetitor, I as a dancer. I prepared the character roles with her, although still had my own vision of them. And I was not limited in doing so. I had been dancing for 10 years when rehearsals were handed over to me. I had been working on character dances, when another season's first performance was given to my pupil. I realised they were saying goodbye to me and finished dancing, dedicated myself to pedagogical work. Prepared 15 Espada role performers, among them the last and one of the best – Misha Menabde. Prepared so many Mercedes, Gypsies, Castanet and Spanish dance performers. Never loved the beginning of rehearsals. On the second or third rehearsal I already knew what would come out, if something would at all. I would tell the pupils stories of people dancing in various styles, and would then work on the specifics of the dancer. The main thing was for them not to be limited. If they were not a good character, I would carefully note it. I tried not to make them be like each other. A man should have been a man, a lady – charming and coquettish.

Loved the castanet dance from *Laurenzia*. There are wonderful dances in this masterpiece ballet by Vakhtang Chabukiani. It is stunning that he managed to stage Spanish and Gypsy dances without having studied them. But how great they are.

Mr. Guram's pupils also shared their views about him to us:

Vasil Akhmeteli, Leading Soloist of the Ballet Company

My relationship with Mr. Guram started when I was still back in the choreographic school. It was with him that I prepared the Panaderos role from *La Bayadere*, for the graduation evening. This relationship continued in the Theatre and I would say transformed into friendship. With him I prepared the character roles like Espada of *Don Quixote* and Escamillo of *Carmen*... But I did not just work on separate parts, but learn many of the things that later helped me as a dancer. In the back of my mind I always have his words about creating a character being similar to creating an art piece. Arm movements, facial expressions, torso movements learned from him have been very useful later on, when I prepared roles on my own. I believe that our Theatre has had a great character dancing pedagogue in him and would like to wish him good health.

Niala Godziashvili, Stage Manager

Many young dancers got acquainted to stage, and later became successful, thanks to the special professionalism of Mr. Guram Kukuladze. I am happy to have been one of his pupils. There were many roles that I prepared with him. A person with pedagogical talent, fine taste and boundless energy, and at the same time with a great sense of humour, collegiality and benignancy – he was subject to respect and love.

იე, სადაც სდუმან

პიხამიდეები...

საქართველოს კულტურის დღეებს ამჯერად ეგვიპტემ უმასპინძლა. ქართული სეზონის პროგრამის ფარგლებში საქართველოს კულტურის, ძეგლთა დაცვისა და სპორტის სამინისტროს ორგანიზებით თბილისის ზ. ფალიაშვილის სახელობის ოპერისა და ბალეტის სახელმწიფო თეატრის საბალეტო დასი და სიმღერისა და ცეკვის სახელმწიფო ანსამბლი „რუსთავი“, დელეგაციის ხელმძღვანელებთან ერთად, თბილისიდან კაიროში 30 იანვარს გაემგზავრნენ.

საქართველოს კულტურის დღეები 1 თებერვალს კაიროს ოპერის სასახლეში საქართველოს სახელმწიფო ბალეტის გამოსვლით გაიხსნა. საქართველოს საელჩომ კულტურის დღეების გახსნაზე ეგვიპტის არაბთა რესპუბლიკის მთავრობის, ინტელიგენციის, სამეცნიერო და სახელოვნებო წრეების მოღვაწეები, ქვეყანაში აკრედიტებული დიპლომატიური კორპუსის წარმომადგენლები მოიწვია. შეკრებილთ სიტყვებით მიმართეს საქართველოსა და ეგვიპტის კულტურის მინისტრის მოადილეებმა მაკო ჭოლოშვილმა და ჰოსამ ნასარიმ.

საქართველოს სახელმწიფო ბალეტმა ერთმოქმედებიანი ბალეტების პროგრამა წარმოადგინა. თრეი მაკინტაერის „წამი გარდასახვამდე“ აფრიკული ლეგენდის საფუძველზეა შექმნილი. მელოდია რითმულია

და საკმაოდ ემოციური. თუ მაცურებელი ამ ბალეტს ოდნავ თავშეკავებული ემოციით შეხვდა, ბალანჩინის „სერენადამ“ დიდი ემოცია და მოწონება დაიმსახურა. პროგრამის ბოლო ბალეტი „საგალობელი“ ქართულ მელოდიებზეა შექმნილი. ბალეტის თითოეულმა ნაწილმა, მუსიკამ და ქორეოგრაფიამ მაცურებელი მოხიბლა. ისინი დიდხანს არ უშვებდნენ სცენიდან მოცეკვავეებს. საღამო ანსამბლ „რუსთავის“ შესრულებულმა მრავალჯამიერმა დაასრულა.

ქართული კულტურის დღეების გახსნითი საღამოს განწყობა მეორე დღეს ანსამბლ „რუსთავის“ კონცერტმა გააგრძელა.

საქართველოს კულტურის დღეები ეგვიპტეში მაღალ დონეზე იყო ორგანიზებული, რისთვისაც ყველაფერი გააკეთა ეგვიპტისა და სირიის არაბთა რესპუბლიკაში საქართველოს საელჩომ, პირადად ელჩმა ბატონმა გოჩა ჯაფარიძემ, დესპანმა ბატონმა გიორგი მესხიშვილმა და საელჩოს მეორე მდივანმა ნათია ავლოხაშვილმა.

დელეგაციის წევრებისათვის შედგენილი იყო სპეციალური კულტურული პროგრამა, რომელიც უძველესი ცივილიზაციის კულტურის მნიშვნელოვანი საოცრებების – ეგვიპტის პირამიდების, ტუტენხამონისა და სხვა ეგვიპტელი მმართველების საგანძურისა და სარკოფაგების, ძველი კაიროს სიძველეების დათვალიერებას გულისხმობდა.

Arabesque

Where the pyramids stand still...

This time the Days of Georgian Culture were hosted by Egypt. In frame of the program for the Georgian season, and with the organization of the Ministry of Culture, Monuments Protection and Sport of Georgia, the Ballet Company of the Tbilisi Z. Paliashvili Opera and Ballet Theatre and the “Rustavi” ensemble set off for Egypt on January 30.

The Days of Culture were opened on February 1 at the Cairo Opera House with the performance of the State Ballet of Georgia. The Embassy of Georgia invited representatives of the Government of the Arab Republic of Egypt, of scientific and cultural societies, of the diplomatic corps. The audience was greeted by the Deputy Ministers of Culture of Georgia and Egypt, Mako Tchoghoshvili and Hossam Nassari.

The State Ballet of Georgia presented a one-act ballets evening. Trey McIntyre’s *Second Before the Ground* has been based on an

African legend. Melody is rhythmic and quite emotional. The audience met the ballet a bit cautiously, but Balanchine’s *Serenade* was received with much more emotion. The last ballet of the program, *Sagalobeli*, is staged on Georgian melodies. Every part of the work, music and choreography captured the watchers. They didn’t let the dancers out of stage for some time. The Mravalzhamieri by the “Rustavi” ensemble rounded off the evening.

Mood of the opening night was carried on by the “Rustavi” concert for the day two.

The Days of Culture of Georgia in Egypt were organized on a high level, fact to which the Embassy of Georgia to Egypt and Syria contributed heavily; the Ambassador himself, H.E. Mr. Gocha Japaridze, the Envoy Mr. Giorgi Meskhishvili and the First Secretary of the Embassy Ms. Natia Avlokhashvili.

For the members of the delegation a special cultural program was set up, which included tours to the wonders of ancient civilization – pyramids of Egypt, riches and sarcophagues of Tutankhamun and other Egyptian rulers, and the relics of old Cairo.

კაიროს ოპერის სახანო
CAIRO OPERA HOUSE

საქართველოს ელჩი გოჩა ჯაფარიძე
THE AMBASSADOR OF GEORGIA
H.E. MR. GOCHA JAPARIDZE

საქართველოს ნინო
AHEAD OF THE PERFORMANCE

"FALLING ANGELS"